

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι περισσότερες γυναίκες έχουν βιώσει κακοποίηση από το σύζυγο ή το σύντροφό τους όποια μορφή κι αν έχει αυτή (σωματική, λεκτική, ψυχολογική, σεξουαλική κλπ.). Δεν είναι καινούργιο κοινωνικό φαινόμενο αλλά σύνθετο και παγκόσμιο. Υπήρχε πάντα εξαιτίας της άνισης κατανομής της δύναμης μεταξύ των δύο φύλων. Τόσο το οικογενειακό όσο και το κοινωνικό περιβάλλον συντέλεσαν καθοριστικά στη διάκριση ανδρών – γυναικών. Η βία δε γνωρίζει εποχή, ηλικία, μορφωτικό ή κοινωνικό επίπεδο, ούτε κάνει διακρίσεις. Αθέατο φαινόμενο που πραγματοποιείται πίσω από «κλειστές πόρτες», καλά κρυμμένο μυστικό και «αυστηρά οικογενειακή υπόθεση».

Λόγω του φόβου, του στιγματισμού αλλά και των προκαταλήψεων που επικρατούν οι κακοποιημένες γυναίκες αρνούνται να αποκαλύψουν τη βιαιότητα των ανδρών με αποτέλεσμα να υπομένουν βάναντες συμπεριφορές που δυστυχώς επαναλαμβάνονται. Ακόμη όμως κι αν αποφασίσουν να αποκαλύψουν το μυστικό τους αντιμετωπίζονται με καχυποψία και δισταγμό. Οι αρμόδιες υπηρεσίες τους φέρονται επιφυλακτικά σχεδόν αρνητικά κι έτσι μη μπορώντας να βρουν πουθενά υποστήριξη κλείνονται στον εαυτό τους, γίνονται αυτοκαταστροφικές ή επιστρέφουν στο βασανιστή τους, νομίζοντας ότι τους αξίζει αυτή η συμπεριφορά.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη των ζητημάτων που αφορούν την κακοποίηση της γυναίκας και της αυξανόμενης βίας, ιδίως της ενδοοικογενειακής, η οποία αποτελεί ένα κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο δεν παρατηρείται μόνο στην Ελλάδα.

Η μελέτη βασίζεται κυρίως στην εφαρμογή προγραμμάτων και λοιπών παροχών από επίσημα κοινωνικά δίκτυα. Θα εξετασθούν οι υφιστάμενες δράσεις από τους οργανωμένους συλλογικούς κοινωνικούς φορείς και τις οργανώσεις σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία και κατόπιν θα αξιολογηθούν για την αποτελεσματικότητά τους.

Η επιτυχία των επίσημων δικτύων και η συμβολή τους στον περιορισμό ή την εξαφάνιση του φαινομένου εξαρτάται από τη μεταξύ τους συνεργασία και τη σύνδεσή τους με άλλους φορείς, ΟΤΑ και άλλα δίκτυα ώστε να ανταποκρίνονται και να υποστηρίζουν τις ευπαθείς ομάδες της κοινωνίας.

Το ζήτημα που εξετάζεται είναι κατά πόσο τα επίσημα δίκτυα και η τοπική αυτοδιοίκηση όταν καλούνται να επέμβουν, μπορεί να συμβάλουν στην επίλυση, μέσω των παροχών κοινωνικής φροντίδας τις κακοποιημένες γυναίκες. Αν διαπιστωθεί ότι ο βαθμός είναι ικανοποιητικός τότε το κράτος έχει μεριμνήσει και έχει η παρέμβασή του αποτελέσματα με την κοινωνική πολιτική που ασκεί, εάν συμβαίνει το αντίθετο θα πρέπει να εστιάσουμε στη ρίζα του προβλήματος, να βρούμε τα αίτια και να εντοπίσουμε τους μηχανισμούς που θα ενεργήσουν άμεσα και αποδοτικά.

Για το ζήτημα της ενδοοικογενειακής βίας και την υποστήριξη από δημόσιους φορείς και ειδικότερα τη τοπική αυτοδιοίκηση, θα ερευνηθεί η λειτουργία Κέντρου Συμβουλευτικής Υποστήριξης κακοποιημένων γυναικών στο Δήμο Καλαμάτας. Η διερεύνηση της υποστήριξης των γυναικών από το Συμβουλευτικό Κέντρο σε τοπικό επίπεδο, μπορεί να αναδείξει και τον ενδεδειγμένο τρόπο παρέμβασης σε εθνικό επίπεδο με την διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων, για τον σχεδιασμό κοινωνικής πολιτικής στα ζητήματα της βίας και ιδίως της ενδοοικογενειακής.

Για την εκπόνηση της εργασίας αξιοποιήθηκε η υφιστάμενη βιβλιογραφία, ελληνική και αλλοδαπή. Για τις ανάγκες του ερευνητικού μέρους παρατίθεται διερευνητική και εμπειρική έρευνα με βάση την τριγωνοποίηση (από κοινού ποιοτική και ποσοτική ανάλυση δεδομένων). Η έρευνα, με τη μορφή ερωτηματολογίων, πραγματοποιήθηκε σε κακοποιημένα θύματα, στις επιστημονικές συμβούλους που στελεχώνουν το Κέντρο Συμβουλευτικής Στήριξης Γυναικών καθώς και σε γυναικείο πληθυσμό, ώστε να γίνουν γνωστοί οι λόγοι που οδήγησαν στην ίδρυση του Κέντρου, ποιες είναι οι ανάγκες λειτουργίας του, ποια άτομα εξυπηρετεί, με ποιο τρόπο και αν τελικά ανταποκρίθηκε στο λόγο ύπαρξής του.

Το δείγμα της έρευνας ήταν επίσημα δίκτυα φροντίδας στο Δήμο Καλαμάτας όπως το Κέντρο που αναφέρθηκε, το Κ.Ε.Θ.Ι., το Νοσοκομείο Καλαμάτας και η Αστυνομία. Όπου δηλαδή έχει τη δυνατότητα να απευθυνθεί μία γυναίκα που έχει υποστεί κακοποίηση.

Η βασική δυσκολία που προέκυψε ήταν η απροθυμία και η καχυποψία των γυναικών να συμμετάσχουν (ανώνυμα) σε συνεντεύξεις ή να συμπληρώσουν ερωτηματολόγια. Η έντυπη βιβλιογραφία ήταν επαρκής και επιπλέον πληροφορίες αντλήθηκαν από επίσημες πηγές του διαδικτύου. Η έρευνα δεν πραγματοποιήθηκε με έμφαση το

θεωρητικό υπόβαθρο, αλλά τη μελέτη και την άμεση επαφή με τα εμπλεκόμενα μέρη του προβλήματος (θύματα, επαγγελματίες υγείας, φορείς, οργανώσεις, Δήμο).

Η εργασία διακρίνεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται περιγραφή των μορφών βίας και των φορέων υποστήριξης των γυναικών με θεωρητική προσέγγιση. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω προγραμμάτων και δομών που απευθύνεται μια κακοποιημένη γυναίκα ενώ ακολουθεί η θέση της πολιτείας για το παρόν ζήτημα, με αναφορές σε άρθρα του ποινικού κώδικα, στο θεσμικό πλαίσιο και στον ορισμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο τρίτο μέρος παρατίθεται η μεθοδολογία της έρευνας με όλο το θεωρητικό πλαίσιο, τους προβληματισμούς, τον τρόπο λήψης των συνεντεύξεων, τα ερωτήματα που τέθηκαν αλλά και την ανάλυση των στοιχείων. Κλείνοντας η εργασία παρουσιάζονται τα τελικά συμπεράσματα καθώς επίσης οι αδυναμίες και οι προτάσεις για τη βελτίωση της κοινωνικής πολιτικής της χώρας.

Αυτό το γυναικείο ζήτημα έχει σημειώσει μεγάλη επιτυχία αλλά όχι τη μέγιστη. Οι γυναίκες απέκτησαν δικαίωμα στη μόρφωση και την απασχόληση, διασφάλισαν εκλογικά δικαιώματα και συμμετοχή στην κοινωνική και πολιτική ζωή κ.λπ. Ακόμη και σήμερα όμως παρατηρούνται αρνητικά στερεότυπα.

Η πολιτεία επιβάλλεται να προασπίζει τα δικαιώματα των γυναικών ώστε να γίνονται απολύτως σεβαστά και να μην επιτρέπει διακρίσεις, καθιστώντας σαφές το μήνυμα περί μη ανοχή κάθε είδους ανισότητας. Ο εκσυγχρονισμός οικογενειακού και εργατικού δικαίου είναι απαραίτητος όπως επίσης και η εφαρμογή της νομοθεσίας χωρίς να υφίστανται εξαιρέσεις και κενά.

Από την άλλη πλευρά και οι πολίτες έχουν μερίδιο ευθύνης. Η έλλειψη σεβασμού και η αντιμετώπιση της γυναίκας ως «δεύτερης κατηγορίας ανθρώπου» συνηγορούν στη «κατωτερότητα» και την υποτέλεια των γυναικών. Ωστόσο, η γυναικεία υπόσταση και η θηλυκότητα παραμένουν εγκλωβισμένες σε στερεότυπα για την ανδρόγυνη μορφή που διαιώνίζεται.

Η οικογένεια και το σχολείο ως πρωτογενείς φορείς κοινωνικοποίησης του ατόμου παίζουν σημαίνοντα ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων που υιοθετούνται από τα παιδιά. Οι παρέες, τα ζευγάρια, τα ΜΜΕ, οι συνάδελφοι στη δουλειά και όλα τα άτομα μεμονωμένα αρχικά και μαζικά τελικά αποτελούν το σύνολο της κοινωνίας.

Πρωτίστως όμως οι γυναίκες οφείλουν να μάχονται των δικαιωμάτων τους και να υποστηρίζουν άλλες γυναίκες που πλήττονται από ανάρμοστες συμπεριφορές.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και θεσμικά, αλλά και ως δημόσιος φορέας που γνωρίζει τα ζητήματα των πολιτών από κοντά και προωθεί τα κοινωνικά συμφέροντα των πολιτών έχει αναλάβει την πρωτοβουλία της υποστήριξης του πληθυσμού που αποτελούν θύματα οικογενειακής βίας. Όπως προκύπτει και από την έρευνα για τις ανάγκες της εργασίας αυτής, οι γυναίκες είναι επιφυλακτικές να «φανερώσουν» το πρόβλημά τους, λόγω κοινωνικών ή και οικογενειακών συνθηκών, ωστόσο η υποστήριξη των ειδικών επιστημόνων των συμβουλευτικών κέντρων που λειτουργούν με την ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης παρεμβαίνουν και ενθαρρύνουν τις κακοποιημένες γυναίκες, ώστε να απευθυνθούν στα κέντρα υποστήριξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

«...Υπήρχαν δύο είδη κακοποιήσεων ή μάλλον τρία. Υπήρχαν οι βρισιές με βρώμικες λέξεις. Υπήρχε το ζέσκισμα του εγώ ή της προσωπικότητάς μου. Και ύστερα ήταν το τρίτο είδος, η σωματική κακοποίηση: να με χτυπά ή να κάθεται πάνω μου και να με βρίζει... και να με χτυπά. Έτσι υπήρχαν τρία είδη κακοποιήσεων και, μερικές φορές έρχονταν όλα μαζί. Μπερδεύονται όλα στο μυαλό μου, όταν προσπαθώ να ξεδιαλύνω αν ήρθαν έτσι σιγά – σιγά ή υπήρχαν πάντα.»

Απόσπασμα από το βιβλίο,

Η κακοποιημένη γυναίκα του Α. Ουόκερ

Η κακοποίηση των γυναικών ως κοινωνικό φαινόμενο

1.0 Η κακοποίηση των γυναικών

Η βία κατά των γυναικών υπάρχει σε όλους τους πολιτισμούς, όλες τις εποχές και όλες τις χώρες. Δε γνωρίζει ηλικία και κοινωνική διαστρωμάτωση. Η διαχρονικότητα αυτής της κοινωνικής παθογένειας πηγάζει από μία εξίσου νοσηρή διαχρονική αντίληψη περί αδυναμίας του γυναικείου φύλου και αναγνωρίζεται ως έγκλημα με βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις τόσο στα θύματα όσο και στην κοινωνία γενικότερα. Η 25^η Νοεμβρίου έχει ορισθεί ως παγκόσμια ημέρα καταπολέμησης της βίας εναντίον των γυναικών. Για να αντιμετωπίσουμε όμως τη βία πρέπει να γνωρίζουμε τη φύση και την έκτασή της.

Η αντιμετώπισή της ξεκινάει με την παραδοχή ότι η βία δεν είναι μια πράξη απόδειξης δύναμης και εξουσίας αλλά αποτελεί πράξη δειλίας και ανανδρίας, την οποία αγνοούμε και δείχνουμε μακροθυμία. Η βία κατά των γυναικών αποτελεί παραβίαση των βασικών θεμελιωδών δικαιωμάτων της γυναίκας. Επίσης ισοπεδώνει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, κομματιάζει την ανθρώπινη ψυχή και χαρακτηρίζονται ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας εν γένει.

Εγκλήματα κατά των γυναικών όπως οι σεξουαλικές επιθέσεις, οι βιασμοί και η «ενδοοικογενειακή βία», συνιστούν παραβίαση της αξιοπρέπειας, της ισότητας και της δικαιοσύνης. Τα αποτελέσματα της βίας κατά των γυναικών δεν αφορούν μόνο τις γυναίκες που έχουν πέσει θύματα αλλά επιδρούν αρνητικά στις οικογένειές τους, στο στενό περιβάλλον και την κοινωνία στο σύνολό της. Απαιτείται λοιπόν μια εις βάθος μελέτη του τρόπου με τον οποίο η κοινωνία και το κράτος αντιπαλεύουν την παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Προσπαθώντας να αποδώσουμε τον ακριβή ορισμό της βίας συναντάμε ερμηνείες από συγγραφείς, ερευνητές και κοινωνικούς επιστήμονες που δίνουν φεμινιστική, ανθρωπολογική, ψυχολογική, κοινωνιολογική προσέγγιση ανάλογα με την περίπτωση που μελετούν. Μεσολαβούν επίσης κοινωνικοί παράγοντες όπως η προσωπικότητα του ατόμου, οι σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων, οι διαπροσωπικές σχέσεις ακόμη και ο οικογενειακό περίγυρος. Συνεπώς δεν καθίσταται εύκολο να ορισθεί η ακριβής ερμηνεία κυρίως διότι οι μορφές βίας επικαλύπτουν η μία την άλλη και υπάρχει δυσκολία στο να αναγνωριστούν.

1.1 Ορισμός της βίας κατά των γυναικών¹

Σύμφωνα με την D.E GILL, «βία είναι η ηθελημένη μη τυχαία χρήση σωματικής, ψυχολογικής και σεξουαλικής κακοποίησης από κάποιο μέλος προς κάποιο άλλο²».

Η Αγγελική Χλιόβα αναφέρει ότι «η βία είναι κάθε μορφή επιθετικής συμπεριφοράς που εκφράζεται με ψυχολογικό, σωματικό, σεξουαλικό τρόπο και είναι ανεπιθύμητη μέχρι προσβλητική και ταπεινωτική για κάθε άτομο³».

Η Lenor Walker με τον όρο βία προσδιορίζει «κάθε προσβολή της σωματικής ακεραιότητας ενός ανθρώπου που ασκείται στα πλαίσια της εκμετάλλευσης από κείνον που κατέχει θέση εξουσίας. Η βία είναι πράξεις εξευτελιστικές και επικίνδυνες για τη σωματική και ψυχική υγεία αυτών που τις υφίστανται⁴».

Η Ντορέττα Αδαμάκη τη χαρακτηρίζει ως «μια διαδικασία από συνεχείς και επαναλαμβανόμενες πράξεις που βλάπτουν, χειραγωγούν ή ελέγχουν το κακοποιημένο άτομο. Ένας ανάλογος ορισμός δίνεται και από το Κ.Ε.Θ.Ι. όπου βία είναι ένα έγκλημα, οποιαδήποτε μορφή και αν έχει σε οποιοδήποτε χώρο και αν ασκείται προς οποιοδήποτε και τιμωρείται από τη νομοθεσία μας⁵».

Ορισμοί βασισμένοι στα ανθρώπινα δικαιώματα προσδίδουν τους χαρακτηρισμούς στο φαινόμενο της βίας «εξευτελιστικό και ταπεινωτικό». Πιο συγκεκριμένα η

¹ Πτυχιακή Εργασία Κοινωνικής Εργασίας, ΤΕΙ Κρήτης, «Παροχή Κοινωνικής Φροντίδας για την κακοποιημένη γυναίκα στο Δήμο Ηρακλείου από τα επίσημα δίκτυα υποστήριξης», Διαθέσιμο σε <http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/seyp/ker/2004/PelekidouMagdalini,StergiouKaterina/attached-document/2004Pelekidou.pdf> (Πρόσβαση 18/11/2016)

² Walker L. (1989) «Η κακοποιημένη γυναίκα», Μετάφραση Τάσος Ανθουλιάς Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 43

³ Χλιόβα Αγ. (1992), *Οδηγός Συμβουλευτικής Γυναικών του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας*, σελ. 18

⁴ Walker L. (1989) «Η κακοποιημένη γυναίκα», Μετάφραση Τάσος Ανθουλιάς Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 25

⁵ Αδαμάκη Ν. (2000) «Ερευνα για την βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα» Αθήνα: ΚΕΘΙ

UNICEF αναφέρει ότι «η βία είναι ζήτημα παραβίασης των δικαιωμάτων και μέρους των διακρίσεων με βάση το φύλο που υπονομεύουν τα δικαιώματα του ανθρώπου⁶».

ΠΗΓΗ: Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων

1.2 Οι μορφές της γυναικείας κακοποίησης

1.2.1 Η ενδοοικογενειακή βία

Η βία κατά των γυναικών στο οικογενειακό περιβάλλον⁷ συναντάται τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι γυναίκες αυτές θεωρούν το θέμα προσωπικό και το αποκρύπτουν από την οικογένεια, τους γείτονες, την κοινωνία και την πολιτεία. Ωστόσο δεν είναι λίγες οι φορές που τέτοια γεγονότα οδηγούν σε τραγωδίες. Παγκόσμια παραδείγματα, αποτελούν περιστατικά στις ΗΠΑ, όπου μια γυναίκα κακοποιείται κάθε 18 λεπτά ενώ το 22-35% των νέων γυναικών που μπαίνουν στα επείγοντα των νοσοκομείων είναι θύματα βίας. Στο Περού το 70% όλων των εγκλημάτων συμπεριλαμβάνουν κακοποίηση γυναικών από τους συζυγούς τους.

Στις ανατολικές χώρες οι γυναίκες γίνονται θύματα παραδόσεων και εθίμων της χώρας τους όπως για παράδειγμα θέματα προίκας, ακρωτηριασμοί γεννητικών οργάνων, προτιμήσεις σε γιούς. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, 85 με 115 εκατ. κορίτσια και γυναίκες έχουν υποστεί κάποιου είδους ακρωτηριασμό των γεννητικών τους οργάνων και υποφέρουν από τα αποφαιτικά επακόλουθα αυτής της πράξης στην υγεία τους (κλειτοριδεκτομές). Στην Ινδία περίπου πέντε γυναίκες την

⁶ Ελληνική Εθνική Επιτροπή, Διαθέσιμο σε www.unicef.gr/oldpress/2000/01-2000.htm (Πρόσβαση 13/10/2016)

⁷ Wallace H., (2002) «*Family violence, legal medical and social perspectives*», United States of America: Allyn and Bacon, σελ. 7

ημέρα δέχονται επιθέσεις με οξέα για θέματα προικοδότησης. Ο πρόωρος γάμος, που συνήθως γίνεται χωρίς τη συγκατάθεση ενός κοριτσιού και στη συνέχεια οι πολλαπλές εγκυμοσύνες και γέννες μπορούν να προξενήσουν προβλήματα υγείας, ακόμη και να επιφέρουν τον θάνατο. Κορίτσια πέφτουν θύματα βίας πριν καν γεννηθούν καθώς σε πολλές χώρες οι γονείς καταφεύγουν σε αμβλώσεις μόλις ενημερωθούν ότι το έμβρυο είναι θηλυκού γένους. Στην Ινδία τις αντενεργήσεις των γυναικείων οργανώσεων διήγειρε διαφήμιση κλινικών εκτρώσεων που έλεγε ότι «είναι καλύτερο να ξοδέψεις 38 δολάρια τώρα για να βάλεις τέλος σε ένα έμβρυο παρά 3.800 δολάρια αργότερα για την προίκα της»⁸.

Βία ασκείται ακόμη στις φυλακισμένες, βία και βιασμοί που τελούνται κατά τη διάρκεια πολέμων, βία κατά των προσφύγων και πορνογραφία. Ορισμένες μορφές βίας εκδηλώνονται παντού στον κόσμο (π.χ. η οικογενειακή βία και ο βιασμός), ενώ άλλες εμφανίζονται μόνο σε ορισμένες αναχρονιστικές χώρες ή πολιτισμούς, όπως η επαλήθευση της παρθενίας, και το κάψιμο στην πυρά των χηρών⁹.

Η άσκηση σωματικής και ψυχολογικής βίας από άνδρες έχει κοινωνικές γενεσιουργές αιτίες, οι οποίες ανάγονται σε σχέσεις εξουσίας μεταξύ των φύλων, αποτελούν δομικό στοιχείο της κοινωνίας (βία δομική) και εκφράζονται πέρα από την άμεση άσκηση βίας και σε όλα επίπεδα, όπως στην κοινωνικο - οικονομική εξάρτηση της γυναίκας από τον άνδρα, στην κατώτερη θέση των γυναικών στην εργασία, στις λιγότερες ευκαιρίες μόρφωσης και στην ελλιπή εκπροσώπηση των γυναικών σε πολιτικά αξιώματα.

Η κακοποίηση εντός της οικογένειας δεν είναι νέο φαινόμενο, άσχετα αν αναγνωρίστηκε πρόσφατα. Αυτή η μορφή βίας έχει ξεχωριστή βαρύτητα καθώς η οικογένεια αποτελεί το βασικό πυρήνα της κοινωνίας. Ως μορφές ενδοοικογενειακής βίας κατά της συζύγου θεωρούνται η:

- Σωματική βία
- Σεξουαλική βία
- Ψυχολογική βία

Σωματική κακοποίηση: μπορεί να εμπερικλείει οποιονδήποτε τραυματισμό ή βλάβη που δεν προκαλείται από ατύχημα. Παρατηρείται συνήθως σε σημεία όπως το κεφάλι

⁸Ελευθεροτυπία, «Οι μορφές της βίας κατά των γυναικών», Διαθέσιμο σε <http://www.enet.gr/?i=news.el.kosmos&id=105633> (Πρόσβαση 14/12/2016)

⁹ Στον Ινδουισμό η χήρα απαγορεύεται να ξανά παντρευτεί, καταδικάζεται σε μοναξιά και μπορεί να ζητήσει να καεί οικειοθελώς μαζί με το σύζυγό της.

και τα άκρα που μένουν ακάλυπτα¹⁰. Συμπεριλαμβάνονται πράξεις όπως το γρονθοκόπημα, κλωτσιές, χαστούκια, τράβηγμα μαλλιών, κακώσεις από πρόσκρουση σε έπιπλα ή στον τοίχο, σπρώξιμο σε σκάλες αλλά και ενέργειες που μπορούν να καταλήξουν ακόμη και σε θάνατο εξαιτίας της αγριότητας του θύτη.

Οι άνδρες λόγω της μυϊκής δύναμης και της εκπαίδευσης στην πάλη από την παιδική ηλικία είναι πιο δυνατοί ενώ οι γυναίκες υστερούν σε αυτό. Από την άλλη πλευρά όμως, όλοι οι άντρες δεν είναι σωματώδεις ωστόσο έχουν έντονες εκρήξεις θυμού. Αν μια φορά ένας άνδρας χτυπήσει τη γυναίκα του είναι δεδομένο ότι θα ξανασυμβεί.

Ένας από τους κύριους λόγους που οι άνδρες κακοποιούν τις γυναίκες σε ορατά σημεία είναι για να τις απομονώσουν κοινωνικά. Μπορεί για κάποιους να θεωρείται νοσηρή πεποίθηση ωστόσο έχει επιχείρημα. Ο άνδρας είναι στοιχείο συνένωσης της γυναίκας με την κοινωνία. Άνδρες είναι αυτοί που καταλαμβάνουν θέσεις εξουσίας στην πολιτική, την οικονομία και την επιστήμη εν αντιθέσει με τις γυναίκες που συναντούν εμπόδια.

Υπάρχει και διαβάθμιση των βλαβών που υφίστανται τα θύματα. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει χτυπήματα όπως χαστούκια, σπρωξίματα και τράβηγμα των μαλλιών¹¹. Τη δεύτερη κατηγορία απαρτίζουν μεγαλύτερες κακοποιήσεις όπως οι γροθιές στο κεφάλι και στο σώμα, το φράξιμο της αναπνοής, στραμπουλήγματα και σπάσιμο άκρων.¹² Δυστυχώς, σημειώνονται αρκετά βίαια περιστατικά με τον ερχομό ενός παιδιού ή κατά την εγκυμοσύνη. Αυτό συμβαίνει επειδή οι άντρες είναι εξαρτημένοι από τη σύζυγο και όταν την προσοχή της μονοπωλεί το παιδί αυτοί ζηλεύουν και θυμώνουν που δεν έχουν πλέον την αποκλειστικότητα. Η άσκηση βίας σε έγκυο μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα όπως η αποβολή, ο τραυματισμός και ο θάνατος του εμβρύου, νοητικές στερήσεις, πρόωρος τοκετός ακόμη και μειωμένη ανάπτυξη του βρέφους¹³.

Τα ξεσπάσματα αυτά πηγάζουν είτε από πραγματικές είτε από φανταστικές αβλεψίες των γυναικών, όπως για παράδειγμα ένα ασιδέρωτο πουκάμισο, ή εκφράζονται όταν ο

¹⁰ Συμβουλευτική Επιτροπή για τη πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια, Διαθέσιμο σε http://www.familyviolence.gov.cy/cgibin/hweb?-V=index&_FSECTION=20000&-dindex.html (Πρόσβαση 26/10/2016)

¹¹ Walker L. (1989) «Η κακοποιημένη γυναίκα», Μετάφραση Τάσος Ανθουλιάς Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 99

¹² Συμβουλευτική Επιτροπή για τη πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια, Διαθέσιμο σε http://www.familyviolence.gov.cy/cgibin/hweb?-V=index&_FSECTION=20000&-dindex.html (Πρόσβαση 27/10/2016)

¹³ Medlook - Έγκυρη πληροφόρηση για την υγεία, Διαθέσιμο σε <http://www.medlook.net.cy/> (Πρόσβαση 30/11/2016)

ίδιος ο σύζυγος αντιμετωπίζει κάποια δυσκολία επαγγελματικής ή οικονομικής φύσης ή βιώνει αγχώδη κατάσταση. Το αλκοόλ και η χρήση ουσιών επιδεινώνουν την κατάσταση¹⁴.

Οι περισσότερες γυναίκες δεν κοινολογούν τα επεισόδια κακοποίησης που έχουν βιώσει. Έχουν την απίστευτη ικανότητα να αντέχουν τους πόνους χωρίς ιατρική βοήθεια. Γιατροί που έχουν εξετάσει τέτοιες περιπτώσεις σχολιάζουν την ικανότητα των γυναικών να ελαχιστοποιούν τους πόνους τους. Χρειάζεται συνήθως να υποστούν κάποια σωματική κακοποίηση για να παραδεχτούν πως κακοποιούνται, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα το παραδεχτούν κιόλας.

ΠΗΓΗ: Καταφύγιο Γυναίκας Θεσσαλονίκης

Η αφαίρεση της ελευθερίας, η κοινωνική αποξένωση, η θίξη της αξιοπρέπειας, η σωματική, ψυχολογική και λεκτική βία, η ταπείνωση, ο εκβιασμός αλλά και οι απειλές για τα παιδιά συνιστούν βία που καταρρακώνουν την ψυχική υγεία της γυναίκας.

Υπάρχουν και περιπτώσεις βίαιης συμπεριφοράς από άνδρες προς τις συζύγους τους λόγω οικονομικού αποκλεισμού που υφίστανται οι γυναίκες εξαιτίας της αδυναμίας τους να εργασθούν. Είναι αναγκασμένες λοιπόν να ζητούν χρήματα για να καλύψουν προσωπικές ή οικογενειακές ανάγκες, όμως ο σύζυγος απαιτεί την απόλυτη διαχείριση των οικονομικών παρότι η σύζυγος μπορεί να εργάζεται. Έτσι υπάρχει άμεση οικονομική εξάρτηση. Η ψυχολογική και οικονομική βία δεν καταλήγει πάντα σε

¹⁴Peiffer V., (2001) «Πως να αντιμετωπίσεις έναν χωρισμό; », Εκδόσεις Καστανιώτη, σελ. 25

σωματική αλλά μια γυναίκα που έχει κακοποιηθεί σωματικά αυτό έχει επιπτώσεις και στην ψυχολογία της¹⁵. Το χειρότερο είναι πως η βία συντελείται από άτομα της οικογένειας και μάλιστα εμπιστοσύνης. Σε ακραίες περιπτώσεις η κακοποιημένη γυναίκα αυτοκαταστρέφεται όταν φθάνει στο σημείο να θέσει τέρμα στη ζωή της από απελπισία ή να δολοφονείται από τον σύζυγό της.

Η ανοχή στη βία από την κοινωνία και το αίσθημα ντροπής των θυμάτων δρουν ανασταλτικά για τις γυναίκες ν' αναζητήσουν βοήθεια. Ακόμη κι αυτές που αποφασίζουν να μιλήσουν αντιμετωπίζουν καχυποψία, πολυσύνθετες δομές, μεροληψία που οξύνουν το πρόβλημα.

Η καταπολέμηση του φαινομένου εμπλέκει μέσω τους κράτους εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί κλπ.) με στρατηγικές παρέμβασης.

Η κακοποίηση της γυναίκας θα μπορούσε ν' αποδοθεί στην πατριαρχική και σεξιστική κοινωνία, η οποία μεταχειρίζεται τις γυναίκες ως περιουσία των ανδρών (πατέρα, συζύγου, γιου). Σε πολλές χώρες η άσκηση βίας σε κάποιον ξένο αποτελεί κακούργημα ενώ στη σύζυγο θεωρείται απλώς πλημμέλημα με τον σύζυγο σπανίως ν' συλλαμβάνεται ή να φυλακίζεται¹⁶.

1.2.2 Η αναγνώριση της σωματικής βίας

Σε έρευνα που δημοσιεύει η κοινωνιολόγος – εγκληματολόγος Στέλλα Παπαμιχαήλ¹⁷ παρουσιάζονται τρόποι αναγνώρισης της σωματικής κακοποίησης οι οποίοι είναι οι παρακάτω:

- Φοράει συνεχώς γυαλιά ηλίου
- Εμφανίζεται με μακριά μανίκια ακόμη και το καλοκαίρι
- Φοράει μαντήλια στο λαιμό όλες τις εποχές του χρόνου
- Απομακρύνεται και ενοχλείται με το άγγιγμα
- Φαίνεται προβληματισμένη και καταθλιπτική
- Δεν έρχεται σε επαφή με τα παιδιά

¹⁵ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Διαθέσιμο σε www.isotita.gr (Πρόσβαση 29/11/2016)

¹⁶ Thio Alex (1999), «*Sociology : A Brief Introduction*», Εκδόσεις Seventh Edition, σελ. 176

¹⁷ Παπαμιχαήλ Στ., «*Σημειώσεις Εγκληματολογίας : ενδοοικογενειακή βία*»

Ο Νόμος 119(I)/2000 άρθρο 3¹⁸ και ο τροποποιητικός Νόμος 212(I)/2004 δίνουν σημασία στα εξής σημεία κακοποίησης:

- Έκταση τραυμάτων, όσο ασήμαντα κι αν είναι
- Ανεξήγητη καθυστέρηση θύματος από τον σύζυγο για παροχή πρώτων βοηθειών και περίθαλψη
- Εξηγήσεις που δεν συνάδουν με τα συμπτώματα¹⁹

Σεξουαλική κακοποίηση: ως έννοια εμπερικλείει σεξουαλική παρενόχληση, βιασμό, εξαναγκασμό σε σεξουαλική πράξη, αιμομιξία κ.λπ. Η σεξουαλική κακοποίηση δημιουργείται όταν οι άνδρες πιέζουν τις γυναίκες να συμβιβάζονται στις σεξουαλικές τους διαθέσεις. Η σεξουαλική βία είναι η πιο σιωπηρή μορφή βίας. Αν και είναι διαδεδομένη τα θύματα σπάνια εκφράζονται γι' αυτή²⁰. Σύμφωνα με το Κ.Ε.Θ.Ι. σε Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα για την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών²¹ ως σεξουαλική κακοποίηση αναφέρεται ο εξαναγκασμός και περιλαμβάνει την υποχρέωση του θύματος να έρθει σε σεξουαλική πράξη παρά τη θέλησή του.

Παρ' όλα αυτά και εντός του γάμου μπορεί να υπάρξει σεξουαλική κακοποίηση με το βιασμό, ωστόσο αρκετές πολιτείες δεν αναγνωρίζουν τον συζυγικό βιασμό. Μέσω του γάμου οι άνδρες θεωρούν δεδομένη τη σεξουαλική διαθεσιμότητα της γυναίκας²². Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σωματική βία με το δράστη να φοβερίζει, να εκβιάζει ψυχολογικά και να εκμεταλλεύεται το θύμα όταν κοιμάται ή όταν βρίσκεται υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών²³.

¹⁸ Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, « *Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000. (Ν. 119(I)/2000)*», Διαθέσιμο σε http://www.cylaw.org/nomoi/indexes/2000_1_119.html (Πρόσβαση 19/11/2016)

¹⁹ Help-net, «*Κακοποίηση*», Διαθέσιμο σε <http://www.help-net.gr/Themes/Kakopeiisi.htm> (Πρόσβαση 24/11/2016)

²⁰ Αδαμάκη Ν., (2000), Έρευνα

²¹ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, « *Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών*», Διαθέσιμο σε <http://kethi.gr/?s=%CE%B5%CE%BD%CE%B4%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CE%BA%CE%BF%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%B7+%CE%B2%CE%B9%CE%B1+%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1+%CF%84%CF%89%CE%BD+%CE%B3%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CE%BA%CF%89%CE%BD> (Πρόσβαση 21/10/2016)

²² Walker L. (1989) «*Η κακοποιημένη γυναίκα*», Μετάφραση Τάσος Ανθουλιός Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 146

²³ Alex Thio (1999), «*Sociology : A Brief Introduction*», Εκδόσεις Seventh Edition, σελ.189

Ενδεικτική μαρτυρία θύματος « Εκείνος ήθελε να κάνουμε έρωτα ενώ εγώ δεν ήθελα. Εξοργίστηκε και προσπάθησε να με αναγκάσει να γδυθώ. Το έκανε μόνος του ενώ εγώ προσπάθησα να τον σταματήσω. Τον έσπρωξα μακριά αλλά εκείνος με έριξε κάτω, άνοιξε τα πόδια μου και με βίασε. Με έσφιγγε τόσο πολύ που μου προκάλεσε μώλωπες».

Ο Νόμος οφείλει τροποποιηθεί ώστε ν' αντιμετωπίζεται πλέον ο βιασμός εντός γάμου ως εξαναγκασμός και να τιμωρείται ανάλογα. Γίνονται ωστόσο προσπάθειες να ποινικοποιηθεί, αν και εκφράζονται φόβοι ότι θα είναι μειωμένα τα περιστατικά που θα καταγγεληθούν²⁴.

Είναι λυπηρό ότι πολλοί γάμοι κατέληξαν δυστυχισμένοι επειδή ο σύζυγος δεν είχε δώσει αρχικά δείγματα βίαιης συμπεριφοράς. Οι γυναίκες πίστευαν ότι το σεξ ήταν μια εμπειρία απόλαυσης, χαιρόντουσαν που βρίσκονταν δίπλα σε κάποιον που τις αγαπά και αποδείχτηκε ότι δεν είχαν καν τον έλεγχο του σώματός τους²⁵. Ούτε εδώ υφίσταται εξαίρεση με τα θύματα να είναι μορφωμένες γυναίκες με οικονομική επιφάνεια, επαγγελματική ανεξαρτησία και διακεκριμένες στο χώρο τους.

Σύνηθες φαινόμενο είναι κι αυτό της σεξουαλικής ζήλειας. Ο σύζυγος ζηλεύει οποιοδήποτε αρσενικό φέρεται ευγενικά στην σύζυγό του. Στοχοποιεί τη γυναίκα του, πλάθει ιστορίες και δημιουργεί έντονα σκηνικά ζήλειας²⁶. Εξωτερικεύει τις ανήθικες σκέψεις του για εκείνη και τον εραστή της, την ενοχοποιεί και την πιέζει να παραδεχθεί τα όσα φαντάζεται και παρακολουθεί όλες τις κινήσεις της²⁷. Σε αυτές τις περιπτώσεις έχουμε ταυτόχρονα ψυχολογική και σεξουαλική κακοποίηση²⁸.

Ψυχολογική κακοποίηση: αφανής μορφή αλλά το ίδιο επικίνδυνη με τη σωματική. Δεν καταλήγει απαραίτητα σε σωματική βία κι έτσι τα όρια μεταξύ τους είναι ασαφή²⁹.

Ο Χ. Μ. Μουζακίτης³⁰ παραθέτει την ψυχολογική κακοποίηση σαν τη «δημιουργία ενός τέτοιου κλίματος στην επικοινωνία μεταξύ των συζύγων και στο περιβάλλον τους, όπου η σύζυγος αισθάνεται απόρριψη, ανασφάλεια και ότι τα δικαιώματα δεν είναι σεβαστά, ούτε αναγνωρίζονται».

²⁴ Χόφμαν Σ. (1998), «Το Βιβλίο της Γυναίκας», Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 213

²⁵ Walker L. (1989) «Η κακοποιημένη γυναίκα», Μετάφραση Τάσος Ανθουλιάς Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 137-138

²⁶ Walker L. (1989), *όπ. παρ.* υποσημ.,(24), σελ. 133

²⁷ Walker L. (1989) *όπ. παρ.* υποσημ. (24), σελ. 137

²⁸ Μια ακόμη μαρτυρία «Με πήγαινε το πρωί με το αυτοκίνητο στη δουλειά και το μεσημέρι ερχόταν να με πάρει. Δε μπορούσα να έχω φίλους, να φάω με κάποιον ή να βγω για ποτό. Στην αρχή μου άρεσε δίνοντάς μου αίσθημα ενδιαφέροντος και ασφάλειας, αργότερα περιορίζε την ελευθερία μου. Μια μέρα στο εστιατόριο ένας συμπαθητικός άντρας καθόταν απέναντι στο τραπέζι, το βλέμμα του συνάντησε το δικό μου και μου χαμογέλασε. Αυτό ήταν όλο. Αυτή ήταν η αιτία για ένα καβγά που με κατηγορήσε ότι κοιμόμουν με αυτό τον άντρα και όχι μόνο αλλά πέρασε ώρες λέγοντάς μου λεπτομέρειες των σεξουαλικών μου σχέσεων που υποτίθεται πως είχα μαζί του».

²⁹ Μουζακίτης Γ., (1989), «Συζυγική βία, αιτιολογία, επιπτώσεις, παρέμβαση», στο Κοινωνική Εργασία, τεύχος 16, σελ 245

³⁰ Κοινωνική Εργασία (1989), τεύχος 16ο, σελ. 218

1.2.3 Λιγότερο γνωστές μορφές βίας:

- Λεκτική κακοποίηση
- Κοινωνική απομόνωση
- Οικονομική αποστέρηση

Η λεκτική κακοποίηση εξωτερικεύεται με απειλές, φοβέρες και εξευτελιστικές εκφράσεις. Οι σύζυγοι εκτοξεύουν απειλές προς την σύζυγο ή σε κάποιον δικό της με στόχο να υπακούσει και να συμμορφωθεί στις αξιώσεις του. Οι γυναίκες που γίνονται αντικείμενο απειλών γνωρίζουν ότι ο σύζυγός τους είναι σε θέση να εκπληρώσει τις απειλές του προκειμένου να τις αποδυναμώσει και να υποκύψουν. Από την άλλη πλευρά, οι άνδρες καλλιεργούν κλίμα φόβου και επιβάλλονται στα θύματά τους³¹.

Χαρακτηριστικές συμπεριφορές του συζύγου προς τη σύντροφό του:

- Της μιλά με άσχημο τρόπο και τη μειώνει ακόμη και μπροστά σε άλλους
- Την απειλεί ότι θα την σκοτώσει
- Την απειλεί πως αν τον αφήσει αυτός θ' αυτοκτονήσει
- Χρησιμοποιεί ματιές και χειρονομίες για να τη φοβίσει
- Την απειλεί ότι θα κάνει κακό σε αυτήν ή σε αγαπημένα της πρόσωπα
- Την ωθεί σε παράνομες πράξεις
- Την απειλεί πως αν τον εγκαταλείψει θα της στερήσει τα παιδιά της

Στην περίπτωση της κοινωνικής απομόνωσης ο σύζυγος απομακρύνει τη γυναίκα του από το στενό και ευρύτερο περιβάλλον της, συντηρεί σχέση εξάρτησης από αυτόν ή ακόμη χρησιμοποιεί κοινωνικές δραστηριότητες που επιθυμεί να συμμετάσχει η σύντροφός του ως αντάλλαγμα για να πραγματοποιήσει αργότερα δικές του επιθυμίες³².

Συμπεριφορές που οδηγούν στην κοινωνική απομόνωση:

- Την εμποδίζει να εργασθεί, να σπουδάσει, να εκκλησιαστεί
- Δεν της επιτρέπει να παίρνει αποφάσεις για τη ζωή της

³¹Walker L. (1989) *όπ. παρ.* υποσ., (24), σελ. 163 & Herman Judith Lewis, «*Βία. Επακόλουθα ψυχικά τραύματα. Θεραπεία*», Εκδόσεις Θετιλή, Αθήνα 1996

³² Παράδειγμα: θα πάμε στα γενέθλια της φίλης σου αν κι εσύ έρθεις μαζί μου στη γιορτή του γραφείου.

- Κατηγορεί τις παρέες και τους συγγενείς της που υποτίθεται ότι τη βλάπτουν και της απαγορεύει να τους βλέπει
- Ανοίγει τις επιστολές της
- Κλειδώνει το σταθερό τηλέφωνο και της απαγορεύει να χρησιμοποιεί κινητό
- Της απαγορεύει να οδηγεί
- Παρακολουθεί τις τηλεφωνικές της συνομιλίες και κατασκοπεύει κάθε της κίνηση

Οικονομική αποστέρηση: η οικονομική μορφή κακοποίησης αποβλέπει στην υποταγή της συζύγου αποκλειστικά από το πορτοφόλι του συζύγου καθιστώντας την ευάλωτη και εγκλωβισμένη σε αδιέξοδη σχέση³³. Ανεξαρτήτως αν εργάζεται ή όχι την υποχρεώνει να εξευτελίζεται για να του ζητά χρήματα για τα προσωπικά ή οικογενειακά τους έξοδα εφόσον όμως εκείνος τα εγκρίνει.

Πολλές φορές τα χρήματα που ο άντρας διαθέτει για το σπίτι δεν αρκούν και προκειμένου εκείνη να βρει λύση αναγκάζεται να κάνει περικοπές σε βασικά είδη ή οδηγείται σε εξεύρεση εργασίας. Στο σημείο αυτό εκείνος θα θυμώσει γιατί ενώ την είχε υποτάξει τώρα εργάζεται, ανεξαρτητοποιείται και κάπως έτσι κλιμακώνονται οι σωματικές κακοποιήσεις και κάθε μορφή καταναγκασμός³⁴.

Συμπεριφορές που δηλώνουν οικονομική αποστέρηση:

- Της απαγορεύει να εργάζεται ή να κρατήσει τη θέση εργασίας της
- Την αναγκάζει να του δίνει τον μισθό της
- Πηγαίνει στο χώρο εργασίας της και της δημιουργεί προβλήματα
- Την αναγκάζει να του δίνει αναφορά για τον τρόπο που ξόδεψε τα χρήματά της
- Την αναγκάζει να τον παρακαλάει για χρήματα που αφορούν ανάγκες δικές της ή της οικογένειας
- Για οικονομικές συναλλαγές χρησιμοποιεί το όνομά της (π.χ. δάνεια, γραμμάτια, δόσεις)
- Χρεώνει την πιστωτική της κάρτα με δικά του ψώνια
- Την αναγκάζει να μεταβιβάσει τα περιουσιακά της στοιχεία στο όνομά του

³³ Αδαμάκη Ν. (2001), «Εγχειρίδιο για τις κακοποιημένες γυναίκες», ΚΕΘΙ

³⁴ Walker L. (1989) όπ. παρ. υποσ., (24), σελ. 150

- Διαχειρίζεται την περιουσία τους όπως αυτός νομίζει χωρίς να λαμβάνει υπόψη τη γνώμη της
- Για την πραγματοποίηση του γάμου απαιτεί προίκα

Η Susan Forward και η Donna Frazier³⁵ στο βιβλίο τους γράφουν πως ακόμη και στις καλύτερες σχέσεις υπάρχει μια χειραγώγηση. Ωστόσο υπάρχει μια λεπτή ισορροπία που η χειραγώγηση μετατρέπεται σε κάτι επιζήμιο. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν «η χειραγώγηση γίνεται συναισθηματικός εκβιασμός όταν χρησιμοποιείται επανειλημμένα για να μας εξαναγκάσει να συμμορφωθούμε με τις απαιτήσεις του εκβιαστή, σε βάρος των δικών μας επιθυμιών και της δικής μας ευημερίας».

Στοιχεία που δηλώνουν ψυχολογική κακοποίηση³⁶ :

- Πίεση
- Αντίσταση
- Απειλές
- Απαίτηση
- Υποχώρηση
- Επανάληψη

Να σημειωθεί ότι οι γυναίκες που έχουν δεχτεί ψυχολογική κακοποίηση επί σειρά ετών οδηγούνται σε βαρύτερη σωματική ασθένεια ή νοσούν ψυχοσωματικά. Νιώθουν ανίσχυρες και κατηγορούν τον εαυτό τους (effection victims). Η ψυχολογική καταπίεση είναι μια απεριγράπτη επίθεση ψυχικής εκτέλεσης³⁷. Επίσης υιοθετούν τη λογική ότι αν δεν εμπιστευτούν ξανά κάποιον οχυρώνουν τον εαυτό τους και δε κινδυνεύουν να πληγωθούν³⁸.

³⁵ Forward S. & Frazier D. (2002), «Μήπως σας εκβιάζουν συναισθηματικά; », Εκδόσεις Φυτράκη, σελ.31, 35

³⁶ Forward Susan & Frazier Donna (2002), όπ. παρ. υποσημ., (34) σελ. 31

³⁷ Hirigoyen M. F. (2000), «*Ηθική παρενόχληση. Η κρυμμένη βία στην καθημερινή ζωή*», Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 162

³⁸ Reicher B., (2002), «*Violence family therapy and the legal system in Violence in the family achievement and goals*», Cyprus, p. 192-194

Δε χρειάζεται να σε χτυπήσει !

*Αν σε υποβιβάζει, σε εξευτελίζει,
σε κατακρίνει ή προσπαθεί
να ασκήσει έλεγχο πάνω σου...*

Είναι κακοποίηση !

ΠΗΓΗ: Καταφύγιο Γυναίκας Θεσσαλονίκης

Κεφάλαιο 2^ο

Όταν ήταν μικρή, βοηθούσε τη μάνα της στο σπίτι. Όταν μεγάλωσε, ντάντευε τα αδέρφια της. Όταν παντρεύτηκε, φρόντιζε σε όλα τον άντρα της. Και τώρα που γέρασε, κάθε μέρα στην εκκλησία, υπηρετεί το Θεό. Η γυναίκα υπηρετεί τον άντρα. Όταν είναι μικρή υπακούει τον πατέρα της και τον μεγαλύτερο αδερφό. Όταν παντρεύεται υπακούει τον σύζυγό της και όταν αυτός πεθαίνει υπακούει τον γιο της.

Κομφούκιος

Η θέση της γυναίκας ανά τους αιώνες

2.1 Ιστορική αναδρομή

Στο πέρασμα των αιώνων η θέση της γυναίκας δεν παρουσίασε ιδιαίτερες μεταβολές παρά τις τεχνολογικές προόδους και την άνοδο του βιοτικού – εκπαιδευτικού επιπέδου. Αντίθετα οι προκαταλήψεις και η καταπίεση της γυναίκας βρίσκονται σταθερά στο ίδιο περίπου επίπεδο. Οι άνδρες εξακολουθούν να κακοποιούν τις γυναίκες τους και να τις καταδυναστεύουν ενώ η κοινωνία συνεχίζει να το αποδέχεται ως δικαίωμα των συζύγων.

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι από την αρχαιότητα η γυναίκα αποτελούσε ιδιοκτησία κάποιου αρσενικού, είτε του πατέρα αρχικά είτε του συζύγου αργότερα. Αυτή είναι και η μείζονα μορφή υποδούλωσης από άνθρωπο σε άνθρωπο και δυστυχώς αναπαράγεται από γενιά σε γενιά.

Στον αρχαίο ελληνικό κόσμο επικρατούσε η ανδροκρατία και η γυναίκα ήταν ο αφανής ήρωας. Ο ρόλος της περιοριζόταν στο να κρατάει το σπίτι, να υπηρετεί τον σύζυγο, να γεννάει και να μεγαλώνει παιδιά ώστε μελλοντικά να συνεχίσουν το έργο του πατέρα τους³⁹. Ο γάμος της ήταν συμφωνία μεταξύ πατέρα ή προστάτη της νύφης και του μελλοντικού της συζύγου ενώ η ίδια δεν είχε δικαίωμα εκφοράς γνώμης. Ήταν ένας τρόπος για τη συνένωση δύο οικογενειών και την απόκτηση νόμιμων κληρονόμων. Το οικογενειακό δίκαιο επηρεαζόταν άμεσα από το καθεστώς ιδιοκτησίας της γης. Γι' αυτό λοιπόν και την επιλογή του μελλοντικού συζύγου την έκανε ο πατέρας και το δικαίωμα να χωρίσει τη γυναίκα του το είχε μόνο ο σύζυγος.

Στην Αθήνα η αποστολή της γυναίκας ήταν η τεκνογονία για τη διαδοχή στην πατρική περιουσία. Οι γυναίκες δεν είχαν καμία κοινωνική δραστηριότητα και αποκλείονταν από την πολιτική. Η μόνη προσφορά της στα δημόσια πράγματα ήταν η θρησκεία όταν αναλάμβανε το ρόλο της ιέρειας και διηύθυνε τελετές. Μόνο έτσι και ερχόταν σε επαφή με την κοινότητα των ανδρών. Μοναδικό ίσως παράδειγμα

³⁹ Δαράκη Π. (1995), «Το όραμα της ισοτιμίας της γυναίκας», Εκδόσεις Καστανιώτη

ανεξαρτητοποιημένων γυναικών αποτελούσαν οι εταίρες. Κέρδιζαν μόνες του το ψωμί τους, διαχειρίζονταν οι ίδιες την περιουσία τους, συμμετείχαν στην πολιτική και μιλούσαν ελεύθερα με τους άνδρες.

Στην αρχαία Σπάρτη τώρα οι γυναίκες λάμβαναν εκπαίδευση όπως ακριβώς και οι άντρες, συν ότι είχαν καθήκον να γεννήσουν γερά παιδιά, τους μελλοντικούς πολεμιστές. Λάμβαναν μέρος στα κοινά και διαχειρίζονταν την ιδιοκτησία τους που αποκτούσαν είτε μέσω προίκας, είτε μέσω κληρονομιάς. Αν και θεωρούνταν ανεξάρτητες, ωστόσο ο ρόλος τους στην κοινωνία ήταν αναπαραγωγικός. Μάλιστα το οικογενειακό δίκαιο επέτασσε ένα είδος κοινοκτημοσύνης των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα ο σύζυγος είχε το δικαίωμα να «δανείσει» τη σύζυγό του σε κάποιον άλλο για να γεννήσει υγιή παιδιά. Τα παιδιά δεν αποτελούσαν ιδιοκτησία των πατέρων τους αλλά της κοινωνίας και γεννιούνταν από άριστους πολίτες.

Στη ρωμαϊκή – βυζαντινή εποχή οι γυναίκες επίσης αποτελούσαν περιουσιακό στοιχείο των ανδρών όπως τα κτήματα, τα ζώα και τα ακίνητα. Σε μία πατριαρχική κοινωνία η γυναίκα κηδεμονευόταν από τον πατέρα της, τον αδερφό της ή κάποιον συγγενή της (άνδρα). Μετά το γάμο, τον ρόλο αυτό τον έπαιζε ο σύζυγος που είχε και τη απόλυτη εξουσία στην οικογένειά του. Μπορούσε να πουλήσει ή να θανατώσει κάποιο μέλος χωρίς να ρωτήσει κανέναν. Μετά τον Β' Καρχηδονιακό πόλεμο⁴⁰, η θέση της γυναίκας άλλαξε και σταμάτησε να είναι πλέον η υπηρέτρια – δούλα. Παρίστατο σε δημόσιες εκδηλώσεις, μορφωνόταν, εργαζόταν και κληρονομούσε τον σύζυγό της μετά τον θάνατό του.

Στο Βυζάντιο, η γυναίκα ήταν κλεισμένη στο σπίτι. Μάλιστα αν δε γεννούσε γιο ο σύζυγος είχε το δικαίωμα να την χωρίσει. Ήταν πάντα υπό την εξουσία του κι αν έσφαλε και πρόβαλε την προσωπικότητά της την αντιμετώπιζαν με πολύ άσχημο τρόπο. Ακόμη και οι οικονομικά ευκατάστατες ήταν περιορισμένες στο σπίτι, συγκεκριμένα στο γυναικωνίτη και οι σκλάβοι φρόντιζαν το νοικοκυριό και τα παιδιά.

Στο Μεσαίωνα συνεχίζεται η ίδια νοοτροπία. Η θέση της ήταν ισότιμη με αυτή των δούλων. Δεσποτική και ανελεύθερη συμπεριφορά από μεριάς ανδρών την ώθησαν να τους υπηρετεί αγόγγυστα. Συνέχιζε ν' αποτελεί ατομική ιδιοκτησία, να χρησιμοποιείται για τη γέννηση απογόνων ιδίως αγοριών που θα είναι τα επόμενα εργατικά χέρια. Αυτό συνέβη διότι η συμμετοχή των ανδρών σε κυνηγετικές και πολεμικές δραστηριότητες

⁴⁰Δαράκη Π. (1995), όπ. παρ. υποσημ. (38)

αποσταθεροποίησαν την αρμονική συνύπαρξη του ζευγαριού με αποτέλεσμα να υποταχθεί η γυναίκα.

Επομένως, η γυναίκα συνεχίζει να είναι το «αδύναμο φύλο» και η ενσάρκωση του ανομήματος, της αμαρτίας⁴¹. Γυναίκες καίγονταν ζωντανές επειδή αντιμίλησαν στον άντρα τους, τον απείλησαν, κατηγορήθηκαν για μοιχεία, πορνεία και γέννηση παιδιού εκτός γάμου⁴².

Τότε για πρώτη φορά εμφανίζεται και το δικαίωμα του αριστοκράτη να αξιώνεται σεξουαλική επαφή με γυναίκες χαμηλής οικονομικής επιφάνειας και αγρότισσες.

Η γυναίκα αναγκάζεται δυστυχώς να συμφιλωθεί με την υποτέλειά της και προσαρμόζεται στις συνθήκες που οι άντρες έχουν επινοήσει. Υποταγμένες, σιωπηλές, μακρόθυμες, δουλοπρεπείς θα έπρεπε να στέκονται απέναντι στην αυταρχική και δύστροπη συμπεριφορά των αρσενικών.

2.2 Σημερινά Στατιστικά Στοιχεία

Σύμφωνα με την έκθεση της UNICEF⁴³, η οποία έχει δημοσιευθεί στο διαδίκτυο, στις ΗΠΑ το 28% των γυναικών έχουν αναφέρει τουλάχιστον ένα περιστατικό φυσικής βίας. Στην Ινδία το 45% των ανδρών παραδέχτηκαν ότι φέρονται βίαια συζύγους τους. Στην Αγγλία το 25% έχει πέσει θύμα ξυλοδαρμού από τον σύντροφο ή τον σύζυγό τους. Στη Νορβηγία 10.000 γυναίκες προστρέχουν κάθε χρόνο στις υπηρεσίες υγείας εξαιτίας κακομεταχείρισης. Στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο Δήμο Θεσσαλονίκης σε διάστημα ενός έτους καταγγέλθηκαν πάνω από 100 περιστατικά κακοποίησης από τον σύζυγο.

⁴¹ Νικολαΐδου Μ. (1981), «Δουλεία και χειραφέτηση. Η γυναίκα στην Ελλάδα», Εκδόσεις Καστανιώτη

⁴² Δαράκη Π. (1995), «Το όραμα της ισότητας της γυναίκας», Εκδόσεις Καστανιώτη

⁴³ Unicef, «Νέα παγκόσμια δεδομένα αποκαλύπτουν έντονη εξάπλωση της βίας κατά των παιδιών.

120 εκατομμύρια κορίτσια θύματα σεξουαλικής βίας. Αύξηση του bullying στη χώρα μας», Διαθέσιμο σε <https://www.unicef.gr/%CE%BD%CE%AD%CE%B1%CE%AD%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%CE%B1%CF%80%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CF%8D%CF%80%CF%84%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B7%CE%B5%CE%BE%CE%AC%CF%80%CE%BB%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%84%CE%B7%CF%82%CE%B2%CE%AF%CE%B1%CF%82%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CF%8E%CE%BD/a2-528-9> (Πρόσβαση 15/12/2016)

ΠΗΓΗ: European Union Agency for Fundamental Rights

Κεφάλαιο 3^ο

«Μακάρι ο Θεός να σου χαρίσει ό,τι επιθυμεί η καρδιά σου, δηλαδή, ένα σύζυγο, ένα σπίτι και ψυχική συμφωνία με τον σύντροφό σου. Γιατί τίποτα δεν είναι καλύτερο και ομορφότερο για ένα ζευγάρι από το να διευθύνουν ομόφωνα το νοικοκυριό τους, προκαλώντας έτσι τον φθόνο των εχθρών και τη χαρά των φίλων και νοιώθοντας οι ίδιοι την ευτυχία της ζωής».

Όμηρος

Συμβουλευτικοί φορείς – φορείς υποστήριξης

3.1 Η συναισθηματική κατάσταση των γυναικών

Στα πρώτα στάδια της έγγαμου βίου μιας γυναίκας υπάρχει συναισθηματικό δέσιμο με τον σύζυγό της, όπως είναι φυσικό, ενώ σταδιακά τα συναισθήματα μεταβάλλονται. Σε πρώτη φάση η γυναίκα νιώθει κολακευμένη από τη διεκδίκηση και το ενδιαφέρον του άνδρα. Έπειτα νιώθει ασφάλεια και σιγουριά με τον άνθρωπο που επέλεξε να μοιραστεί τη ζωή της. Όταν όμως αρχίζει να γίνεται απότομος, προσβλητικός και αυταρχικός απέναντί της αρχίζει να τον φοβάται και συνάμα τον νοιάζεται.

Η κακοποίηση δημιουργεί επιπτώσεις στην ψυχική υγεία της γυναίκας και οδηγεί στην κατάθλιψη ενώ οι σωματικές κακώσεις μπορεί να είναι από μώλωπες και σπασίματα μέχρι αποβολές σε κατάσταση εγκυμοσύνης και στην χειρότερη περίπτωση το θάνατο του θύματος. Στις συναισθηματικές μεταπτώσεις εμπεριέχονται η αϋπνία, οι κραυγές, τα κλάματα, η ταχυκαρδία κλπ.⁴⁴

Τα συναισθήματα που βιώνουν οι γυναίκες:

- Φόβος
- Ντροπή
- Θυμός
- Ανασφάλεια
- Καχυποψία
- Ενοχή

⁴⁴ Herman J. L. , «Βία. Επακόλουθα ψυχικά τραύματα. Θεραπεία», Εκδόσεις Θετιλή, σελ. 137

3.2 Συμβουλευτική αγωγή και ψυχοθεραπεία

Πολλοί επιστήμονες επισημαίνουν ότι οι δύο αυτές μέθοδοι αντιμετώπισης της βίας δεν διαφέρουν παρά μόνο στη διάρκεια των συνεδριών ενώ κάποιιοι υποστηρίζουν ότι εκτός από τη διάρκεια διαφέρουν και στην προσέγγιση/επεξεργασία των ψυχολογικών προβλημάτων. Η Walker⁴⁵ υποστηρίζει την ανεπάρκεια της ψυχοθεραπείας κυρίως όταν τα θύματα δεν εστιάζουν στα περιστατικά κακοποίησης αλλά στις απόρροιές τους.

Ομοιότητες μεθόδων ψυχοθεραπείας και συμβουλευτικής:

- Βελτίωση της ψυχικής υγείας της συμβουλευόμενης και μείωση του στρες
- Βελτίωση των διαπροσωπικών της σχέσεων
- Εποικοδομητικές συνεδρίες και στοχεύσεις για την εξέλιξή της
- Σχέση εμπιστοσύνης συμβούλου – συμβουλευόμενης
- Εξειδικευμένοι σύμβουλοι με ευαισθησία και κατανόηση

Διαφορές μεθόδων ψυχοθεραπείας και συμβουλευτικής αγωγής

- Η συμβουλευτική επικεντρώνεται στην καθημερινότητα της κακοποιημένης γυναίκας και στα προβλήματα που δεν είναι φυσικά αποτελέσματα μιας δύσκολης ζωής. Προβλήματα συναισθηματικών και γνωστικών δυσκολιών που η γυναίκα έχει απόλυτη επίγνωση.
- Η ψυχοθεραπεία εισχωρεί στα εσώψυχα και βοηθάει τη γυναίκα ν' αντιμετωπίσει μόνη της τις αδυναμίες της. Το δυσκολότερο κομμάτι έγκειται στο γεγονός ότι το θύμα ζητά από τον θεραπευτή να παρέμβει ώστε να παύσουν τα περιστατικά βίας χωρίς ωστόσο να διαλυθεί η σχέση των συζύγων.

Το ΚΕΘΙ ακολουθεί τα εξής βήματα συμβουλευτικής προσέγγισης:

Στην πρώτη επαφή με το θύμα είτε τηλεφωνικά είναι αυτοπρόσωπα γίνεται μια πρώτη προσέγγιση του θέματος και ορίζεται το πρόγραμμα των συναντήσεων. Ακολουθεί η διαδικασία υποδοχής όπου η γυναίκα λαμβάνει πληροφορίες για τις παρεχόμενες υπηρεσίες του κέντρου και καταγράφεται σε ειδικό έντυπο το αίτημα και τα προσωπικά της στοιχεία. Ενημερώνεται για την τήρηση του απορρήτου, τη

⁴⁵Walker L. (1989) «Η κακοποιημένη γυναίκα», Μετάφραση Τάσος Ανθουλιάς Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

συνέπεια στα ραντεβού και τη δωρεάν παροχή υπηρεσιών. Αναλόγως την κρισιμότητα της περίπτωσης επισπεύδονται οι τυπικές διαδικασίες εγγραφής. Προσδιορίζονται οι σύμβουλοι, με βασική προϋπόθεση τη συνεπή και ουσιαστική συνεργασία και σημειώνονται τυχόν κίνδυνοι, οι συναισθηματικές και σωματικές ανάγκες της γυναίκας, οι εξωγενείς παράγοντες που την επηρεάζουν και οι προθεσμίες.

Πλην των επείγουσών περιπτώσεων, όλες οι υπόλοιπες κακοποιημένες γυναίκες παρουσιάζονται στην Διεπιστημονική ομάδα, ώστε να ορισθεί ο σύμβουλος που θα τις αναλάβει. Η ομάδα συνεδριάζει κάθε εβδομάδα και τον συντονισμό αναλαμβάνει η Διευθύντρια. Γίνεται κατανομή των περιπτώσεων και συζητούνται οργανωτικά θέματα.

« Η ζωή μετά από μια σχέση κακοποίησης θέλει γρήγορες ανάσες. Αυτό να πείτε στις γυναίκες που ζητούν βοήθεια».

Συμβουλευόμενη του ΚΕΘΙ

Στις αρμόδιες υπηρεσίες αλλά και στο ΚΕΘΙ παρέχονται υπηρεσίες συμβουλευτικής και πληροφόρησης σε θέματα Οικογενειακού Δικαίου, Δικαίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Ισότητας των δύο φύλων. Για σχετικά αιτήματα νομικού περιεχομένου, αυτά είναι στη δικαιοδοσία του συμβούλου ν' απαντήσει τηλεφωνικώς κατατοπίζοντας τη γυναίκα. Εμφανίζονται γυναίκες που δε γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, είτε είναι παραπληροφορημένες, είτε δε γνωρίζουν ότι προστατεύονται νομικά όταν καταγγείλουν τον δράστη. Έτσι λοιπόν δίνονται όλες οι σχετικές πληροφορίες με σκοπό την αποκατάσταση της αλήθειας και την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Είναι γνωστό το ανεπαρκές νομικό - θεσμικό πλαίσιο και το σύστημα προστασίας έναντι της συζυγικής βίας. Για το λόγο αυτό το θύμα ενημερώνεται για να μη νιώθει απροστάτευτο, χωρίς βέβαια ν' αποθαρρύνεται από τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων του.

3.3 Θεραπευτική αγωγή ζευγαριών

Μια ακόμη αποτελεσματική μέθοδος για τη διαχείριση των κρίσεων και της κακοποίησης της γυναίκας γίνεται με τη συνεννόηση από κοινού του ζευγαριού και την προσφυγή τους σε κάποιον ειδικό όπως είναι ένας ψυχολόγος ή ένας

κοινωνικός λειτουργός. Αυτό βέβαια συμβαίνει στις περιπτώσεις που επιθυμούν να αποκαταστήσουν την επικρατούσα κατάσταση χωρίς να χωρίσουν.

Η μέθοδος αυτή αποσκοπεί στη πρόοδο των σχέσεων του ζευγαριού, τον εντοπισμό των προβλημάτων ώστε με σεβασμό να επιτευχθεί η υγιής εξέλιξή του⁴⁶. Και σε αυτή τη μέθοδο οι ειδικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές προσεγγίσεις στο ζήτημα αλλά κάποιες αρχές παραμένουν ίδιες. Για παράδειγμα⁴⁷:

- Η πρώτη επαφή γίνεται με τον κάθε σύζυγο ξεχωριστά σχηματίζοντας μια πρώτη εικόνα.
- Στο επόμενο στάδιο ο ειδικός θα προσεγγίσει το θέμα και θα ερμηνεύσει συναισθήματα και συμπεριφορές.
- Ακολούθως οι συνεδρίες οι οποίες γίνονται από κοινού

3.4 Ο κοινωνικός περίγυρος

Ένα ιδιαίτερα λεπτό ζήτημα, ευαίσθητο που πολλοί πιστεύουν ότι δεν υφίσταται στην εποχή μας αποτελεί η αντιμετώπιση του κοινωνικού περιγύρου σε θέματα βίας. Οι κακοποιημένες γυναίκες είναι γύρω μας, δίπλα μας και δυστυχώς είναι πολύ περισσότερες από τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, δεδομένου ότι ξυλοδαρμοί που δέχονται δεν είναι καταγεγραμμένοι πουθενά επειδή δεν απευθύνονται σε αρμόδιες αρχές.

Γυναίκες που δέρνονται από τον σύζυγό τους, ανέχονται αυτή την κατάσταση και καλύπτουν επιμελώς τα σημάδια τους κρύβοντάς τα για λόγους ντροπής από το στενό τους περιβάλλον και την κοινωνία. Δεν είναι σπάνιο ότι σε περιοχές της χώρας μας τέτοιες ειδεχθείς πράξεις θαυμάζονται και επικροτούνται με απόρροια να ενισχύεται το φαινόμενο της κακοποίησης, ο άνδρας να συγχωρείται και η γυναίκα να συνεχίζει να είναι υπομένη. Από την άλλη πλευρά, το κοινωνικό περιβάλλον θεωρεί την οικογενειακή βία αποκλειστικά οικογενειακή υπόθεση που δεν αφορά τρίτους. Συνεπώς γίνεται συνένοχο στο έγκλημα.

Αν τώρα σκεφτεί να φανερώσει το μυστικό της στους οικείους της εξαιτίας της παραπάνω αντίληψης, τελικά το μετανιώνει κι αν αποφασίσει να μιλήσει αντιμετωπίζεται με δυσπιστία και καχυποψία λόγω των παραδοσιακών αντιλήψεων.

⁴⁶ Δημητρόπουλος Ευστ. (1992), « Συμβουλευτική και συμβουλευτική ψυχολογία Η θεωρία της, η πράξη της, οι εφαρμογές της», Εκδόσεις Γρηγόρη, σελ. 243

⁴⁷ Λοϊζου Μαλακίωση Μ. (1999), «Συμβουλευτική Ψυχολογία», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 311

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως το κοντινό περιβάλλον έχει τη δύναμη να συμπαρασταθεί και να βοηθήσει το θύμα ν' απαλλαγεί από την αρρωστημένη κατάσταση που βιώνει. Η συναισθηματική και ηθική στήριξη από την οικογένεια και τους φίλους της δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης, της καλλιέργει αίσθημα ασφάλειας και προστασίας που έχει απόλυτη ανάγκη όταν θεωρεί ότι είναι εντελώς μόνη.

Με άξονα αυτή τη νοοτροπία, το ΚΕΘΙ (2000) παρουσίασε κάποιους τρόπους συμπαράστασης των θυμάτων από το στενό τους περίγυρο:

- Καλλιέργεια εμπιστοσύνης, σιγουριάς, ασφάλειας και εχεμύθειας
- Απαλλαγή από τις ενοχές που νιώθει το θύμα
- Κατανόηση και στήριξη
- Οργάνωση της διαφυγής του θύματος και τόνωση της αυτοπεποίθησής του

ΠΗΓΗ: Violence Against Women

3.5 Η συμβολή των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Το γυναικείο μοντέλο που παρουσιάζεται στην τηλεόραση (το πιο διαδεδομένο μέσο) δεν είναι θετικό. Οι γυναίκες εμφανίζονται ευάλωτες, εξαρτημένες από την αγάπη με κύριο σκοπό τους την ικανοποίηση του συντρόφου - συζύγου. Μητέρες, σύζυγοι, νοικοκυρές βρίσκονται πάντα στη σκιά του άνδρα, μία καθόλου φεμινιστική εικόνα.

Επίσης προβάλλεται η σεξουαλική απελευθέρωση της γυναίκας όχι όμως η οικογενειακή, η εργασιακή ή η κοινωνική, θέματα που καλύπτονται εντέχνως⁴⁸. Αρνητικό σημείο είναι η χρήση της ως σεξουαλικό αντικείμενο. Χρησιμοποιείται σαν ένα κομμάτι κρέας για να διαφημίσει τσιγάρα, αυτοκίνητα, εμφανιζόμενη πάντα ευδιάθετη και αισθησιακή για να προσελκύει καταναλωτές. Εμμέσως περνιέται το μήνυμα ότι αν αγοράσει κανείς το προϊόν θα έχει δίπλα του και τέτοιες γυναίκες⁴⁹.

Στην ελληνική τηλεόραση απουσιάζουν οι σειρές⁵⁰ με ανεξάρτητες και αυτόνομες γυναίκες, χειραφετημένες, με μεγάλη αναγνώριση στην εργασία και την κοινωνία⁵¹. Αλλά και σε όσες τηλεοπτικές σειρές εμφανίζονται οι γυναίκες να κατέχουν υψηλές θέσεις εργασίας είναι πάντοτε κατώτερες από τις θέσεις εργασίας που απασχολούνται αντιστοίχως οι άνδρες⁵².

Τα ΜΜΕ πλάθουν στερεότυπα και για τα δύο φύλα. Ο άνδρας παρουσιάζεται ως βίαιος απέναντι στη γυναίκα του και έτσι επιλύει τις διαφορές και τα προβλήματά του. Η γυναίκα ακολουθεί το παραδοσιακό τρίπτυχο σύζυγος - μητέρα - νοικοκυρά βρισκόμενη υπό την εξουσία του άντρα της.

Παρατηρείται επίσης το πρότυπο της άξιας γυναίκας που τα καταφέρνει και με την οικογένεια και με την καριέρα της. Μητέρα, σύζυγος, επιτυχημένη καριερίστα κάτι που παλιότερα δεν γινόταν εύκολα αντιληπτό. Ήταν σαφές όμως ότι μπροστά στο δίλημμα να επιλέξει ένα από τα δύο, συνήθως ήταν οικογένεια θυσιάζοντας την επαγγελματική της σταδιοδρομία⁵³.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως στις διαφημίσεις η γυναίκα παρουσιάζεται υποβιβασμένη, χωρίς προσωπικότητα, με αποτέλεσμα ν' αντιμετωπίζεται δίχως σεβασμό και εκτίμηση από τον άνδρα. Τη μοντέρνα γυναίκα την προβάλλει να γνωρίζει ποιο προϊόν είναι κατάλληλο για κάθε χρήση (υπερκαταναλωτική κατά μια έννοια) ενώ παράλληλα τη δείχνει φιλάρεσκη και νάρκισσο χωρίς ιδιαίτερη νοημοσύνη. Το αντρικό πρότυπο δεν έχει και μεγάλες διαφορές από το Νεότερναλ καθώς προβάλλεται ως μαχητής και αγωνιστής που κατακτά τους στόχους του και απολαμβάνει τους κόπους

⁴⁸ Δούλκερη Τ., (1997), «Μ.Μ.Ε. και ισότητα των δύο φύλων», Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 51

⁴⁹ Δούλκερη Τ., (1997), *όπ. παρ.* υποσημ., (47), σελ. 90

⁵⁰ Theclown, «Όχι στη βία κατά των γυναικών», Διαθέσιμο σε <http://www.o-klooun.com/gallery/oxi-sti-via-kata-ton-gynaikon> (Πρόσβαση 10/12/2016)

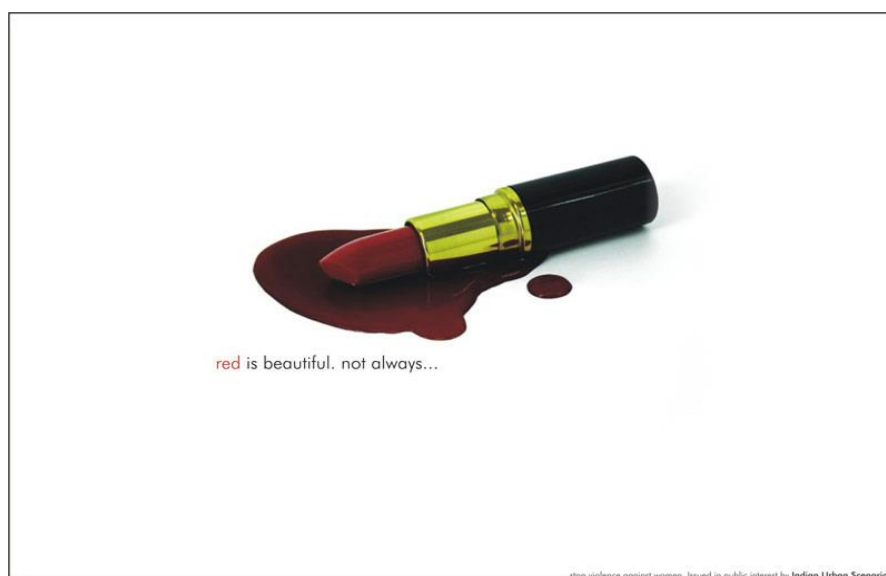
⁵¹ Δούλκερη Τ., (1997), *όπ. παρ.* υποσημ., (47), σελ. 43

⁵² Βουϊδισκάκης Β. (1992), «Η τηλεοπτική βία και επιθετικότητα και οι επιδράσεις τους στα παιδιά και στους νέους», Εκδόσεις Μιχαήλ Γρηγόρης, σελ. 176

⁵³ Δούλκερη Τ., (1997), «Μ.Μ.Ε. και ισότητα των δύο φύλων», Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 234

του με το τσιγάρο στο χέρι, το πότο στο τραπέζι και με τη συντροφιά κάποιας αιθέριας παρουσίας⁵⁴.

Τέλος, σημαντικό ρόλο στην ηθικό εξευτελισμό του γυναικείου συνόλου παίζει η πορνογραφία, η οποία ουσιαστικά θεωρείται από τα φεμινιστικά κινήματα η αιτία της «πολιτισμένης» κακοποίησης των γυναικών. Η γυναίκα εξευτελίζεται και έτσι διαιώνίζεται η καλλιέργεια της άσχημης σεξουαλικής συμπεριφοράς των ανδρών, οι οποίοι την αντιμετωπίζουν ως ερωτικό αντικείμενο⁵⁵.

ΠΗΓΗ: Stop Violence Against Women

3.6 Η αστυνομική παρέμβαση

Η γυναικεία κακοποίηση δεν λαμβάνει σωστή αντιμετώπιση από τις αστυνομικές αρχές. Όσες καταγγελίες έχουν γίνει δεν καταγράφονται κάπου επίσημα διότι δεν ανήκουν σε καθαρή μορφή εγκληματικότητας με το συμβάν να χαρακτηρίζεται ελλιπές⁵⁶. Ουκ ολίγες φορές, οι γυναίκες αντιμετωπίζονται από την ανδροκρατούμενη αστυνομία με προκατάληψη και καχυποψία και αυτό αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στο να απευθύνονται εκεί όταν βαραίνονται με ενοχές και ντροπή. Όταν δε, πρόκειται για οικογενειακή βία οι αστυνομικές αρχές κρατούν αποστάσεις νομίζοντας πως αν παρέμβουν θα διασπάσουν την οικογένεια. Μία τέτοια αντιμετώπιση θεωρείται εσφαλμένος χειρισμός του προβλήματος και αποδίδεται στην ανεπαρκή εκπαίδευση

⁵⁴Λεντάκης Ανδ. (1986), «Είναι η γυναίκα κατώτερη από τον άντρα;», Εκδόσεις Δωρικός, σελ. 330-331

⁵⁵Walker L. (1989) «Η κακοποιημένη γυναίκα», Μετάφραση Τάσος Ανθουλιάς Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

⁵⁶ Αδαμάκη Ν. (2000), «Έρευνα για την βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα», ΚΕΘΙ

του προσωπικού, στην υποστελέχωση των τμημάτων με ειδικούς επιστήμονες (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς κλπ.) και στην ελλιπή νομοθεσία που δεν προβλέπει ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί έγκλημα και καταχωρείται ως γενικός όρος «απλή, απρόκλητη, επικίνδυνη σωματική βλάβη» με βάση τον ποινικό κώδικα⁵⁷.

Η μεσολάβηση της αστυνομίας είναι κάτι παραπάνω από επιτακτική καθώς το θύμα μπορεί να μην γνωρίζει τα δικαιώματά του και τη βία που ασκείται πάνω του, ο δράστης μπορεί να νομίζει ότι δεν διώκεται ποινικά, ειδικά όταν υπάρχουν παιδιά και αποτελεί μύθο ότι η παρέμβαση της αστυνομίας δε θα έχει αποτέλεσμα. Πιθανότατα να λειτουργήσει αποτρεπτικά σ' ένα νέο ενδεχόμενο ξέσπασμα βίας από τον δράστη.

3.7 Ο ρόλος της Εκκλησίας⁵⁸

Η συνδρομή της Εκκλησίας στην κακοποίηση των γυναικών είναι κάτι παραπάνω από σημαντική. Σε απόλυτα κλειστές - μικρές κοινωνίες που οι γυναίκες δεν έχουν την «πολυτέλεια» της επιλογής κάποιου επίσημου φορέα ή συλλόγου για να απευθυνθούν, το ρόλο του συμβούλου ή του ψυχολόγου ενδεχομένως παίζουν οι κληρικοί. Συγκεκριμένα μόνο όσοι έχουν αναπτύξει στενή σχέση με το ποίμνιό τους και είναι εξομολόγοι. Οι γυναίκες νοιώθουν ασφαλείς επειδή το μυστικό τους δεν πρόκειται να φανερωθεί, αποκαλύπτουν με το Μυστήριο της Εξομολόγησης το βασανιστήριό τους άρα ανακουφίζονται και αναπτερώνονται οι ελπίδες τους με την πίστη τους στο Θεό.

Οι ιερείς δεν επιμένουν, όπως έκαναν παλαιότερα, να παραμείνει το θύμα στην οικογενειακή εστία υπομένοντας το μαρτύριό του. Στο εξωτερικό έπαψαν να ενοχοποιούν το θύμα μέσω των αποσπασμάτων της Βίβλου ενώ οι χριστιανικές Εκκλησίες μέσω συμβουλευτικών σεμιναρίων προς τα ζευγάρια κάνουν εκτενείς αναφορές για τη βία εντός του γάμου, ώστε να γίνει συνείδηση ότι η κακοποίηση δεν δικαιολογείται και πως πρέπει ο θυμός να μην εκτονώνεται με επιθετικότητα προς τη σύζυγο.

Ιδανικότερη λύση θα ήταν η στενή συνεργασία εκκλησίας και φορέων που θα παρέπεμπαν το θύμα στην κατάλληλη οργάνωση ή φορέα⁵⁹.

⁵⁷ Αδαμάκη Ν. (2000), *όπ. παρ.* υποσημ. (55)

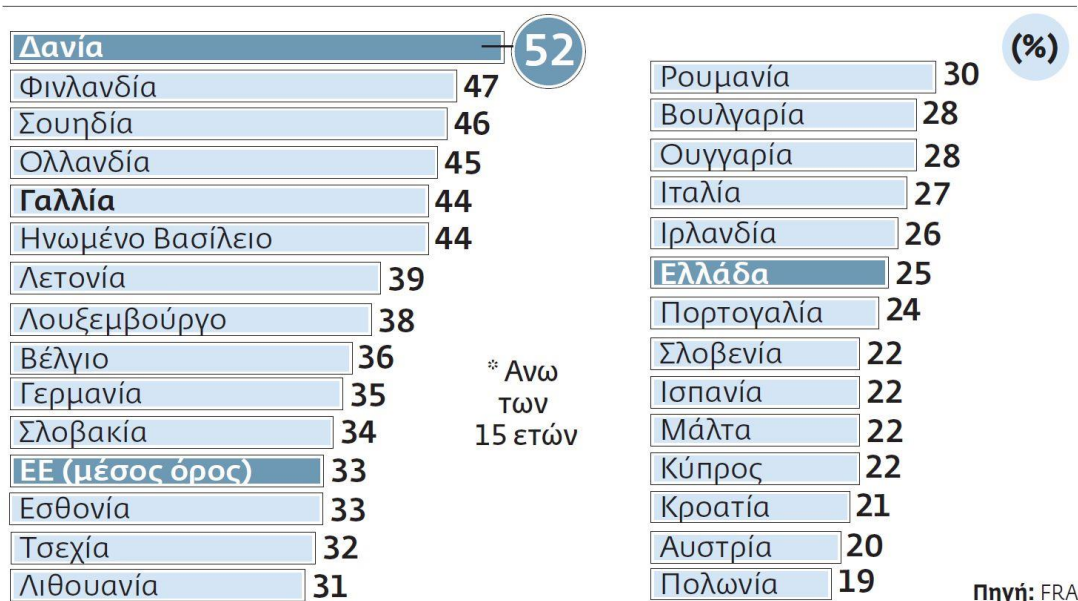
⁵⁸ Κανονισμός 153/2002 Περί συστάσεως και λειτουργίας της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής της Εκκλησίας της Ελλάδος «Περί Γυναικείων θεμάτων», Διαθέσιμο σε <http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/woman/woman.htm> (Πρόσβαση 29/01/2017)

⁵⁹ Δούλκερη Τ., (1997), «*Μ.Μ.Ε. και ισότητα των δύο φύλλων*», Εκδόσεις Παπαζήση

3.8 Η κακοποίηση των γυναικών στην Ευρώπη

Σύμφωνα με έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. (FRA)⁶⁰ εξάγονται συμπεράσματα που δεν είναι ιδιαίτερος τιμητικά για τον πολιτισμό και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 33% των γυναικών, δηλαδή περίπου 62 εκατομμύρια του συνολικού πληθυσμού, έχουν πέσει θύματα σωματικής ή σεξουαλικής βίας. Μιλάμε για γυναίκες άνω των 15 ετών ενώ τα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης ανέρχονται στο 57%.

Γυναίκες* θύματα σωματικής ή/και σεξουαλικής βίας

Στον παραπάνω πίνακα καταρρίπτεται ένας μεγάλος μύθος. Οι χώρες του βορρά, που φημίζονται για τη νομιμότητα και την προοδευτικότητά τους, κατέχουν υψηλά ποσοστά βίας έναντι των μεσογειακών χωρών που είναι πιο παραδοσιακές και δύσκολα προσαρμόζονται στους νόμους. Οι περισσότερες γυναίκες είναι θύματα μέσα στο ίδιο τους το σπίτι καθώς με ποσοστό 18% έχουν εμπειρία βίας ενώ ένα 5% έχει υποστεί σεξουαλική βία από τον σύντροφό τους. Φινλανδία, Ολλανδία και Δανία κρατούν τη θλιβερή πρωτιά όπου ακόμη και στην Ευρώπη συνεχίζει αυτό το ζήτημα ν' αποτελεί ενδοοικογενειακή υπόθεση. Χώρες όπως η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο⁶¹ άρουν το μύθο του πολιτισμού και διατηρούν την πρωτιά της βίας. Όσον αφορά την

⁶⁰FRA, «Βία κατά των γυναικών: Πανευρωπαϊκή Έρευνα», Διαθέσιμο σε https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_el.pdf (Πρόσβαση 10/11/2016)

⁶¹ Pidd H., The Guardian «Men killed 900 women in six years in England and Wales, figures show», Διαθέσιμο σε <https://www.theguardian.com/society/2016/dec/07/men-killed-900-women-six-years-england-wales-figures-show> (Πρόσβαση 13/10/2016)

ψυχολογική βία η Ελλάδα κατέχει το 33% και η Ευρώπη το 43%. Ως τόπος βίας πρώτα είναι το σπίτι, ο δρόμος, το πάρκινγκ, άλλος δημόσιος χώρος και το περιβάλλον εργασίας.

Άλλο ένα λυπηρό συμπέρασμα είναι ο φόβος των γυναικών να καταγγείλουν περιστατικά έμφυλης βίας. Μόνο το 14% προσφεύγει στην αστυνομία, το 11% ζητά νομικές συμβουλές, το 6% πηγαίνει στο νοσοκομείο και το 1% σε κοινωνικές υπηρεσίες. Οι λόγοι που δεν ζητούν βοήθεια είναι είτε ότι προτιμούν να διευθετήσουν την κατάσταση μόνες τους είτε διότι ζητούν τη βοήθεια κάποιου συγγενή ή φίλου. Αμέσως μετά, αποτρεπτικός παράγοντας είναι η ντροπή, η αποσιώπηση του γεγονότος για να μη στιγματιστούν ή η ψευδαίσθηση ότι δε θα ξανασυμβεί. Ένα συντριπτικό ποσοστό περίπου το 21% θεωρούν ότι κανείς φορέας δεν πρόκειται ή δεν μπορεί να τις βοηθήσει.

Στα τρία χρόνια λειτουργίας της γραμμής βοήθειας της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων υπήρξαν πάνω από 12.500 χιλιάδες κλήσεις και 98 ηλεκτρονικά μηνύματα. Το 79% των κλήσεων αφορούσε καταγγελίες κακοποιήσεις από σύζυγο-σύντροφο, τρίτα πρόσωπα, γονείς, άλλους συγγενείς, αδέρφια, γείτονες και άλλα άτομα⁶².

Σε ολόκληρη τη χώρα λειτουργούν 40 κέντρα συμβουλευτικής γυναικών, 21 ξενώνες φιλοξενίας δυναμικότητας 20 ατόμων για θύματα οποιασδήποτε μορφής βίας. Οι δομές είναι στελεχωμένες με κατάλληλο εχέμυθο και εξειδικευμένο προσωπικό. Επίσης εκτός από τα προσωπικά δεδομένα των φιλοξενούμενων γυναικών δεν αποκαλύπτονται ούτε οι διευθύνσεις και άλλα στοιχεία των ξενώνων για λόγους ασφάλειας.

⁶²Κλώντζα Ολ., Το Βήμα, «Χάσμα Βορρά - Νότου και στην κακοποίηση γυναικών», Διαθέσιμο σε <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=574633> (Πρόσβαση 14/10/2016)

Κεφάλαιο 4^ο

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση δίπλα στην οικογένεια

4.1 Η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην κοινωνική πολιτική

Αντικείμενο αυτού του κεφαλαίου είναι η εξέταση της συμβολής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην προστασία των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες είναι αυτές που αντιμετωπίζουν υψηλό κίνδυνο ανέχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Με βάση την επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁶³ σ' αυτές τις ομάδες ανήκουν τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ), οι άστεγοι, οι πρώην φυλακισμένοι, οι άστεγοι, οι χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών, τα άτομα με προβλήματα αλκοολισμού, οι κακοποιημένες γυναίκες, τα μοναχικά άτομα και τα παιδιά. Στην ίδια κατηγορία εντάσσονται επίσης οι μακροχρόνια άνεργοι κυρίως άνω των 45 ετών, οι νέοι που δε μπορούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν προβλήματα απομόνωσης όπως μονογονεϊκές οικογένειες, μητέρες με που απέχουν μακροχρόνια από την αγορά εργασίας κ.λπ.⁶⁴.

Πριν εξετασθεί η συμβολή της Τ.Α. στην ανάπτυξη προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής, σκόπιμο θα ήταν να αναλυθεί ο όρος «κοινωνικός αποκλεισμός» που θα χρησιμοποιηθεί παρακάτω.

Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής ο όρος αυτός χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει τις σχέσεις υλοποίησης ή μη των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών. Παράδειγμα αποτελεί η απώλεια μεγάλου φάσματος δεικτών διαβίωσης όπως η εκπαίδευση ή η στέγαση. Ο κοινωνικός αποκλεισμός έχει κοινωνική διάσταση εφόσον επιφέρει ρήξη δεσμών του ατόμου με την κοινωνία και κατ' επέκταση αδυναμία ένταξης.

Η έννοια της ενσωμάτωσης είναι διττή. Από τη μία πλευρά η κοινωνία θα πρέπει να διασφαλίσει την ισότιμη συμμετοχή του ατόμου σε ομάδες με κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο και από την άλλη οι ομάδες να τιμούν τις αξίες και τους κανόνες της κοινωνίας που είναι δραστήρια μέλη χωρίς να διαστρεβλώνουν ή να αρνούνται την πολιτισμική τους φυσιογνωμία⁶⁵.

⁶³European Commission, «*Social Protection & Social Inclusion*», Διαθέσιμο σε <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=750> (Πρόσβαση 06/12/2016)

⁶⁴Λύτρας Α. & Σουλιώτης Κ. (2004), «*Αποκλεισμοί στην Παγκοσμιοποίηση. Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής*» (Πρόλογος: Η. Μόσιαλος), Εκδόσεις Παπαζήση

⁶⁵Κλίμακα, «*Τι κάνουμε για τον κοινωνικό αποκλεισμό;*» Διαθέσιμο σε <http://www.klimaka.org.gr/js/index.php/h-klimaka/what-we-do/koinonikos-apokleismos> (Πρόσβαση 09/09/2016)

Οι λόγοι που επιδρούν στον κοινωνικό αποκλεισμό στην Ελλάδα, σύμφωνα με τη δημοσιευμένη έρευνα των Τσάκλογλου και Παπαδόπουλου είναι η ανεργία, το χαμηλό επίπεδο μόρφωσης, η αβέβαιη σχέση εργασίας, η μονογονεϊκή οικογένεια, η ύπαρξη εξαρτώμενων μελών κυρίως παιδιών, η ιδιότητα του μετανάστη και η κακή υγεία⁶⁶.

Για την εξάλειψη της φτώχειας υπεύθυνη θεωρείται η Κεντρική Διοίκηση σχετικά με τη μελέτη και την υλοποίηση προγραμμάτων, αυτό όμως δε συμβαίνει στην περίπτωση του κοινωνικού αποκλεισμού που έγκειται στην αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο κοινωνικός αποκλεισμός αναφέρεται στο επίπεδο διαβίωσης τόσο του ατόμου όσο και του νοικοκυριού με πολύπλευρη φύση και κοινοτική διάσταση.

Πρόκειται για μαζικό έλλειμμα σε τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός, η συμμετοχική δύναμη κ.λπ., που εμφανίζεται στην κοινότητα όπου ζει το άτομο. Συνεπώς, οποιαδήποτε επέμβαση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα προβλήματα και τα χαρακτηριστικά της κοινότητας (ανθρώπινοι πόροι, αξίες κλπ.), η οποία θα καταρρίψει τη δυναμική που οδηγεί σε αυτό το φαινόμενο.

Σε αυτή τη λογική βασίζεται και ο προνοιακός πλουραλισμός επικεντρώνοντας στη αναβάθμιση των αποκεντρωμένων υπηρεσιών, τη λήψη αποφάσεων για την εξυπηρέτηση της κοινότητας, όχι μόνο των ατόμων αλλά και τη αποσύνδεση του ιεραρχικού μοντέλου διακυβέρνησης. Σκοπός του δεν είναι άλλος από την αυτενέργεια των τοπικών αρχών. Η καλύτερη εφαρμογή επιτυγχάνεται με τη συνεργασία της κοινωνικής πολιτικής δημόσιων οργανισμών, συνδικάτων εργοδοτών και εργαζομένων και μη κυβερνητικών φορέων. Έτσι επιτυγχάνονται κατάρτιση και εκπαίδευση, σχηματισμός νέων θέσεων εργασίας, οικονομική ανάπτυξη, στεγαστική και ψυχολογική ασφάλεια, υγεία και φυσικά τοπική ανάπτυξη⁶⁷.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ενοποιεί σχέσεις και δράσεις όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο δραστήριος πολίτης, η τοπική πολιτική, η απασχόληση, οι αγαθοεργίες και η κοινωνική συνεργασία. Συνδέει συλλόγους με συνεταιρισμούς, σωματεία, εθελοντικούς και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Άρα υποστηρίζεται η δημοκρατική και οικειοθελής συμμετοχή των πολιτών στις εθελοντικές οργανώσεις ώστε να επιλυθούν οι τοπικές δυσκολίες και να προωθηθεί η τοπική ανάπτυξη.

⁶⁶ Τσάκλογλου και Παπαδόπουλος (2002), «Aggregate level and determining factors of social exclusion in twelve European countries», *Journal of European Social Policy* 12, σελ. 209-223

⁶⁷ Ρομπόλης, Σ. & Δημουλάς, Κ. (2003). «Παγκοσμιοποίηση», *Σχολείο και Αγορά Εργασίας*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.inegsee.gr/enimerwsi-94-doc3.htm>

Η δραστηριοποίηση του τοπικού πληθυσμού της περιοχής συντελείται με την εμπειρία που διαθέτει, την έλλειψη γραφειοκρατίας, την ευελιξία και τις καινοτόμες πρωτοβουλίες. Διαπιστώνεται λοιπόν η μετάβαση σε μια κοινωνία πρόνοιας από το κράτος πρόνοιας. Ωστόσο ο ρόλος του κράτους δεν περιορίζεται αλλά οι πολίτες συμμετέχουν στην κοινωνική προστασία.

Παράλληλα υποστηρίζεται ότι η αισιόδοξη αυτή άποψη απέχει από την πραγματικότητα διότι η συμμετοχή των πολιτών στις εθελοντικές οργανώσεις είναι κατώτερη των προσδοκιών της θεωρίας με μειώσεις των αριθμών των μελών τους. Επίσης η ιδέα μιας ομοιογενούς κοινωνίας συναντά εμπόδια από συμφέροντα και εξουσίες που συνδέονται με τη θρησκεία, την κοινωνική τάξη, την εθνικότητα κλπ.⁶⁸. Ανασταλτικοί παράγοντες είναι οι δυνάμεις - μηχανισμοί της αγοράς που υποσκάπτουν προσπάθειες συνεργασίας.

Επιπλέον οι παρεμβάσεις κοινωνικής πολιτικής πλάθονται από την τοπική κοινωνία όμως τα κοινοτικά προγράμματα χρηματοδοτούνται από την κεντρική διοίκηση. Συμπερασματικά, ο προνοιακός πλουραλισμός θα πρέπει να υποβοηθά την κρατική κοινωνική πολιτική για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα με τη συμμετοχή των πολιτών σε μια δημοκρατική εμβάθυνση.

Εστιάζοντας στη χώρας μας, διαπιστώνονται μειονεκτήματα που πηγάζουν από την περιορισμένη κοινωνική συμμετοχή και τη διοικητική κουλτούρα. Συγκεκριμένα η Τ.Α. κωλύεται να διαμορφώσει ατζέντα για την κοινωνική συνοχή εξαιτίας του κάθετου διοικητικού μηχανισμού και της γραφειοκρατίας. Η καθυστερημένη ανάπτυξη των ΜΚΟ προκύπτει λόγω της κρατικής παρεμβατικότητας, της εθελοντικής δράσης και της συμβολής της οικογένειας. Στην οικογένεια πάντα υπάρχει εμπιστοσύνη και αντιμετωπίζει κάθε κατάσταση έξωθεν αυτής με ενδιασμό και επιφύλαξη. Δυστυχώς ο εθελοντισμός δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος στην Ελλάδα και κυρίως στους νέους.

Όλα τα παραπάνω δεδομένα λειτουργούν ανασταλτικά στην διεύρυνση του προνοιακού πλουραλισμού χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα αποτύχει. Παρόλα αυτά καλείται να αντιμετωπίζει προβλήματα εξεύρεσης οικονομικών πόρων και ιδεολογικής νομιμοποίησης.

⁶⁸ Καραγκούνης Β.(2009), «Κοινοτική εργασία και τοπική ανάπτυξη» Επιστημονικές Εκδόσεις · Σπουδαστήριο Κοινωνικής και Κοινοτικής Εργασίας

IIHGH: Stop Violence Against Women

Κεφάλαιο 5^ο

Οι επιλογές του Νομοθέτη ως προς την οικογενειακή βία

5.1 Η νομοθεσία της κοινωνικής πολιτικής

Από τα τέλη του '90 με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση (ΕΣΑ), την υιοθέτηση το Μάρτιο του 2000 της στρατηγικής της Λισσαβόνας όλες οι Εκθέσεις, τα Σχέδια Δράσης, οι Κατευθυντήριες Γραμμές, οι Συστάσεις καθώς και η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Κοινωνική Ενσωμάτωση δίνουν έμφαση στη σημασία της τοπικής προοπτικής και οικονομίας, την απασχόληση και την ενσωμάτωση⁶⁹.

Η εμπλοκή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη σχεδίαση και την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής δράσης έχει αναδείξει κάποια ζητήματα που έχουν προκύψει εξαιτίας του συγκεντρωτισμού και της γραφειοκρατίας. Η ιεραρχική πυραμίδα είναι αυστηρή και δεν επιτρέπει την άμεση λήψη αποφάσεων ούτε την διαχείριση των κοινωνικών των προβλημάτων⁷⁰.

Από νομικής άποψης ο μεγάλος αριθμός Προεδρικών Διαταγμάτων, νόμων, υπουργικών και δι- υπουργικών αποφάσεων αντιβαίνουν στις αρμοδιότητες της Τ.Α. με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ασκηθούν⁷¹.

Ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/ 2006) άρθρο 75 καθορίζει το διευρυμένο ρόλο των ΟΤΑ στην απασχόληση, την κοινωνική αλληλεγγύη και προστασία με συμμετοχή – υλοποίηση άρτιων τοπικών προγραμμάτων, σύσταση Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης, παραιναιτικές δράσεις προς ανέργους, ενίσχυση ευπαθών ομάδων και δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης.

Το ίδιο συνέβαινε και με το Ν. 2646/98 όπου η Τ.Α. παρείχε πρωτοβάθμια κοινωνική φροντίδα με την παροχή υπηρεσιών και επιδίωξη τον εντοπισμό περιστατικών κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού⁷².

Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη 2006-2008 συναντάται η αποκέντρωση κοινωνικής φροντίδας, υπηρεσιών, δομών απασχόλησης με την ισχυροποίηση των δικαιοδοσιών της Τ.Α.⁷³

⁶⁹ Σακελλαρόπουλος Θ., (2006), «Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής», τομ. Β' Διόνικος, σελ..310

⁷⁰ Δημουλάς Κ. & Ρομπόλης Σ.(1998): «Οι εταιρικές σχέσεις στην Αντιμετώπιση του Κοινωνικού Αποκλεισμού» στο Συλλογικό (επιμ. Κασμάτη Κ.), Κοινωνικός Αποκλεισμός: Η Ελληνική Εμπειρία, Εκδόσεις Gutenberg

⁷¹ Κοντιάδης Ε. (2006), «Δημοκρατία, κοινωνικό κράτος και Σύνταγμα στην ύστερη νεωτερικότητα», Εκδόσεις Παπαζήση

⁷² Αμίτσης Γ. (2001), «Η θεσμική κατοχύρωση των ελάχιστων ορίων διαβίωσης στην ελληνική και διεθνή έννομη τάξη» Εκδόσεις Σάκκουλας Αντ.

⁷³ Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (2006), «Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006 – 2008», σελ. 13

Με το Ν. 3852/10 Πρόγραμμα Καλλικράτης, το κοινωνικό κράτος συνεργαζόμενο με την Τοπική Αυτοδιοίκηση είχε ν' αντιμετωπίσει επιπλέον σύνθετα και επείγοντα προβλήματα (όπως την ανεργία και ιδίως την ανεργία των νέων και των γυναικών που αποτελούν το κορυφαίο κοινωνικό πρόβλημα, τη διαταραχή της κοινωνικής αλληλουχίας μέσα από νέες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού κ.ά.).

Σε ότι αφορά την Ε.Ε. και τη θέση της για τον κοινωνικό αποκλεισμό παρατηρείται μια σταδιακή εφαρμογή πολιτικών από το 1975 μέχρι το 1991 με επίσημο τίτλο «Κοινωνική Συνοχή». Από το 1990 και έπειτα συναντάμε παρεμβάσεις στα πλαίσια της στρατηγικής της κοινωνικής συνοχής που κατά κανόνα απευθύνονται στον κοινωνικό αποκλεισμό⁷⁴.

Κι ενώ την τελευταία δεκαετία τα νομοθετήματα προβλέπουν ενισχυμένο ρόλο της Τ.Α. εν τούτοις λίγες είναι οι αρμοδιότητες που εφαρμόζονται στην πράξη. Οι λόγοι είναι κυρίως οικονομικοί και οργανωτικοί.

Παραδείγματος χάρη, υπάρχει ανύπαρκτη παρακολούθηση των υλοποιούμενων προγραμμάτων παρότι οι ΟΤΑ έχουν πλέον την απαιτούμενη εμπειρία από την συμμετοχή τους σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Ακόμη παρουσιάζεται ελλιπής επιστημονικός κοινωνικός σχεδιασμός και σύγχρονα συστήματα πληροφόρησης. Για τα σύγχρονα συστήματα πληροφόρησης έχει γραφτεί «τα υποκαθιστά η προσωπική φιλική σχέση μεταξύ στελεχών σε διαφορετικές υπηρεσίες ή φορείς, στοιχείο σημαντικό όπως επισημαίνουν και οι ειδικοί μελετητές γραφειοκρατικών δομών, για να κάνει όμως τη διοίκηση πιο ευαίσθητη και αποτελεσματική, όχι για να υποκαταστήσει τις σωστές διαδικασίες»⁷⁵. Επίσης η απουσία σωστής συνεργασίας μεταξύ των φορέων που συνέπεια έχει επικαλύψεις στις παρεχόμενες υπηρεσίες, απουσία ενεργειών και αδράνεια παραγωγικού δυναμικού (ύπαρξη των ίδιων υπηρεσιών σε γειτονικούς δήμους).

Προβλήματα εξεύρεσης πόρων υπάρχουν από την ασυνέπεια της κεντρικής εξουσίας στην καταβολή χρηματοδότησης μέσω των επιχορηγήσεων στην Τ.Α. και της εποπτείας για την ορθολογική χρήση των κονδυλίων. Η εξάρτηση των ΟΤΑ από τους κοινοτικούς πόρους δεν ανταποκρίνεται πάντοτε στις ανάγκες που προκύπτουν αλλά συνήθως επιλέγονται ενέργειες στο μέγεθος των διαθέσιμων κονδυλίων. Αξίζει ν'

⁷⁴ Λύτρας Α., Σουλιώτης Κ.(2004), «Αποκλεισμοί στην Παγκοσμιοποίηση. Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής» (Πρόλογος: Η. Μόσιαλος), Εκδόσεις Παπαζήσης

⁷⁵ Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (1995), «Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Παρούσα κατάσταση και προοπτικές, σελ. 92

αναφερθεί η αδυναμία των ΟΤΑ να συνεχίσουν τη λειτουργία των προγραμμάτων και μετά τη λήξη της χρηματοδότησης καθώς και η έλλειψη επιστημονικού προσωπικού, το οποίο προσλαμβάνεται για ορισμένο χρόνο και χωρίς να έχει τις απαραίτητες γνώσεις - δεξιότητες και την εμπειρία για τη στελέχωση και εξέλιξη τόσο απαιτητικών προγραμμάτων. Ανάλογες ελλείψεις διαπιστώνονται και στο διοικητικό προσωπικό⁷⁶.

Τα προγράμματα αυτά συμβάλλουν στην αναπροσαρμογή του κοινωνικού κράτους παρά τις όποιες αδυναμίες και ελλείψεις. Γι' αυτό ακριβώς παίζει πολύ σημαντικό ρόλο η αξιολόγηση των προσπαθειών των φορέων των ΟΤΑ ώστε να αντιμετωπισθούν τα πολύπλοκα κοινωνικά προβλήματα που προκύπτουν

5.1 Το νομικό πλαίσιο προστασίας των κακοποιημένων γυναικών⁷⁷

Ο ορισμός της βίας κατά των γυναικών ακούστηκε για πρώτη φορά το 1995 στην 4^η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών. Αναφέρεται στην ανισότητα ανδρών και γυναικών με την κυριαρχία των ανδρών και τις διακρίσεις κάθε τύπου εναντίον των γυναικών που παρεμπόδισαν την ανάπτυξή τους. Επομένως έχουμε βία μέσα στην οικογένεια αποκαλούμενη ως ενδοοικογενειακή βία και μέσα στην κοινωνία (όπως ο βιασμός, η σεξουαλική κακοποίηση, η σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, το trafficking ή αλλιώς η σωματεμπορία). Σε έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας η κακοποίηση των γυναικών έχει τα ίδια ποσοστά θανάτου και ανικανότητας σε γυναίκες ηλικίας 16-44 ετών όπως και ο καρκίνος. Είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο φαινόμενο που συναντάται και σε αναπτυγμένες χώρες χωρίς να κάνει διακρίσεις.

Οι κυριότεροι νόμοι που διαθέτει η ελληνική νομοθεσία για ν' αντιμετωπίσει τη βία κατά των γυναικών είναι:

- Ο Ν. 1419/84: κακούργημα ο βιασμός και καθιέρωση της αυταπάγγελτης δίωξης αυτού του εγκλήματος
- Η Σύσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (27/11/91) για την προστασία ανδρών και γυναικών στην απασχόληση με νομολογία, η οποία τροποποιήθηκε έπειτα από τις καταδικαστικές αποφάσεις δικαστηρίων σε βάρος εργοδοτών για σεξουαλική παρενόχληση υπαλλήλων.

⁷⁶ Κοντιάδης Ξ. (2006), «Δημοκρατία, κοινωνικό κράτος και Σύνταγμα στην ύστερη νεωτερικότητα», Εκδόσεις Παπαζήση

⁷⁷ Τσιώτη Χρ. «Κακοποίηση γυναικών: Τι προστασία δίνει ο νόμος»

<http://www.news.gr/gynaiika/paidi-oikogeneia/article/161894/kakopoihsh-gynaikon-ti-prostasia-dinei-o-nomos.html> (Πρόσβαση 14/09/2016)

- Ο Ν. 3064/2002: για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών.
- Ο Ν. 6488/2006 (ΦΕΚ 191/Α’/11-9-2006): προβλέπει την ίση μεταχείριση και των δύο φύλων στην επαγγελματική εκπαίδευση, την απασχόληση και την ανέλιξη.
- Ο Ν. 3500/2006: για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας

Για να ξεκινήσει η ποινική δίωξη σε περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας βασική προϋπόθεση είναι η υποβολή ανεπιφύλακτης δήλωσης εκ μέρους του προσώπου, το οποίο βαρύνεται για την τέλεση του εγκλήματος ότι είναι πρόθυμο να μην προβεί σε οποιαδήποτε ενδοοικογενειακή πράξη βίας, ότι θα διορθώσει εφόσον είναι δυνατόν τις συνέπειες που δημιουργήθηκαν εξαιτίας του και ότι δεσμεύεται να παρακολουθήσει συμβουλευτικό – θεραπευτικό πρόγραμμα σε δημόσιο φορέα για όσο διάστημα είναι απαραίτητο.

Οι γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας αξίζουν ηθικής υποστήριξης και υλικής συνεισφοράς από ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ που υπηρετούν τον σκοπό αυτό υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και από τις κοινωνικές υπηρεσίες των ΟΤΑ.

Οι αστυνομικές υπηρεσίες υποχρεούνται εφόσον το ζητήσει το θύμα να πληροφορήσουν τους παραπάνω φορείς ώστε να του δοθεί η σχετική μέριμνα.

Εφόσον μια γυναίκα κακοποιηθεί μπορεί:

- Να υποβάλει γραπτή ή προφορική μήνυση σε οποιοδήποτε αστυνομικό τμήμα, ζητώντας παράλληλα καταγραφή τους συμβάντος και αντίγραφο.
- Μέσω εισαγγελικής εντολής μπορεί να κληθεί ο δράστης στο αστυνομικό τμήμα και να γίνουν «συστάσεις», εφόσον δεν επιθυμεί να υποβάλει μήνυση.
- Να ζητήσει να εξετασθεί από ιατροδικαστή με έγγραφη εντολή εισαγγελέα και αφού υποβληθεί στις ανάλογες εξετάσεις να πάρει αντίγραφο της ιατροδικαστικής εξέτασης.
- Να μεταβεί σε νοσοκομείο και να ζητήσει καταγραφή του συμβάντος ως κακοποίηση. Το νοσοκομείο επίσης, μπορεί να την υποστηρίξει με την

κοινωνική υπηρεσία που διαθέτει, να της παράσχει βοήθεια και να την παραπέμψει στους αρμόδιους φορείς.

- Ν' απομακρυνθεί από τη συζυγική εστία είτε μόνη της είτε με τα παιδιά της εφόσον έχει αντίγραφο από το βιβλίο συμβάντων της κακοποίησής της ή με εξώδικο να έχει ενημερώσει τον σύζυγό της ότι αυτή ή και τα παιδιά της δεν προτίθενται να επιστρέψουν στο σπίτι.

5.3 Νομικά Δικαιώματα Θύματος

- Ενημέρωση και συμμετοχή για ο,τιδήποτε σχετικό με την απόδοση δικαιοσύνης και τις νομικές ενέργειες καθ' όλα τα στάδια και σε όλες τις διαδικασίες.
- Ενημέρωση σχετικά με την πιθανή έκβαση της υπόθεσης αλλά και των ανάλογων χειρισμών ή απαιτήσεων που έχει η δικαιοσύνη από το θύμα.
- Αίτηση αποζημίωσης μέσω του προγράμματος «Αποζημίωση Θύματος»
- Πληροφόρηση για αλλαγές του παραπάνω προγράμματος
- Προστασία από εκφοβισμό
- Ενημέρωση σε περίπτωση σύλληψης του κατηγορούμενου
- Υποβολή μηνυτήριας αναφοράς επιδιώκοντας τη δικαστική αποκατάσταση από τον δράστη
- Δικαίωμα στην άμεση και έγκαιρη κατάθεση της υπόθεσης
- Ενημέρωση για την απελευθέρωση, απόδραση ή αλλαγή των περιοριστικών όρων του κατηγορουμένου
- Δικαίωμα βοήθειας από τους φορείς ώστε το θύμα να εξηγήσει σε πιστωτές και εργοδότες ότι δεν ευθύνεται για την ασυνέπιά του
- Παρουσία του Συνηγόρου του θύματος σε όλα τα στάδια της εξέτασης της υπόθεσης

5.4 Περίπτωση αίτησης διαζυγίου

- Αίτηση διατροφής αναπροσαρμοσμένη ανά διατία για τα παιδιά ή για το θύμα εφόσον δεν δύναται να εργασθεί
- Ρύθμιση χρήσης της οικογενειακής στέγης στο θύμα ακόμη κι αν αποτελεί κυριότητα του συζύγου
- Αίτημα για την επιμέλεια των παιδιών και για άμεση ικανοποίηση των παραπάνω λήψη ασφαλιστικών μέτρων

- Για περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν μετά το γάμο και ανήκουν στον σύζυγο μπορεί να διεκδικηθούν στο 1/3 του συνόλου έπειτα από 3 χρόνια διάστασης ή μετά από την έκδοση του διαζυγίου
- Αν ο σύζυγος παραβεί οποιαδήποτε δικαστική απόφαση π.χ. μη καταβολή διατροφής διαπράττει ποινικό αδίκημα και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης.

5.5 Η ζωή μετά την κακοποίηση

Μόνο οι γυναίκες αποφασίζουν ποιο θα είναι το μέλλον της σχέσης τους, αν θα παραμείνουν στο γάμο τους ή αν θα εγκαταλείψουν τον σύζυγό τους. Αποτελεί αποκλειστικά και μόνο προσωπική τους απόφαση. Σε περίπτωση που ο κίνδυνος τόσο για τις ίδιες όσο και για τα παιδιά τους μεγαλώνει θα πρέπει να σκεφθούν ένα σχέδιο διαφυγής. Απαραίτητο είναι αν εγκαταλείψουν το σπίτι τους να μεριμνήσουν για κάποια πράγματα που θα χρησιμοποιήσουν αργότερα όπως η ταυτότητα, τα διαβατήρια, χρήματα, κλειδιά, φάρμακα, ατζέντες, ρούχα και κυρίως όλα τα έγγραφα που έχουν σχέση με τις επιθέσεις βίας.

**Η ενδοοικογενειακή βία
 αποτελεί τη βασική αιτία θανάτου
 κι αναπηρίας για τις γυναίκες 16-44 ετών**

**Ευθύνεται για περισσότερους θανάτους και
 προβλήματα υγείας από ότι ο καρκίνος, τα τροχαία
 δυστυχήματα κι ο πόλεμος μαζί...**

*Συμβούλιο της Ευρώπης

ΠΗΓΗ: Καταφύγιο Γυναίκας Θεσσαλονίκης

Κεφάλαιο 6^ο

Δομές στήριξης των κακοποιημένων γυναικών

6.1 Η Τοπική Αυτοδιοίκηση ως δημόσιος φορέας «πλησίον» των κακοποιημένων γυναικών

Η ισχυροποίηση και η ενίσχυση της θέσης της γυναίκας, και ιδιαίτερα της γυναίκας - θύμα βίας και κακοποίησης, βρίσκεται σε πρώτη προτεραιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η οποία με την συμβολή της Κεντρικής Διοίκησης εξελίσσει όλο και περισσότερες δράσεις και δομές για την προάσπισή της.

Στο 1^ο συνέδριο⁷⁸ που πραγματοποιήθηκε για την καταστολή της βίας εναντίον των γυναικών η Γ.Γ Ισότητας Φωτεινή Κούβελα ανήγγειλε τη συνέχιση της λειτουργίας των δομών της Τ.Α. στη χρηματοδοτική περίοδο 2014 – 2020, με επέκταση του πεδίου επαγγελματικής στήριξης των θυμάτων. Προτάθηκε δε η κλινική εποπτεία των εργαζομένων ώστε ν' αποφορτίζονται από τη σχέση που αναπτύσσουν με τις ωφελούμενες. Τη στήριξη της ΚΕΔΕ εξέφρασε και ο πρόεδρος κύριος Πατούλης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ΟΤΑ εκτελέσεως κοινωνικής πολιτικής αποτελεί ο Δήμος Αγίου Δημητρίου που εφαρμόζει δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για τη γυναίκα, συμβουλευτική και ψυχολογική στήριξη σε όσες έχουν σοβαρά οικογενειακά προβλήματα, στήριξη των εργαζόμενων γυναικών Ελληνίδων και μεταναστριών, στήριξη επίσης των γυναικείων συλλόγων, άμεση συνεργασία με τη Γ.Γ. Ισότητας και με εμπλεκόμενους φορείς για εκτίμηση περιστατικών βίας και τέλος, εφαρμογή προγραμμάτων όπως το Τοπικό Σχέδιο Απασχόλησης (ΤΟΠΣΑ) για την κατάρτιση άνεργων γυναικών ιδιαίτερα αν αυτές ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες όπως άπορες, κακοποιημένες, μετανάστριες κ.λπ.

Σε αρκετούς Δήμους μάλιστα αυτές οι γυναίκες (όταν πληρούν τα κοινωνικοοικονομικά κριτήρια) εξυπηρετούνται μέσω και άλλων κοινωνικών δομών όπως το κοινωνικό παντοπωλείο, το κοινωνικό συσσίτιο, το κοινωνικό φαρμακείο, η τράπεζα χρόνου, οι δημοτικοί λαχανόκηποι, η δημοτική ιματιοθήκη και το γραφείο διαμεσολάβησης. Έμφαση δίνεται κυρίως στον τομέα της υγείας με το δημοτικό ιατρείο και φαρμακείο που φροντίζουν με προληπτικούς ελέγχους και εξετάσεις τις ανασφάλιστες.

⁷⁸ Τα Νέα, «Προτεραιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η προστασία και η στήριξη της γυναίκας απέναντι σε φαινόμενα κακοποίησης», Διαθέσιμο σε <http://www.tanea.gr/news/greece/article/5314919/proteraiothta-ths-topikhs-aytodiokhshs-h-prostasia-kai-h-sthriksh-ths-gynaikas-apenanti-se-fainomena-kakopoihshs/> (Πρόσβαση 02/09/2016)

Δυστυχώς, θεσμός γίνεται η ίδρυση ξενώνων φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών στους περισσότερους Δήμους της χώρας όπως στον Βόλο, τη Ρόδο, τον Πειραιά, την Κομοτηνή, το Ηράκλειο κ.α. Πιο σύνηθες είναι η ύπαρξη Κέντρου Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης θυμάτων βίας. Η προσέλευση ακόμη και στα Κέντρα Συμβουλευτικής από θύματα γίνεται πολύ διστακτικά και επιφυλακτικά λόγω της αιδούς που νιώθουν τα θύματα αλλά και της έλλειψης εμπιστοσύνης που τις χαρακτηρίζει έπειτα από τη βία που τους ασκήθηκε.

Οι ξενώνες φιλοξενίας διέπονται από κάποιους πολύ συγκεκριμένους και αυστηρούς κανόνες. Παρέχουν ασφαλή διαμονή, λειτουργούν όλο το 24ωρο, παρέχουν ψυχοκοινωνική στήριξη τόσο στις γυναίκες όσο και στα παιδιά τους, τα θύματα φιλοξενούνται για καθορισμένα χρονικά διαστήματα με ειδικές επιμηκύνσεις διαμονής όταν συντελούνται σοβαροί λόγοι και η διεύθυνσή με τα τηλέφωνα τους παραμένουν πάντα απόρρητα.

Παραδείγματος χάρη, ο ξενώνας της Κομοτηνής⁷⁹ χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ και συγκεκριμένα από το πρόγραμμα «Ανάπτυξη δομών και υπηρεσιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών για την καταπολέμηση της βίας», που πραγματοποιεί η ΕΕΤΑΑ για λογαριασμό της Γ.Γ Ισότητας. Οι ξενώνες στελεχώνονται από κοινωνικούς λειτουργούς, από ψυχολόγους, παιδαγωγούς, φύλακες, διοικητικά στελέχη και υπαλλήλους γενικών καθηκόντων. Στα κτήριά τους υπάρχουν δίκλινα, τρίκλινα και τετράκλινα δωμάτια, δωμάτια για ΑΜΕΑ, αίθουσες ψυχαγωγίας και βοηθητικοί χώροι.

Εκεί καταλύουν γυναίκες θύματα σωματικής, ψυχολογικής, σεξουαλικής, οικονομικής βίας και θύματα διακίνησης ανθρώπων (trafficking), ανεξαρτήτου θρησκείας, ηλικίας και χώρας καταγωγής.

6.2 Ξενώνες Φιλοξενίας⁸⁰

Η φιλοξενούμενη γυναίκα οφείλει να κρατήσει μυστική της διεύθυνσης του ξενώνα και κατά τη διαμονή της εκεί και κατά την αποχώρησή της από αυτόν. Με την είσοδό της πραγματοποιούνται ιατρικές εξετάσεις ώστε να προστατευθεί η υγείας της αλλά

⁷⁹Το Πρώτο Θέμα, «Κομοτηνή: Ξενώνας για κακοποιημένες γυναίκες αποτελεί ασπίδα προστασίας για θύματα ενδοοικογενειακής βίας», Διαθέσιμο σε <http://www.protothema.gr/greece/article/531026/komotini-xenonas-gia-kakopoiimenes-gunaiikes-apotelei-aspida-prostasias-gia-thumata-endooikogeneiakis-vias/> (Πρόσβαση 26/11/2016)

⁸⁰ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, «Κανονισμός λειτουργίας ξενώνων φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών», Διαθέσιμο σε http://womensos.gr/wpcontent/uploads/Kanonismos_Shelters.pdf (Πρόσβαση 30/11/2016)

και η υγεία των υπολοίπων γυναικών. Σε ενδεχόμενο πρόβλημα υγείας ο ξενώνας φροντίζει για πιθανές νέες εξετάσεις καθώς και για την φαρμακευτική αγωγή της. Απαγορεύεται κατηγορηματικά η κυριότητα αιχμηρών αντικειμένων, η χρήση οινοπνευματωδών ποτών, ουσιών ή φαρμάκων πέρα από τα συνταγογραφημένα του θεράποντος ιατρού όπως επίσης το κάπνισμα σε όλους τους χώρους πλην του οριζόμενου.

Ακόμη τα γεύματα γίνονται σε συγκεκριμένες ώρες και σε συγκεκριμένο χώρο και άρα δεν επιτρέπεται η παρασκευή και η μεταφορά τροφής στους κοιτώνες. Μόλις ολοκληρωθεί το φαγητό η φιλοξενούμενη υποχρεούται να αποκαταστήσει την καθαριότητα τον χώρο εστίασης. Επίσης στη μέριμνά της έχει και την καθαριότητα του δωματίου της και των κοινόχρηστων χώρων.

Η έξοδος της γυναίκας από τον ξενώνα γίνεται με τη συμπλήρωση εντύπου με την ώρα αναχώρησης, το διάστημα απουσίας και την ώρα άφιξής της. Έχει αποκλειστική ευθύνη των προσωπικών αντικειμένων της και το δικαίωμα να κινείται ελεύθερα στους κοινόχρηστους χώρους.

Οι μητέρες επίσης έχουν την ευθύνη των παιδιών τους και την προστασία τους. Αποστέλλουν υποχρεωτικά τα παιδιά τους στα ιδρύματα ανάλογης εκπαιδευτικής βαθμίδας στην περιοχή όπου βρίσκεται ο ξενώνας και ο ξενώνας από τη μεριά του διασφαλίζει την ανωνυμία τους και τους παρέχει ασφάλεια και σιγουριά.

Με την είσοδο της φιλοξενούμενης στον ξενώνα αρχίζει η ψυχολογική στήριξη ανάλογη των αναγκών της είτε σε ομαδικές είτε σε ατομικές συνεδρίες. Μπορεί επίσης να απευθύνεται στους υπαλλήλους για να προωθούνται τα αιτήματά της σε Υπηρεσίες Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Αποκατάστασης.

Σε περίπτωση απρεπούς ή βίαιης συμπεριφοράς η φιλοξενία διακόπτεται με αιτιολογημένη απόφαση της Διοίκησης που αναφέρει τους λόγους που παραβιάστηκαν οι όροι φιλοξενίας.

6.3 Συμβουλευτικά Κέντρα⁸¹

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων είναι ο πρώτος δημόσιος φορέας που επινόησε το θεσμό των Συμβουλευτικών Κέντρων για τη Βία κατά των Γυναικών. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα απαρτίζονται από ειδικό επιστημονικό προσωπικό συμβούλων

⁸¹ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, «Κανονισμός Λειτουργίας των Συμβουλευτικών Κέντρων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων», Διαθέσιμο σε <http://womensos.gr/wp-content/uploads/KANONISMOS-LEITOURGIAS-SK-GGIF.pdf> (Πρόσβαση 30/11/2016)

με εξειδίκευση στην προσέγγιση των γυναικών με ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και νομικούς προσφέροντας δωρεάν υπηρεσίες ενημέρωσης και συμβουλευτικής.

Απευθύνεται σε γυναίκες που υποφέρουν από τη βία όπως ενδοοικογενειακή, βιασμός, σεξουαλική παρενόχληση, εμπορία και διακίνηση ανθρώπων κ.α. παρέχοντας ειδικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες νομικής βοήθειας, ψυχοκοινωνικής στήριξης, νομικής συμβουλευτικής και παραπομπής σε άλλες κοινωνικές υπηρεσίες και ξενώνες, νοσοκομεία, αστυνομικές - εισαγγελικές αρχές κ.α.

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα αποτελούν σημαντικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση και την εξάλειψη της βίας εναντίον των γυναικών με πραγματοποίηση δράσεων σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο. Συσπειρώνουν και ενημερώνουν την τοπική κοινωνία, πραγματοποιούν συναντήσεις και συνεργασίες με τοπικούς φορείς.

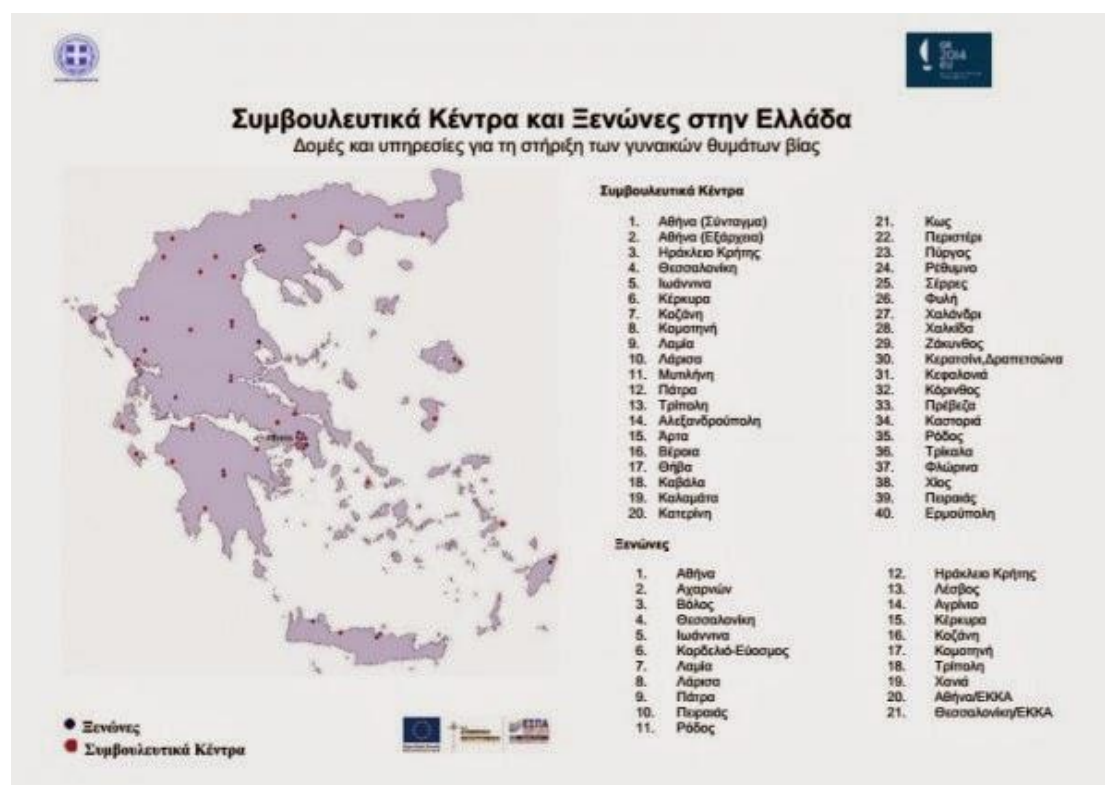
Παρέχεται τηλεφωνική υποστήριξη και καθοδήγηση από στέλεχος διοικητικής υποστήριξης με ενσυναίσθηση και πληροφορεί τη γυναίκα που καλεί για τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Δίνεται προσοχή στο είδος της βίας και κλείνεται ραντεβού για προσωπική συνάντηση στο κέντρο. Εκεί ολοκληρώνεται ο φάκελός της και παραπέμπεται είτε στους συμβούλους είτε σε άλλους αρμόδιους φορείς. Οι σύμβουλοι προγραμματίζουν την αρχική συνεδρία και αποφασίζουν αν θα χρειασθούν ή όχι κι άλλες. Οι συνεδρίες διαρκούν συνήθως 45 με 60 λεπτά.

Εκτός από τα προσωπικά στοιχεία ο σύμβουλος καλλιεργεί κλίμα αξιοπιστίας και διακρίνει τις άμεσες ανάγκες του θύματος όπως για παράδειγμα την ανεργία, την μετοίκηση, θέματα ασφάλειας και σίτισης. Η γυναίκα ενθαρρύνεται να περιγράψει τις δυσκολίες που βίωσε και μέσα από τη συμβουλευτική διαδικασία διαμορφώνεται ένα ατομικό σχέδιο δράσης. Κύριος στόχος είναι η ενδυνάμωσή της και η αποδέσμευσή της από συναισθήματα ενοχής. Με αυτό τον τρόπο ορίζονται ο αριθμός των συνεδριών και οι προσδιοριζόμενοι στόχοι. Για την αξιολόγηση των συγκεκριμένων μεθόδων, έπειτα από τη λήξη των συνεδριών, η γυναίκα καλείται να συμπληρώσει ένα ερωτηματολόγιο που παρουσιάζεται η αποτελεσματικότητά τους.

Οι σύμβουλοι επιπροσθέτως, (απαρτίζονται από διάφορες ειδικότητες επιστημόνων) οι οποίοι καλύπτουν όλη τη φύση των υποθέσεων του θύματος. Δεν είναι απαραίτητο να γίνουν συναντήσεις με όλους τους συμβούλους. Αν κάποια γυναίκα έχει νομικές δυσκολίες θ' απευθυνθεί στον νομικό σύμβουλο, αν χρήζει ψυχολογικής υποστήριξης στον ψυχολόγο, αν είναι πιο σύνθετη περίπτωση ίσως χρειασθούν 2 ή 3 διαφορετικές

ειδικότητες για να καλύψουν όλο το φάσμα δυσκολιών. Αυτό συμβαίνει μόνο με τη σύμφωνη γνώμη της ίδιας.

Ο σύμβουλος πέρα από την άμεση συνεργασία που έχει με τη συμβουλευόμενη έχει και στενή επαφή με τους υπόλοιπους συμβούλους και σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα πραγματοποιούν διεπιστημονικές συναντήσεις. Στις συναντήσεις συζητούν για τα περιστατικά που έχουν αναλάβει ώστε να έχουν μια σφαιρική άποψη και να προσεγγίσουν κατάλληλα τη γυναίκα αλλά αναφέρονται και σε θέματα που αφορούν το κέντρο γενικότερα.

ΠΗΓΗ: Κέντρο Συμβουλευτικής Στήριξης Θήβας

6.4 Τηλεφωνική γραμμή 15900⁸²

Η γραμμή είναι πανελλαδικής εμβέλειας, 24ωρης λειτουργίας, 365 ημέρες το χρόνο με αστική χρέωση. Απαρτίζεται από ειδικούς επιστήμονες όπως κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους δίνοντας βοήθεια σε περιστατικά βίας. Η έναρξη της

⁸² Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, «Κανονισμός λειτουργίας της τηλεφωνικής γραμμής SOS 15900 της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων», Διαθέσιμο σε http://www.isotita.gr/var/uploads/POLICIES/15900/KANONISMOS-LEITOUYRGIAS-SOS-15900_13-6-12.pdf (Πρόσβαση 24/10/2016)

λειτουργίας της έγινε στις 11 Μαρτίου του 2011 και μέσα σε ένα μήνα⁸³ δέχτηκε 464 κλήσεις κακοποιημένων γυναικών, που στην πλειοψηφία τους αφορούσαν ενδοοικογενειακή βία (281 κλήσεις), άσκησης βίας από τρίτο πρόσωπο, βιασμού και σεξουαλικής παρενόχλησης.

Στη γραμμή μπορούν ν' απευθύνονται γυναίκες που έχουν πέσει θύματα βιασμού, πορνείας, απόπειρας βιασμού, ψυχολογικής, οικονομικής, συναισθηματικής, λεκτικής βίας, σεξουαλικής παρενόχλησης, trafficking και σωματικής κακοποίησης.

Στόχος είναι η αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, η έκφραση του συμβάντος και των συναισθημάτων των θυμάτων, η εύκολη πρόσβαση στην υπηρεσία αντιμετώπιση της βίας, η πρόληψη και η αποτελεσματικότητα της γραμμής. Παρέχεται ενημέρωση σε θέματα ισότητας, ψυχοκοινωνική στήριξη των θυμάτων και παραπομπή των γυναικών σε συμβουλευτικά κέντρα, ξενώνες, υπηρεσίες υγείας και συνεργαζόμενους φορείς.

Η στελέχωση της γραμμής γίνεται από 12 συμβούλους ψυχοκοινωνικής υποστήριξης κι ένα μέλος διοικητικού συντονισμού. Στην πρώτη τηλεφωνική επικοινωνία ο/η σύμβουλος δείχνει κατανόηση, ενδυναμώνει τη γυναίκα απενοχοποιώντας την και την παροτρύνει να μιλήσει χωρίς φόβο για την εμπειρία της. Της προτείνει τρόπους για ν' άρει την απομόνωση και να ξεπεράσει τον φόβο της. Τέλος εκφράζει την άποψή του για τους ενέργειες που πρέπει ν' ακολουθήσει το θύμα και την παραπέμπει σε άλλη υπηρεσία αν αυτό κριθεί σκόπιμο. Ανάλογα τις πληροφορίες (έκτακτο και επικίνδυνο περιστατικό) που θα συγκεντρώσει ο σύμβουλος δίνεται η δυνατότητα να ορισθεί και επόμενο τηλεφωνικό ραντεβού.

Τα στελέχη συμβουλευτικής είναι εξειδικευμένα και προσεγγίζουν με ανθρωπιά τη γυναίκα που τους καλεί χωρίς να την κρίνουν. Ζυγίζουν τα δεδομένα, προτείνουν εναλλακτικές προτάσεις και δίνουν συμβουλές για περαιτέρω υποστήριξη από περισσότερο αρμόδιους - συνεργαζόμενους φορείς. Τις εμψυχώνουν να ανοιχθούν και κερδίζουν την εμπιστοσύνη τους. Καταχωρούν σε βάση δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας τις πληροφορίες και τα αιτήματα της συμβουλευόμενης, κρατούν σημειώσεις με τις δικές τους παρατηρήσεις καθώς επίσης και με τις συμπράξεις με άλλους φορείς. Οι σύμβουλοι πραγματοποιούν συναντήσεις ανά τακτά διαστήματα και ανταλλάσσουν εμπειρίες και απόψεις, ενδυναμώνοντας έτσι τη συμβουλευτική τους προσέγγιση, αντεπεξέρχονται στα προβλήματα που προκύπτουν

⁸³ Δελτίο Τύπου, «Ένας μήνας λειτουργίας της τηλεφωνικής γραμμής SOS 15900». Διαθέσιμο σε [http://www.isotita.gr/var/uploads/PRESS%20\(APO%20SEP%202010\)/DT_SOS_13-4-11.pdf](http://www.isotita.gr/var/uploads/PRESS%20(APO%20SEP%202010)/DT_SOS_13-4-11.pdf) (Πρόσβαση 13/11/2016)

κατά την άσκηση των υποχρεώσεων τους και υποχρεούνται να τηρούν πιστά το απόρρητο.

Τα διοικητικά στελέχη ακολουθούν επίσης τους κανόνες απορρήτου, συντάσσουν εκθέσεις των πεπραγμένων και συγκεντρώνουν τα στατιστικά δεδομένα. Συνεργάζονται άμεσα με τα στελέχη συμβουλευτικής για την αποτελεσματικότητα και την εύρυθμη λειτουργία της δομής, καθορίζουν τις βάρδιες, κρατούν ενημερωμένες τις βάσεις δεδομένων με όλα τα νέα στοιχεία, κρατούν αρχείο, διεκπεραιώνουν την αλληλογραφία και εκπροσωπούν τη τηλεφωνική γραμμή σε συναντήσεις - συνεργασίες με άλλους οργανισμούς, συντονίζοντας το έργο τους.

ΠΗΓΗ: Ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων

Κεφάλαιο 7^ο

Φορείς και Οργανώσεις στήριξης των γυναικών

7.1 Επίσημοι Φορείς και Οργανώσεις

- Μ.Κ.Ο.: Στη χώρα μας έχουν ιδρυθεί πάνω από 50 μη κυβερνητικές οργανώσεις με πλούσιο έργο για τη προώθηση των γυναικείων προβλημάτων και την ισότητα των φύλων.
- Η Γενική Γραμματεία Ισότητας του ΥΠΕΣ, η οποία είναι υπεύθυνη για νομική και ουσιαστική ισότητα στον κοινωνικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα. Κατηγοριοποιούνται στα τμήματα των Διεθνών Σχέσεων, της Πληροφόρησης του κοινού, το Νομικό τμήμα, το τμήμα Εκδηλώσεων και Εκδόσεων, το Κέντρο Υποδοχής κακοποιημένων γυναικών και ΚΕΘΙ.
- Περιφερειακή Οργάνωση: Ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών με εγκύκλιο το 1983 συγκρότησε Νομαρχιακές Επιτροπές Ισότητας σε όλες τις πρώην Νομαρχίες με εκπροσώπους φορέων και οργανώσεων, ενώ ιδρύθηκαν γραφεία ισότητας.⁸⁴ Το 1998 άρχισαν να λειτουργούν τα Περιφερειακά Κέντρα Ισότητας σε κάθε Περιφέρεια⁸⁵.

Το πρώτο Συμβουλευτικό Κέντρο Κακοποιημένων Γυναικών ιδρύθηκε στο Δήμο Αθηναίων το 1989, στελεχωμένο από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και νομικούς ενώ το δεύτερο στον Πειραιά το 1993. Από εκεί και έπειτα ξεκίνησαν και οι υπόλοιποι Δήμοι ν' αποκτούν τέτοια κέντρα με στόχο την κινητοποίηση των γυναικών που υφίστανται βία μέσα στην οικογένεια. Με το Ν. 3500/2006 απαγορεύτηκε τυπικά κάθε μορφής βία, ψυχολογική και σωματική, κατά γυναικών, η οποία πλέον θεωρείται έγκλημα και τεκμήριο ισχυρού κλονισμού του γάμου. Το 2006 λογίζεται ως αδίκημα για πρώτη φορά η σεξουαλική κακοποίηση και ο βιασμός της γυναίκας εντός του οικογενειακού περιβάλλοντος.

⁸⁴ Με Π.Δ. 370/1989 θεσμοθετήθηκαν Γραφεία Ισότητας σε κάθε Νομαρχία. Με τους Ν. 2218 και 2240/1994 «*Ίδρυση και λειτουργία των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων*», τα γραφεία αυτά εντάσσονταν στους αυτοτελείς οργανισμούς της Νομαρχίας, οι οποίοι αποτελούσαν αυτόνομες διοικητικές μονάδες της περιφέρειας με ίδιους πόρους.

⁸⁵ National Coalition Against Domestic Violence, Διαθέσιμο σε <http://www.ncadv.org/> (Πρόσβαση 11/11/2016)

Κεφάλαιο 8^ο

ΠΗΓΗ: Ιστοσελίδα Δήμου Καλαμάτας

8.1 Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Δήμου Καλαμάτας⁸⁶

Η Καλαμάτα απέκτησε το δικό της Κέντρο το 2013. Τα Κέντρα Συμβουλευτικής Υποστήριξης παρέχουν υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης σε γυναίκες θύματα βίας με σκοπό την πρόληψη του φαινομένου σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο. Λειτουργούν 14 συμβουλευτικά κέντρα στις πρωτεύουσες των 13 Διοικητικών Περιφερειών και 25 κέντρα συμβουλευτικής σε επίπεδο δήμων.

Πολλοί Δήμοι άσκησαν πιέσεις στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και με την ιδιότητά της ως ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης προσκάλεσε αρκετούς δήμους μεταξύ των οποίων και αυτός της Καλαμάτας να υποβάλουν πρόταση με κωδικό 07.08.09.69.02.03.09/ΕΥΕ.ΓΓΙΦ και τίτλο την «Ανάπτυξη Δομών και Υπηρεσιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών και για την καταπολέμηση της βίας – Δημιουργία Κέντρων Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών θυμάτων βίας σε τοπικό επίπεδο».

Το Φεβρουάριο του 2012 το Δημοτικό Συμβούλιο ενέκρινε τη συμμετοχή του Δήμου στην ανωτέρω πρόσκληση και παραχώρησε το ισόγειο ενός νεοκλασικού κτηρίου σε μια ήσυχη και σχετικά απόμερη περιοχή ώστε να εξασφαλίζεται η διακριτικότητα για τη λειτουργία της κοινωνικής δομής. Το κόστος ανήλθε στα 300.000 ευρώ.

⁸⁶ Δήμος Καλαμάτας, «Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών Θυμάτων Βίας», Διαθέσιμο σε <http://www.kalamata.gr/katoikoi/koinonikes-domes/kentro-symvouleytikis-gynaikwn.html> (Πρόσβαση 25/10/2016)

Η κρίση αποτελεί απλώς μια δικαιολογία για να υποχωρήσουν οι ενοχές της κοινωνίας όταν οι γυναίκες γίνονται τα θύματα των ανδρών που ξεσπούν όλο τους το μένος πάνω τους. Σε αυτή λοιπόν τη δύσκολη περίοδο με τα περιστατικά βίας ν' αυξάνονται και τα κοινωνικά προγράμματα να συρρικνώνονται, ο Δήμος Καλαμάτας έχει ιδρύσει μια δομή, στην οποία οι γυναίκες που έχουν υποστεί κακοποίηση καταφεύγουν για να ζητήσουν βοήθεια.

8.2 Στελέχωση και λειτουργία

Το Κέντρο ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 2013 και έχει καταγράψει 145 περιστατικά και πολλά τηλεφωνήματα προκειμένου τα θύματα να ενημερωθούν για θέματα βίας αλλά και για τις παρεχόμενες υπηρεσίες του. Συνήθως οι γυναίκες που απευθύνονται στο κέντρο επιθυμούν να κρατήσουν την ανωνυμία τους ιδίως στις τηλεφωνικές συνομιλίες, κάποιες ίσως δεν ξανατηλεφωνήσουν αλλά κάποιες θα αναγκασθούν δυστυχώς να το επισκεφθούν.

Το κέντρο στελεχώνουν 3 γυναίκες: μια ψυχολόγος, μια κοινωνική λειτουργός και μια κοινωνιολόγος με συμβάσεις εργασίας ενώ υπάρχει πρόβλεψη για θέση νομικού συμβούλου που καλύπτεται από 2 εθελοντές δικηγόρους. Η σχέση μαζί τους δεν είναι μια απλή επικοινωνία αλλά δύναται να εξελιχθεί σε σχέση εμπιστοσύνης και μάλιστα από τα πρώτα λεπτά ώστε να εκφράσει ελεύθερα όσα έχει υποστεί μία κακοποιημένη γυναίκα.

Η πρώτη επαφή γίνεται με την κοινωνική λειτουργό συμπληρώνοντας το έντυπο υποδοχής καθώς και το ιστορικό, ενώ στη συνέχεια την υπόθεση αναλαμβάνει η ψυχολόγος με την οποία η γυναίκα θα έχει τακτική και συστηματική συνεργασία. Μαζί θα εκτιμήσουν την κατάσταση, θα τονώσουν την αυτοεκτίμηση του θύματος και θα θέσουν νέους στόχους όπως η απενοχοποίηση των συναισθημάτων τους και η ενδυνάμωσή τους. Οι σύντροφοι ή οι σύζυγοι δεν αλλάζουν συμπεριφορά αλλά οι γυναίκες είναι αυτές που μαθαίνουν να διαχειρίζονται τις καταστάσεις. Αλλάζουν τους εαυτούς τους και μαθαίνουν ν' αντιμετωπίζουν τη βία. Συνήθως οι συνεδρίες που χρειάζονται είναι οκτώ χωρίς αυτό να είναι απόλυτο και δεσμευτικό. Τα θύματα νιώθουν την ανάγκη να συνεχίσουν να βλέπουν τις ειδικούς οπότε και το πρόγραμμα παρατείνεται.

Η απομάκρυνση ή όχι μιας γυναίκας από το σπίτι της είναι αποκλειστικά δική της επιλογή. Όταν το οικογενειακό περιβάλλον παύει να είναι οικείο και μετατρέπεται σε εχθρικό για αυτές και τα παιδιά τους, μεταφέρουν το αίτημα της φιλοξενίας στο κέντρο

συμβουλευτικής και παραπέμπονται σε κάποιο ξενώνα. Συνολικά στη χώρα υπάρχουν 39 Συμβουλευτικά Κέντρα από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και τους Δήμους και 19 ξενώνες.

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι γυναίκες δυσκολεύονται να πάρουν την απόφαση να εγκαταλείψουν την εστία τους και τον κάνουν καθαρά για λόγους επιβίωσης. Δεν είναι λίγες οι φορές που τα θύματα ζητάνε να ακολουθηθούν όλες οι προβλεπόμενες διαδικασίες ώστε να γίνουν δεκτές σε κάποιο ξενώνα και τελευταία στιγμή αναιρούν. Αυτό είναι απόλυτα δικαιολογημένο όταν υπάρχει συναισθηματική εξάρτηση από το θύτη, ενοχές και φόβος. Οι συναισθηματικές δυσκολίες είναι αυτές που εμποδίζουν τις γυναίκες να προχωρήσουν στο επόμενο βήμα σκεπτόμενες κυρίως τα παιδιά τους που θα χάσουν όχι τόσο το αντρικό πρότυπο αλλά τον πατρικό (ακόμη κι αν αντικειμενικά θεωρείται λανθασμένο πρότυπο) και λυγίζουν.

Πάντως και οι 3 ειδικοί συμφωνούν στο βασικότερο ίσως σημείο, στην ενδοοικογενειακή βία ως ταμπού ειδικά στις κλειστές κοινωνίες. Ωστόσο η προσέλευση στο κέντρο κρίνεται ικανοποιητική και εκεί εστιάζουν. Είναι πολύ σημαντικό το πρώτο βήμα να γίνει από το θύμα και είναι τελικά και το πιο δύσκολο όταν πλέον συνειδητοποιεί ότι δεν μπορεί να εμπιστευτεί κανένα και προστρέχει σε επιστήμονες ώστε να δώσει λύση στα «δεσμά» της.

Ο κοινωνικός στιγματισμός πάντα υπήρχε και αποτελεί νίκη για τις ίδιες τις γυναίκες να φτάνουν στην πόρτα του κέντρου και ν' αποφασίζουν να ξεκινήσουν το δικό τους αγώνα σωτηρίας. Αγώνας που δικαιώνεται αργά ή γρήγορα. Η ψυχολόγος του κέντρου σημειώνει πως δεν αποτελεί αρμοδιότητά τους να κρίνουν, να κατακρίνουν και να κατευθύνουν μια γυναίκα θύμα ενδοοικογενειακής βίας αλλά να της παράσχουν στήριξη και να τη βοηθήσουν να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους περιστατικά ενδυναμώνοντάς την, ώστε μόνη της να σταθεί στα πόδια της και ανταποκριθεί πλήρως στις ανάγκες της καθημερινότητάς της.

Μια εξίσου σημαντική δυνατότητα που δίνει το κέντρο είναι η επικοινωνία με τις ειδικούς τηλεφωνικά για όσες γυναίκες διαμένουν σε απομακρυσμένα χωριά και αδυνατούν να το επισκεφθούν. Οι συνεδρίες σε τέτοιες περιπτώσεις γίνονται με χρέωση του κέντρου. Το κέντρο υποστηρίζει θύματα των Νομών Μεσσηνίας και Λακωνίας.

ΠΗΓΗ: Ιστοσελίδα Δήμου Καλαμάτας

8.3 Χρηματοδότηση

Στις 12 Απριλίου 2016 με ομόφωνη απόφαση το Δημοτικό Συμβούλιο Καλαμάτας αποφάσισε η χρηματοδότηση του κέντρου να ενταχθεί στο ΠΕΠ Πελοποννήσου του νέου ΕΣΠΑ για να καλυφθούν οι ανάγκες τους για άλλα 3 χρόνια.

Με απόφαση του Περιφερειάρχη εντάχθηκαν στο ΕΣΠΑ - ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014 - 2020 η συνέχιση της λειτουργίας των συμβουλευτικών κέντρων και των ξενώνων που φιλοξενούν θύματα βίας. Συγκεκριμένα στον Άξονα Προτεραιότητας 2.α «Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού - ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση».

Εξήντα μία (61) Δομές πανελλαδικής κάλυψης για την αποτροπή και καταπολέμηση της έμφυλης βίας δημιούργησε η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, χρηματοδοτήθηκαν κατά την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο 2007 - 2013 και για τις οποίες πραγματοποιήθηκε Μελέτη Αποτίμησης της λειτουργίας τους από την Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α.) Α.Ε. Η λειτουργία των συγκεκριμένων Κέντρων θα γίνει με αντίστοιχους όρους ως προς το προσωπικό τους και τις μη μισθολογικές δαπάνες τους με αυτούς της λειτουργίας τους στην περίοδο 2007-2013⁸⁷.

⁸⁷ΚΕΘΙ «Στελέχωση και Λειτουργία των Συμβουλευτικών Κέντρων», Διαθέσιμο σε <http://kethi.gr/program/%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%87%CF%89%CF%83%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB/> (Πρόσβαση 25/10/2016)

8.4 Στατιστικά Στοιχεία

Σύμφωνα με το Κέντρο Συμβουλευτικής του Δήμου Καλαμάτας, μόνο στην πρωτεύουσα της Μεσσηνίας τα περιστατικά που έχουν καταγγεληθεί είναι δεκάδες. Περισσότερα είναι όμως εκείνα που παραμένουν «μυστικά» πίσω από τις κλειστές πόρτες των σπιτιών, κυρίως από φόβο και ανασφάλεια.

Η διεθνής ημέρα⁸⁸ για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών έφερε στοιχεία που μόνο προβληματισμό και θλίψη μπορούν να προκαλέσουν. Στο Αρχηγείο της ΕΛΑΣ το 2014 καταγράφηκαν 3.512 εγκλήματα, το 2015 έφτασαν τα 3.572 και το πρώτο 10μηνο του 2016 άγγιξαν τα 3.233. Οι δράστες το 2014 ήταν 3.859, εκ των οποίων 494 αλλοδαποί (συλληφθέντες 1.523), το επόμενο έτος οι δράστες ανήλθαν σε 1.580, εκ των οποίων 491 αλλοδαποί (1.580 συλληφθέντες) και το 2016 (πρώτο 10μηνο) ήταν 3.551, εκ των οποίων 487 αλλοδαποί (1.327 συλληφθέντες).

1 στις 4 γυναίκες άνω των 15 ετών έχει αντιμετωπίσει έστω μια φορά στη ζωή της σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βία. Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Ιατροδικαστικής Εταιρίας (ΕΙΕ), που έγιναν γνωστά στις 24 Νοεμβρίου 2016, μέσα σ' ένα χρόνο 16.700.000 γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπέστησαν σωματική βία ή σεξουαλική κακοποίηση.

Στην Ελλάδα και σε έρευνα που επικαλείται η ΕΙΕ⁸⁹, προκύπτει πως σωματική βία έχει υποστεί το 24% των γυναικών (18% από σύντροφο και 10% από άλλο άτομο), ενώ σεξουαλική βία δηλώνεται από το 6% των γυναικών (5% από σύντροφο και 1% από άλλο άτομο). Στο Ασκληπιείο της Βούλας το ιατροδικαστικό ιατρείο μόλις τον πρώτο μήνα της λειτουργίας του αντιμετώπισε 25 περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας.

Οι βιασμοί υπολογίζονται σε 5.000 ετησίως στη χώρα μας, ωστόσο μόνο 150 από αυτούς δηλώνονται και ακολουθούν τη νομική οδό. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας της έλλειψης ιατροδικαστικών δομών, αφού οι μισοί τουλάχιστον νομοί της χώρας μας δεν διαθέτουν ούτε έναν ιατροδικαστή.

Ο Πρόεδρος της ΕΙΕ κος Γρηγόρης Λέων ανέφερε πως «Όπως δείχνουν όλα τα διαθέσιμα στοιχεία η βία κατά των γυναικών αποτελεί πραγματικότητα και για τη χώρα

⁸⁸ Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, με απόφασή της στις 17 Δεκεμβρίου 1999, ανακήρυξε την 25η Νοεμβρίου ως Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών για να αναδείξει ένα σημαντικό πρόβλημα με παγκόσμια διάσταση.

Η Ημέρα αυτή είχε καθιερωθεί ήδη από το 1981 από γυναικείες οργανώσεις, σε ανάμνηση της φρικτής δολοφονίας των τριών αδελφών Μιραμπάλ, πολιτικών αγωνιστριών από την Δομινικανή Δημοκρατία, με διαταγή του δικτάτορα Τρουχίλο στις 25 Νοεμβρίου 1960

⁸⁹ Ελληνική Ιατροδικαστική Εταιρία (2016), «Δωρεάν επισκέψεις στα ιατροδικαστικά ιατρεία για τις κακοποιημένες γυναίκες», Διαθέσιμο σε <http://hsfm.gr/anakinosis.html> (Πρόσβαση 27/11/2016)

μας. Η ΕΙΕ δεν θα μπορούσε να μείνει αμέτοχη με αφορμή την συγκεκριμένη ημέρα, ειδικά σε αυτή τη δύσκολη οικονομική κατάσταση που διανύουμε. Το θέμα είναι σύντομα και η πολιτεία να πράξει το καθήκον της απέναντι και σε αυτές τις γυναίκες και να δημιουργηθούν δημόσιες ιατροδικαστικές δομές σε όλους τους νομούς. Με τον τρόπο αυτό θ' αποφύγουμε οι γυναίκες που πέφτουν θύματα κακοποίησης να «κακοποιούνται» μία δεύτερη φορά προσπαθώντας να βρουν το δίκιο τους ή ακόμα χειρότερα να μην δικαιώνονται ποτέ».

8.5 Δράσεις 2016

Την Κυριακή 2 Οκτωβρίου 2016 διοργανώθηκε ημερίδα⁹⁰ με θέμα: «Αντιμετωπίζοντας την κακοποίηση με τη δύναμη του διαλόγου και της κοινής δράσης – παρούσα αντιμετώπιση, ελλείψεις, προτάσεις», από την Τοπική Επιτροπή Μεσσηνίας του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος (ΣΚΛΕ) στο Πνευματικό Κέντρο Καλαμάτας. Η ημερίδα πραγματοποιήθηκε με αφορμή την Παγκόσμια ημέρα Μη Βίας και επιδίωκε την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες σε τοπικό επίπεδο και στοχεύουν στην στήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, στην ανάδειξη των σημαινόντων μειονεκτημάτων καθώς και προτάσεων που επηρεάζουν την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου.

Την 25η Νοεμβρίου με το σύνθημα «Δεν είσαι η μόνη, δεν είσαι μόνη» το Κέντρο κάλεσε όλες τις γυναίκες που έχουν υποστεί οποιαδήποτε μορφή βίας να σπάσουν τη σιωπή και να το επισκεφθούν. Επίσης την ίδια ημέρα άνοιξε τις πόρτες του στο κοινό (Open Day)⁹¹, την Παρασκευή 25 Νοεμβρίου 2016 από τις 11:00 έως τις 13:00 για ενημέρωση και πληροφόρηση.

Παράλληλα την 4η Δεκεμβρίου του 2016 διοργάνωσαν ενημερωτική εκδήλωση ο Σύλλογος Κυριών Καλαμάτας με το Ροταριανό Όμιλο με θέμα «Η βία και η κακοποίηση των γυναικών» στο Εργατικό Κέντρο⁹².

⁹⁰ Καλαμάτα Journal, «Η δύναμη του διαλόγου όπλο στη βία και την κακοποίηση», Διαθέσιμο σε <http://kalamatajournal.gr/bouquet/ekdiloseis/i-dynami-tou-dialogou-oplo-sti-via-kai-tin-kakopoiisi> (Πρόσβαση 16/09/2016)

⁹¹ Δήμος Καλαμάτας «Ανοικτό στο κοινό το Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών την Παρασκευή 25 Νοεμβρίου 2016», Διαθέσιμο σε <http://kalamata.gr/enimerosi/nea/10854-anoixto-sto-koino-to-kentro-symbouleftikhs-gynaikvn-thn-paraskevvh-25-noembriou-2016.html> (Πρόσβαση 23/11/2016)

⁹² Εφημερίδα Ελευθερία, «Εκδήλωση για τη βία και την κακοποίηση των γυναικών», Διαθέσιμο σε <https://www.eleftheriaonline.gr/local/koinonia/item/109499-ekdilosi-gia-ti-via-kai-tin-kakopoiisi-ton-gynaikon> (Πρόσβαση 25/11/2016)

Η βία κατά των γυναικών (ενδοικογενειακή βία και βία γενικά μέσα στην κοινωνία), θεωρείται από τις πιο σοβαρές μορφές παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν κάνει διαχωρισμό μεταξύ συνόρων, πολιτισμών ή πλούτου. Όσο συνεχίζεται, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι κάνουμε ουσιαστική πρόοδο προς την ισότητα, την ανάπτυξη και την ειρήνη.

ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ Η ΜΟΝΗ

ΔΕΝ ΕΙΣΑΙ
ΜΟΝΗ

Στα πλαίσια της πρόληψης και καταπολέμησης όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, ξεκίνησε να λειτουργεί στο Δήμο Καλαμάτας, Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών θυμάτων βίας, το οποίο παρέχει τις εξής υπηρεσίες:

- Συμβουλευτική και Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη των γυναικών.
- Υπηρεσίες παραπομπής ή συνοδείας (σε ξενώνες, στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, σε νοσοκομεία κ.ά), όποτε απαιτείται.
- Υπηρεσίες νομικής συμβουλευτικής και πληροφόρησης
- Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας, για την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών.

Το Κέντρο απευθύνεται σε γυναίκες που υφίστανται ή έχουν υποστεί βία:

- ✿ Σωματική
- ✿ Ψυχολογική
- ✿ Κοινωνική
- ✿ Οικονομική
- ✿ Πολιτική
- ✿ Θρησκευτική
- ✿ Σεξουαλική

Το Κέντρο Συμβουλευτικής του Δήμου Καλαμάτας στελεχώνεται από Κοινωνική Λειτουργό, Ψυχολόγο και Κοινωνιολόγο.

ΠΗΓΗ: Κέντρο Συμβουλευτικής Στήριξης Γυναικών Δήμου Καλαμάτας

Κεφάλαιο 9^ο

Μεθοδολογία της έρευνας⁹³

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να απαντήσει σε σημαντικά ερωτήματα εφαρμόζοντας ενδεδειγμένες επιστημονικές μεθόδους. Αρχικά προσδιορίστηκε το θέμα της εργασίας και διατυπώθηκε το ερώτημα περί σημαντικότητας του προβλήματος. Αναζητήθηκε η σχετική βιβλιογραφία (έντυπη και ηλεκτρονική), η νομοθεσία, αρχειακό υλικό και επιλέχθηκε η μέθοδος ανάπτυξης συλλογής πληροφοριών. Στο δεύτερο μέρος συλλέχθηκαν τα στοιχεία και οι πληροφορίες και κωδικοποιήθηκαν. Αναλύθηκαν, ερμηνεύθηκαν και αξιολογήθηκαν. Με αυτό τον τρόπο εξήχθησαν τα συμπεράσματα και διατυπώθηκαν οι προτάσεις, οι παρατηρήσεις και οι προοπτικές. Έτσι έγινε η συγγραφή της εργασίας με τη χρήση της πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας.

Οι βασικές μέθοδοι προσέγγισης του θέματος ήταν η βιβλιογραφική έρευνα, η παρατήρηση, τα ερωτηματολόγια, οι συνεντεύξεις και η ανάλυση περιεχομένου⁹⁴. Η βιβλιογραφική έρευνα βασίστηκε σε πρωτογενείς πηγές όπως άρθρα, πρακτικά συνεδρίων, αναφορές και εκθέσεις, πτυχιακές εργασίες και δικτυακοί τόποι.

Χρησιμοποιήθηκε η έμμεση παρατήρηση κυρίως μέσα από τις γραπτές μαρτυρίες των θυμάτων κακοποίησης. Δυσκολίες υπήρξαν κυρίως στην προσέγγιση των γυναικών που κακοποιήθηκαν και αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα, βέβαια αυτό ήταν αναμενόμενο λόγω της ιδιαιτερότητάς και της ευάλωτης κατάστασης που βρίσκονταν. Επίσης και η απειρία μου ήταν ένας βασικός παράγοντας δυσχέρειας.

Αφού προσδιορίστηκε το θέμα της έρευνας και μελετήθηκε η σχετική βιβλιογραφία, προσδιορίστηκαν τα προβλήματα και τέθηκαν οι στόχοι, συντάχθηκε το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο. Πολύ σημαντικό ρόλο έπαιξε η διάρθρωση και το είδος των ερωτήσεων. Επιλέχθηκε ο κλειστός τύπος ερωτήσεων και συγκεκριμένα οι ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και διχοτόμησης (NAI-OXI) και αμέσως μετά ακολούθησε η στατιστική τους ανάλυση. Σκόπιμα έγινε αυτή η επιλογή για να είναι σύντομο το ερωτηματολόγιο και όχι κουραστικό, ενώ οι ερωτώμενες μπορούσαν να κρατήσουν την ανωνυμία μου με αποτέλεσμα να το απαντούν με ευχέρεια.

⁹³Bell J. (1997), «Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας», Εκδόσεις Gutenberg

⁹⁴Τσελές Σωτ. Σημειώσεις βάσει του βιβλίου «Μεθοδολογίας Επιστημονικής Έρευνας», Διαθέσιμο σε www.ptde.gr/forum2011/index.php?action=dlattach;topic=5.0;attach=350

Όσον αφορά τη συνέντευξη ήταν δομημένη και όχι κατευθυνόμενη. Οι ερωτήσεις ήταν στοχευμένες ώστε να καλυφθούν αρκετά ερωτήματα με σαφήνεια και σε βάθος. Επειδή οι περισσότερες πληροφορίες καλύφθηκαν στο θεωρητικό μέρος της εργασίας, οι ερωτήσεις κάλυψαν το πρακτικό μέρος και συγκεκριμένα τη μελέτη περίπτωσης που εξετάζεται.

Τέλος με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου αναλύθηκαν τα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία. Έπειτα με τις κωδικοποιημένες απαντήσεις έγινε σύγκριση με το θεωρητικό μέρος ενώ το επόμενο βήμα ήταν η εξαγωγή των συνολικών συμπερασμάτων. Αν και αυτή η μέθοδος είναι κοπιαστική και σχολαστική ωστόσο επιτυγχάνεται η αξιοπιστία, η αντικειμενικότητα και η εγκυρότητα των πηγών.

Κεφάλαιο 10^ο

Violence against women and girls continues unabated in every continent, country and culture. It takes a devastating toll on women's lives, on their families and on society as a whole. Most societies prohibit such violence – yet the reality is that too often, it is covered up or tacitly condoned.

– United Nations Secretary-General Ban Ki-moon

Οι απόψεις των επιστημόνων του Κέντρου Συμβουλευτικής Στήριξης Γυναικών Καλαμάτας

Τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών που βρίσκονται σε όλη την επικράτεια της χώρας παρέχουν σπουδαίο υποστηρικτικό έργο στις γυναίκες που έχουν κακοποιηθεί. Στην Καλαμάτα λειτουργεί ένα από τα αυτά⁹⁵.

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών στην Καλαμάτα είναι στελεχωμένο⁹⁶ με ψυχολόγο, κοινωνιολόγο και κοινωνική λειτουργό, ειδικότητες, οι οποίες θεωρούνται αναγκαίες για το ρόλο του κέντρου και τον σκοπό τον οποίο εξυπηρετεί. Ωστόσο η παροχή νομικών συμβουλών γίνεται από εθελοντές δικηγόρους. Σε διάστημα τεσσάρων ετών που λειτουργεί έχει καταγράψει περίπου 150 περιστατικά ενώ έχει δεχθεί πολλές κλήσεις με σκοπό την ενημέρωση για θέματα βίας και για τις υπηρεσίες που παρέχει. Η πρώτη επαφή γίνεται με την κοινωνική λειτουργό που θα συμπληρώσει τα στοιχεία του θύματος και θα την παραπέμψει στην ψυχολόγο για έναν αριθμό συνεδριών, συνήθως οκτώ. Αυτό δεν είναι απόλυτο, κατά περίπτωση αλλάζει ο αριθμός και το πρόγραμμα που θα συμμετάσχει κάθε κακοποιημένη γυναίκα.

Από τους υπευθύνους του Κέντρου έχει διαπιστωθεί ότι, δεν είναι σπάνιο μια γυναίκα να κακοποιηθεί κυρίως μέσα στο σπίτι της. Η ίδρυση του Κέντρου λοιπόν, ήταν προϊόν ανάγκης για την ενημέρωση – προστασία των γυναικών και συνεργασίας. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ) δημιούργησε και λειτουργεί Συμβουλευτικά Κέντρα για τη Βία κατά των Γυναικών. Η Καλαμάτα αποτελεί ένα από τα 25 Κέντρα Συμβουλευτικής Στήριξης που εδράζονται σε Δήμους και το δεύτερο που δημιουργήθηκε στην Πελοπόννησο μετά της Τρίπολης. Σκοπός του ήταν η πρόληψη και η αντιμετώπιση κάθε μορφής βίας (ενδο-οικογενειακή, βιασμός, trafficking,

⁹⁵ Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

⁹⁶ Συνεντεύξεις των κυριών Κατσιπόδα, Στρατάκου και Μιχαλοπούλου

σεξουαλική παρενόχληση) με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων 2007-2013 «Ανάπτυξη Δομών και Υπηρεσιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προς όφελος των γυναικών για την καταπολέμηση της βίας – Δημιουργία κέντρων συμβουλευτικής υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας σε τοπικό επίπεδο στον άξονα προτεραιότητας 07», με αρχικό προϋπολογισμό 300.000 ευρώ. Η βία δε γνωρίζει ηλικίες, εισοδηματικά μεγέθη, μόρφωση ή οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό. Μπορεί να συμβεί σε οποιαδήποτε κοινωνία μικρή ή μεγάλη, αναβαθμισμένη ή μη. Είναι ένα φαινόμενο που δυστυχώς εξελίσσεται αντί να περιορίζεται παρά την πολιτισμένη κουλτούρα μας.

Το κέντρο είναι εγκατεστημένο σε χώρο που έχει παραχωρηθεί από το Δήμο Καλαμάτας. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες είναι κυρίως συμβουλευτικής στήριξης που καλύπτουν προσωπικά, οικογενειακά και κοινωνικά θέματα ή ακόμα μπορεί να συμβάλουν και στην εξεύρεση εργασίας. Το Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών προσφέρει υπηρεσίες πρώτης γραμμής και ψυχοκοινωνική στήριξη στις γυναίκες που υφίστανται βία και πολλαπλές διακρίσεις, καθώς επίσης στοχεύει στην υλοποίηση δράσεων πρόληψης και ευαισθητοποίησης των ζητημάτων της βίας όλων των μορφών.

Οι γυναίκες είναι επιφυλακτικές ως προς την επίσκεψή τους στο Κέντρο ή δεν γνωρίζουν καν την ύπαρξή του. Το 2016 εξυπηρέτησαν πολύ λίγα άτομα και αυτό είναι ανησυχητικό εφόσον απευθύνονται στους Νομούς Μεσσηνίας και Λακωνίας. Πλέον καλούνται εκτός από τις κλασικές μορφές βίας ν' αντιμετωπίσουν κι άλλες πιο σύγχρονες όπως ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός ή η ηλεκτρονική παρενόχληση, η ενδοσχολική βία και ο βανδαλισμός.

Έτσι τα Συμβουλευτικά Κέντρα που ιδρύθηκαν εντάσσονται στο πανελλαδικό δίκτυο 61 δομών για την πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών. Το δίκτυο περιλαμβάνει την τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 που λειτουργεί επί 24ώρου δράσης όλες τις ημέρες του χρόνου, 2 ξενώνες σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη που εντάσσονται στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, 25 συμβουλευτικά κέντρα που λειτουργούν στους Δήμους, μεταξύ των οποίων και αυτό της Καλαμάτας και 19 ξενώνες φιλοξενίας θυμάτων βίας και των παιδιών τους με τον κοντινότερο να βρίσκεται στην Τρίπολη. Βέβαια υπάρχουν συνεργασίες με ΜΚΟ, φορείς και οργανώσεις, με την αστυνομία αλλά και το νοσοκομείο για ακραία περιστατικά.

Τέτοια περιστατικά με πράξεις βίας από τον θύτη σημαίνουν έλλειψη παιδείας, όχι απαραίτητα μόρφωσης σημειώνει η κοινωνιολόγος του Κέντρου. Συνήθως ταυτίζουν τον ανδρισμό με την επιβολή δύναμης ή με την απώλεια της προσωπικής τους ταυτότητας και το χαμηλό κοινωνικο - οικονομικό επίπεδο. Δεν είναι λίγες οι φορές όπου η χρήση βίας έγινε βίωμα λαμβάνοντας λάθος πρότυπο από την οικογένειά τους, μπορεί και οι ίδιοι να είχαν κακοποιηθεί όχι απαραίτητα μόνο η μητέρα ή η αδερφή τους. Άρα η απουσία καλής και ουσιαστικής σχέσης με τους γονείς οδηγεί μοιραία σε κακοποίηση ιδίως όταν πρόκειται για παιδικό τραύμα. Κάτι που θεωρείται επίσης υπεύθυνο για την υφιστάμενη κατάσταση είναι η τηλεόραση με την προβολή σκηνών βίας που ασυναίσθητα περνάνε στο υποσυνείδητο. Με το ίδιο μέσο, η ΓΓΙΦ προσπαθεί να περάσει το ακριβώς αντίθετο μήνυμα με ενημερωτικές καμπάνιες. Συνεπώς το ίδιο μέσο επικοινωνίας ανάλογα με τον τρόπο που χρησιμοποιείται μπορεί να κάνει μεγάλο καλό ή κακό.

Εστιάζοντας πλέον στο θέμα της μελέτης, η ενδοοικογενειακή βία είναι μια σοβαρή απειλή για πολλές γυναίκες. Ο σύντροφος ή σύζυγος ζητάει συγγνώμη και λέει ότι η κακή συμπεριφορά του δεν θα επαναληφθεί αλλά ο φόβος υπάρχει. Μερικές φορές τα θύματα αναρωτιούνται αν ο συναισθηματικός ή σωματικός πόνος που αισθάνονται είναι πραγματικός. Τότε σίγουρα είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας, λένε οι ειδικοί. Η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα έγκλημα που τιμωρείται από τις διατάξεις του Ν. 3500/2006. Η άσκηση κάθε είδους βίας ή κακοποίησης (ψυχολογικής, σωματικής, σεξουαλικής και συναισθηματικής), διώκεται ποινικά και αυτό οφείλουν να το γνωρίζουν τα θύματα.

Η βία δεν έχει ηλικία, δεν έχει πρόσωπο και κυρίως δεν κάνει διακρίσεις. Ας μιλήσουμε με αριθμούς: 6 στις 10 γυναίκες που έχουν υποστεί κακοποίηση βρίσκονται σε μέτρια ή και καλή οικονομική κατάσταση, 7 στις 10 είναι απόφοιτες δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 1 στις 3 γυναίκες παντρεύτηκε τον δράστη, 2 στις 3 διατηρούν σχέση με τον δράστη πάνω από 10 χρόνια. Οι δύσκολες συνθήκες διαβίωσης, είτε εξαιτίας σοβαρών οικονομικών προβλημάτων, είτε εξαιτίας της προσφυγιάς, δυστυχώς αυξάνουν τα κρούσματα βίας. Η βία όμως δεν περιορίζεται μόνο στις γυναίκες, αλλά και σε άλλα μέλη της οικογένειας.

Οι υπεύθυνες του Κέντρου εξήγησαν και τους λόγους όπου μια γυναίκα αποφεύγει να απευθυνθεί σε ειδικούς συμβούλους. Η γυναίκα εκ φύσεως νιώθει ότι η διατήρηση

της οικογενειακής της ισορροπίας είναι αποκλειστικά δική της ευθύνη. Πολύ συχνά νιώθει ένοχη για τη βία που υφίσταται από τον σύζυγό της να το έχει προκαλέσει η ίδια και ένα ενδεχόμενο διαζύγιο θεωρείται προσωπική της ήττα κυρίως όταν υπάρχουν και παιδιά. Θυσιάζει τη προσωπική της ευτυχία και τη σωματική και ψυχολογική της υγεία για να μεγαλώσουν τα παιδιά της με το αντρικό πρότυπο ακόμη κι αν είναι λανθασμένο. Επίσης το θύμα βρισκόμενο σε ένα καθεστώς επιβολής είναι πρακτικά αδύνατο να πάρει σωστές αποφάσεις. Ο φόβος και ο στιγματισμός είναι κι αυτοί σημαντικοί παράγοντες. Σε μια κοινωνία που χαρακτηρίζεται προοδευτική η κακοποίηση συνεχίζει ν' αποτελεί ταμπού.

Στη συζήτηση έγινε αναφορά σε μια άγνωστη μορφή βίας, την ηθική παρενόχληση. Ένας όρος που δεν είναι γνωστός και συναντάται και στην οικογένεια και στο εργασιακό περιβάλλον. Πρόκειται για χρήση μεθόδων συστηματικής και ύπουλης ψυχολογικής βίας με σκοπό την ταπείνωση και την απομόνωση του ατόμου. Δημιουργεί άσχημα αποτελέσματα στην υγεία και την ψυχολογία του, στην απόδοσή του στην εργασία του, έχει αυτοκαταστροφικές τάσεις, νιώθει ανεπάρκεια και δυσχεραίνουν οι σχέσεις του με άλλους ενήλικους. Δεν υπάρχει βλάβη, επίθεση ή βιαιοπραγία και έτσι είναι δύσκολο ν' αναγνωρισθεί.

Σε όλες τις περιπτώσεις βίας οι ειδικοί αναφέρουν ότι το περιβάλλον παίζει ουσιαστικό ρόλο είτε στην ενθάρρυνση είτε στην αναστολή της βίας. Το θύμα εάν έχει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον, μπορεί να βασισθεί σε αυτό και να δημιουργήσει ένα δίκτυο, το οποίο θα δημιουργεί έναν προστατευτικό κλοιό γύρω του. Όταν αυτό το δίκτυο λείπει ή σιωπά μπορεί να δημιουργήσει μια μη λεκτική ενθάρρυνση για τον θύτη. Δηλαδή η σιωπή λειτουργεί ως μια συγκατάθεση. Όταν κάποιος δεν αντιδρά, συνηγορεί.

Η γυναίκα είναι αυτή που πρωταγωνιστεί και καλείται να πάρει αποφάσεις για τις επόμενες κινήσεις του. Πρώτα πρέπει να πάρει την απόφαση και να μιλήσει σε ανθρώπους που εμπιστεύεται και σε φορείς ή δομές που έχουν την δυνατότητα να την υποστηρίξουν. Δεν πρέπει να είναι αυτή που θα ντρέπεται αλλά ο θύτης και σε καμία περίπτωση να μην υπομένει τέτοιες νοσηρές καταστάσεις. Η αναζήτηση βοήθειας σε ανθρώπους που θα την ακούσουν χωρίς να την κρίνουν και θα της δώσουν κατευθυντήριες γραμμές μόνο καλό θα της προσφέρει. Άρα καλλιεργείται από το Κέντρο ένα κλίμα εμπιστοσύνης, εχεμύθειας και ασφάλειας. Λαμβάνοντας υπόψη τις

ανάγκες και τις επιθυμίες της καθημιάς και μέσω μιας διαρκούς υποστηρικτικής διαδικασίας η γυναίκα αποβάλλει σταδιακά τον φόβο.

Οι θύτες προκαλούν «πόννο» και χαρακτηρίζονται ως συναισθηματικά ανώριμα άτομα από την ψυχολόγο. Κατά βάση αυτοί οι άνδρες έχουν πρόβλημα διαχείρισης του θυμού τους αδυνατώντας να τον ελέγξουν και δείχνουν ασέβεια στο πρόσωπο που βρίσκεται απέναντί τους.

Από την άλλη πλευρά οι γυναίκες λόγω της επικρατούσας κατάστασης στο σπίτι χάνουν την εμπιστοσύνη τους στον εαυτό τους, γίνονται παθητικές δέκτριες και ανίκανες ν' αντιδράσουν δραπετεύοντας από τα δεσμά τους. Η αυτοεκτίμησή τους μειώνεται συστηματικά με αποτέλεσμα αυτό να λειτουργεί ανασταλτικά και να θεωρούν ότι δεν έχουν επιλογές και πως η κακοποίηση είναι πλέον μονόδρομος.

Η βία δε σημαίνει απαραίτητα και έλλειψη αγάπης. Επικρατεί ο μύθος που θέλει τις γυναίκες να αγαπούν περισσότερο τη βιαιότητα των ανδρών παρά την ευγένειά τους, γιατί είναι δύσκολο για την κοινωνία να παραδεχθεί ότι αυτοί που κακοποιούν τις γυναίκες τους τις αγαπούν. Για παράδειγμα, κανείς δε μπορεί να ισχυρισθεί ότι ο γονιός που μαλώνει το άτακτο παιδί του χρησιμοποιώντας οποιαδήποτε μορφή βίας, λεκτική ή σωματική, δεν το αγαπά. Άρα, συμπεραίνουμε ότι η αγάπη που νιώθουμε ο ένας για τον άλλον, δεν αρκεί για να θεραπεύσει τη μεταξύ μας προβληματική σχέση. Η αγάπη μας, όμως, προς τον ίδιο μας τον εαυτό σίγουρα θ' αρκούσε.

Ακόμη και μια μικρή πόλη όπως η Καλαμάτα αντιμετωπίζει το πρόβλημα της βίας και της ενδοοικογενειακής, ωστόσο η κοινωνιολόγος δεν μπόρεσε να δώσει ποσοστά που ν' ανάγονται στο γενικό πληθυσμό της, καθώς αυτό θα απαιτούσε μια επιδημιολογική μελέτη. Αλλά στα τρία χρόνια λειτουργίας το Κέντρο έχει εξυπηρετήσει περισσότερες από 100 γυναίκες θύματα βίας, κάνοντας περισσότερες από 900 ατομικές συνεδρίες.

Οι γυναίκες δεν πρέπει να νιώθουν απροστάτευτες και γι' αυτό και οι υπάρχοντες φορείς προωθούν την ενημέρωσή τους. Σκοπός των εκστρατειών ευαισθητοποίησης είναι να συμβάλουν ενεργά στην πρόληψη και στην αντιμετώπιση του φαινομένου της κακοποίησης των γυναικών και να συντελέσουν στην προώθηση της ισότητας των δύο φύλων και στην καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της κοινωνικής ανισότητας. Κάθε καμπάνια ευαισθητοποίησης αποτελεί μια δημιουργική αφορμή για την αρχή ενός

διαλόγου με την τοπική κοινωνία. Γι' αυτό και η συνεργασία με διάφορους φορείς ώστε στόχο έχει την ενίσχυση αυτού του διαλόγου.

Δυστυχώς στην κακοποίηση υπάρχει ένας φαύλος κύκλος βίας που τελειώνοντας η γυναίκα θυματοποιείται. Ο κύκλος διακρίνεται σε 3 φάσεις με την ένταση και την πρώτη επίθεση, με την κακοποίηση και τέλος τη μεταμέλεια τον αποκαλούμενο μήνα του μέλιτος. Στην πρώτη φάση υπάρχουν μικροεντάσεις στο ζευγάρι με τη γυναίκα να διατηρεί παθητικά από τη μια και ενοχές από την άλλη. Ακολουθεί η επόμενη φάση που ο θυμός κορυφώνεται και έχουμε ακόμη και σωματική κακοποίηση. Το θύμα συνεχίζει να υιοθετεί την παθητική στάση ώστε να ηρεμήσει τον εξαγριωμένο θύτη και αντ' αυτού ο θύτης νευριάζει ακόμη περισσότερο καθώς εκλαμβάνει τη στάση αυτή ως αδιαφορία. Στα ήδη μπερδεμένα συναισθήματα του θύματος προστίθεται και ο φόβος όπου αρνείται να μιλήσει καταγγέλλοντας το περιστατικό στην αστυνομία ή σε άλλο επίσημο φορέα. Το τρίτο στάδιο είναι η συγχώρεση που ζητά ο θύτης και η ανάγκη του θύματος να πιστέψει ότι κάτι ανάλογο δε θα ξανασυμβεί. Είναι πλήγμα για τη γυναίκα να νιώσει ότι η επιλογή του συντρόφου της ήταν λανθασμένη και προτιμά να ρίχνει ευθύνες στον εαυτό της ότι εκείνη τον προκάλεσε με τη συμπεριφορά της δικαιολογώντας τον για μια ακόμη φορά. Το συνηθέστερο λάθος είναι υποτίμηση της κατάστασης παραβλέποντας ή μειώνοντας τη σημασία της, γεγονός που ολοκληρώνει πλήρως την θυματοποίηση της γυναίκας. Συνήθως η κατάληξη της τρίτης φάσης δεν είναι το τέλος της βίας αλλά η αρχή του δεύτερου κύκλου κακοποίησης.

Οι λόγοι που μια κακοποιημένη γυναίκα δεν αποφασίζει να εγκαταλείψει το σπίτι της προκειμένου να σώσει τον εαυτό της ποικίλουν ανά περίπτωση. Η ντροπή, ο φόβος και ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι στην κορυφή των λόγων που την εμποδίζουν να φύγει. Μπορεί να υπάρχει συναισθηματική και οικονομική εξάρτηση από τον σύζυγό της ή μπορεί να την απειλή με τη ζωή των παιδιών ή των συγγενικών της προσώπων. Το οικογενειακό της περιβάλλον μπορεί να είναι συντηρητικό και να μην εγκρίνει αυτή της την κίνηση και αυτή να μην ξέρει που να στραφεί για βοήθεια. Οι ευθύνες που επιρρίπτει ο θύτης στο θύμα για τα ξεσπάσματά του αλλά και η ανησυχία ότι η βία προκλήθηκε από δικό της λάθος. Η κυκλοθυμία του συζύγου της που από στοργικός και τρυφερός μεταλλάσσεται σε βίαιο και προσβλητικό, πράγμα που μπερδεύει την ίδια και την κάνει να πιστεύει ότι είναι κάτι περιστασιακό και συνεπώς δίνει άφεση αμαρτιών.

Το σύνδρομο του «αμέτοχου θεατή», που συνήθως είναι τα παιδιά που επί μακρόν εκτίθενται χωρίς να υφίστανται διάφορες μορφές βίας από τους γονείς, τι συνέπειες έχει για τον ψυχισμό του ως ανήλικο και τι ως ενήλικος; Υπάρχει περίπτωση να υιοθετήσει υποσυνείδητα τέτοιες συμπεριφορές στην οικογένειά του, να καταδικάσει τέτοιες πράξεις ή ακόμη και να αρνηθεί να δημιουργήσει οικογένεια από φόβο ώστε να μην επαναλάβει τα λάθη των γονιών του;

Οι επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής βίας στα παιδιά και αυριανούς ενήλικες - γονείς είναι μεγάλες καθώς το συναίσθημα που τα κυριεύει είναι η αδυναμία διαφυγής. Ένα παιδί που βιώνει βία, άμεσα ή έμμεσα, θεωρείται κακοποιημένο ενώ στερείται ασφάλειας για τη σχέση του με τους άλλους ανθρώπους. Έτσι βιώνει αστάθεια και εγκατάλειψη θεωρώντας ότι οι δικοί του μπορεί να φύγουν και να το εγκαταλείψουν, καχυποψία ότι θα το εξαπατήσουν, συναισθηματική στέρηση ότι δεν υπάρχει κανείς να το προστατεύει και να το καταλαβαίνει, ντροπή αισθανόμενο ότι φταίει το ίδιο για όσα συμβαίνουν και κοινωνικό αποκλεισμό γιατί δεν είναι ευτυχισμένο όπως οι άλλοι άνθρωποι και σε αυτό μειονεκτεί.

Πιο συχνά συναντώνται οι μορφές της λεκτικής και της ψυχολογικής βίας όπως και της σωματικής, βέβαια σε περίοδο κρίσης όπως αυτή που διανύει η χώρα με τις περισσότερες γυναίκες να μην εργάζονται εμφανίζεται η οικονομική αποστέρηση και κατ' επέκταση ο κοινωνικός αποκλεισμός. Μέσα στο ζευγάρι αναπτύσσονται δυο μοντέλα ενδοοικογενειακής βίας: της πατριαρχικής βίας και της κοινής βίας. Η δεύτερη είναι μια περιοδική απάντηση στις περιστασιακές συγκρούσεις της καθημερινότητας, ωθούμενη από την ανάγκη να ελέγξει κάποιος τη δεδομένη κατάσταση. Στην πατριαρχική τρομοκρατία ο έλεγχος των γυναικών νομιμοποιείται στα πλαίσια της πατριαρχικής οργάνωσης της κοινωνίας και των θεσμών της. Η βία ξεκινά αποκλειστικά από τον άνδρα και σπάνια ανταποδίδουν οι γυναίκες. Περιλαμβάνει οικονομική εξάρτηση, απομόνωση, σωματική βία κλπ.

Κλείνοντας τη συνομιλία μας οι προτάσεις του επιστημονικού προσωπικού απευθύνονται σε όλες τις γυναίκες και το περιβάλλον τους. Οι κακοποιημένες γυναίκες πρέπει να αναζητούν πληροφορίες και βοήθεια από οργανωμένες, φεμινιστικές, αξιόπιστες πηγές και ιστοσελίδες στο διαδίκτυο, οργανωμένους φορείς και ειδικούς, ή ομάδες αλληλεγγύης που έχουν ειδικευθεί ή έχουν ευαισθητοποιηθεί στη γυναικεία κακοποίηση. Οφείλουν να καταγγείλουν τη βία στις αστυνομικές αρχές και να

ζητήσουν καταγραφή του περιστατικού στα βιβλία ή να κάνουν μήνυση. Αν έχουν τραυματισθεί να μεταβούν στο πλησιέστερο νοσοκομείο και να εξετασθούν. Να ζητήσουν φωτογραφίες των βλαβών και καταγραφή του περιστατικού στο βιβλίο συμβάντων του νοσοκομείου. Και στις δυο προηγούμενες περιπτώσεις καλό είναι να παραλάβουν κι ένα αντίγραφο της καταγραφής. Αν νοιώσουν ότι κινδυνεύει η ζωή τους να οργανώσουν ένα σχέδιο διαφυγής με τα απαραίτητα χαρτιά, ρούχα, αντικείμενα και να απευθυνθούν στο κοντινό τους περιβάλλον για στήριξη και προστασία.

Αν πάλι γνωρίζουν κάποια γυναίκα που είναι θύμα βίας να την προσεγγίσουν για να αναπτυχθεί εμπιστοσύνη και εχεμύθεια μεταξύ τους, με υπομονή και κατανόηση να ακούσουν για το συμβάν και να φροντίσουν ν' αναζητήσουν βοήθεια σε αρμόδιους φορείς και δράσεις για το πως να βοηθήσουν τη φίλη τους. Είναι λάθος να δώσουν υποσχέσεις που δε μπορούν να κρατήσουν. Το πιο εύκολο γι' αυτές είναι η τηλεφωνική γραμμή 24ωρης υποστήριξης 15900 με τους ειδικούς να μεριμνούν με συνέπεια, γνώση και προσεκτικούς χειρισμούς και με σεβασμό στην ιδιαιτερότητα κάθε περίπτωσης.

ΠΗΓΗ: Καταφύγιο Γυναικών Θεσσαλονίκης

Κεφάλαιο 11°

Καταγραφή εμπειρίας ιατρού στην ενδοοικογενειακή βία

Στις περιπτώσεις ενδοοικογενειακής κακοποίησης όπου το θύμα χρήζει ιατρικής περίθαλψης, το νοσοκομείο λειτουργεί και ως προσωρινό καταφύγιο. Δράστης και θύμα αντιμετωπίζουν τις συνέπειες της βίας χωρίς να μπορούν παρακάμψουν τα τραύματα και να αγνοήσουν την πραγματικότητα.

Σ' αυτό το σημείο κομβικός είναι ο ρόλος του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού που καλούνται από τη μία να περιθάλψουν και να στηρίξουν ψυχολογικά τις γυναίκες και από την άλλη πλευρά να τις πληροφορήσουν σωστά ώστε να αντιμετωπίσουν το πρόβλημά τους.

Σύμφωνα με την άποψη των γιατρών^{97, 98} η βία δεν κάνει διακρίσεις. Τα θύματα που προσέρχονται στη μονάδα υγείας, διακατέχονται από λύπη, φόβο και απογοήτευση ενώ σπάνια αποφασίζουν να εκμυστηρευτούν την κακοποίηση που έχουν υποστεί. Συνήθως τα σημεία κακοποίησης είναι εμφανή, σημάδια στο πρόσωπο, μώλωπες στα χέρια ή γύρω από τα μάτια⁹⁹. Συνοδεύονται από κάποιο στενό συγγενή (γονείς ή αδέρφια) ή κάποιο φιλικό πρόσωπο και σπανίως από το σύζυγο.

Κατά την εξέταση¹⁰⁰ χρησιμοποιούν δικαιολογίες κυρίως όταν ντρέπονται ή φοβούνται και θέλουν να αποσιωπήσουν το γεγονός. Αυτό συμβαίνει, κατά κύριο λόγο, όταν παρίσταται ο θύτης. Είναι εύκολο για έναν επαγγελματία υγείας να καταλάβει τι πραγματικά έχει συμβεί αν παρατηρήσει τα σημάδια, την ψυχολογία, την ασάφεια για τις συνθήκες του τραυματισμού κυρίως όμως την προσπάθεια του συζύγου να δώσει πληροφορίες για το «ατύχημα». Η επιτυχή έκβαση της παραπομπής εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως το κοινωνικό - οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο του

⁹⁷ Προσωπική συνέντευξη του γιατρού κυρίου Σουρίλα Παναγιώτη

⁹⁸ Υπήρξε ορθοπεδικός του Γενικού Νοσοκομείου Καλαμάτας και πλέον εργάζεται στο Γ.Ν.Α. Ευαγγελισμός

⁹⁹ Ευτυχώς είναι ελάχιστες οι περιπτώσεις ακραίας κακοποίησης. Ο γιατρός ανέτρεξε σε ένα τέτοιο περιστατικό. Πριν λίγα χρόνια κινδύνευσε η ζωή μιας γυναίκας όταν την είχαν ρίξει από τις σκάλες και χρειάστηκε να χειρουργηθεί. Για καλή της τύχη θεραπεύτηκε και όπως ήταν φυσικό παραπέμφθηκε στην κοινωνική υπηρεσία του νοσηλευτικού ιδρύματος.

¹⁰⁰ Η εξέταση περιλαμβάνει: α) λήψη ιστορικού, β) εξήγηση του περιστατικού, γ) ιστορικό κακοποίησης, δ) περίθαλψη τραύματος, ε) φωτογραφίες, στ) ιατροδικαστικό πιστοποιητικό, ζ) εκτίμηση της κατάστασης της γυναίκας, η) ειδική εξέταση σε περίπτωση βιασμού και θ) καταγραφή τραυμάτων στο φάκελο της γυναίκας.

ζευγαριού και η διάθεσή του να επιλύσει τα προβλήματά του αλλά και από τα «θέλω» της ίδιας της γυναίκας. Αν κριθεί σκόπιμο θα συμβουλευθεί και κάποιον ψυχολόγο.

Πολλές φορές η βία είναι μια επαναλαμβανόμενη κατάσταση και όσο πιο συχνά είναι τα περιστατικά βίας, τόσο πιο σπάνια η γυναίκα αναζητά βοήθεια. Χωρίς να υπάρχει απολυτότητα, παρατηρείται πιο συχνά σε γυναίκες με χαμηλό κοινωνικό, μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο οικογένειας συνολικά. Επίσης ο παράγοντας ηλικία δεν παίζει κανένα ρόλο.

Είθισται να επικρατεί ο μύθος ότι οι άντρες χτυπούν τις γυναίκες τους σε εμφανή σημεία για να τις απομονώσουν κοινωνικά. Όντως σε αυτά τα σημεία τις χτυπούν, ωστόσο δεν είναι απόλυτο αν το κάνουν για να τις απομονώσουν ή τις χτυπούν, με αποτέλεσμα να δεχτούν τα χτυπήματα τα πιο εκτεθειμένα σημεία.

Φυσικά τα πράγματα γίνονται χειρότερα στην κύηση όταν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για τη μητέρα και το έμβρυο. Η ανάγκη τότε είναι ακόμα μεγαλύτερη, μέσω των παραπάνω φορέων για προστασία της.

Πολλά γεγονότα, μπορεί να σταθούν αφορμή για την εκδήλωση ενδοοικογενειακής βίας. Τα αίτια είναι πάντα διαφορετικά. Προβλήματα οικονομικά, χαμηλό κοινωνικό και μορφωτικό επίπεδο, ψυχιατρικά κ.λπ. Απλώς η συχνότητα των επιθέσεων αυξάνεται όταν γίνεται χρήση αλκοόλ και ουσιών.

Επίσης, η πλειοψηφία των γυναικών δεν επιθυμούν να κοινοποιήσουν τα επεισόδια κακοποίησης που έχουν βιώσει και περνούν όλο το Γολγοθά μόνες τους, χωρίς να αναζητούν βοήθεια από νοσοκομείο, αστυνομία, και κοινωνικές υπηρεσίες.

Κατά την επίσκεψή της στο νοσοκομείο, πρωταρχικό χρέος του γιατρού είναι να αντιμετωπίσει τα ιατρικά προβλήματα απότοκα της κακοποίησης. Επειδή όμως, αυτό δεν αρκεί και κυρίως λόγω του γεγονότος ότι το πραγματικό πρόβλημα της γυναίκας είναι κοινωνικό και ψυχολογικό, πρέπει ο γιατρός να προσεγγίσει με ανθρώπινο τρόπο το ζήτημα, να κερδίσει την εμπιστοσύνη της και να μπορέσει μέσω των κοινωνικών δομών να τη βοηθήσει πραγματικά, τόσο αυτή όσο και τα παιδιά της.

Κατά την ιατρική άποψη βασικό σημείο της συζήτησης είναι η παιδεία, τόσο του άντρα όσο και της γυναίκας. Να μπορούν να αντιμετωπίζουν τα προβλήματα τους από κοινού και να βρίσκουν λύσεις με γνώμονα τη συντροφικότητα και το κοινό συμφέρον.

Σημαντικό για τη γυναίκα είναι να γνωρίζει ότι υπάρχουν οι κατάλληλοι θεσμοί, στους οποίους θα μπορεί να απευθυνθεί, αν βρίσκεται σε κακοποιητική σχέση.

Κεφάλαιο 12°

12.1 Ερευνητική Προσέγγιση

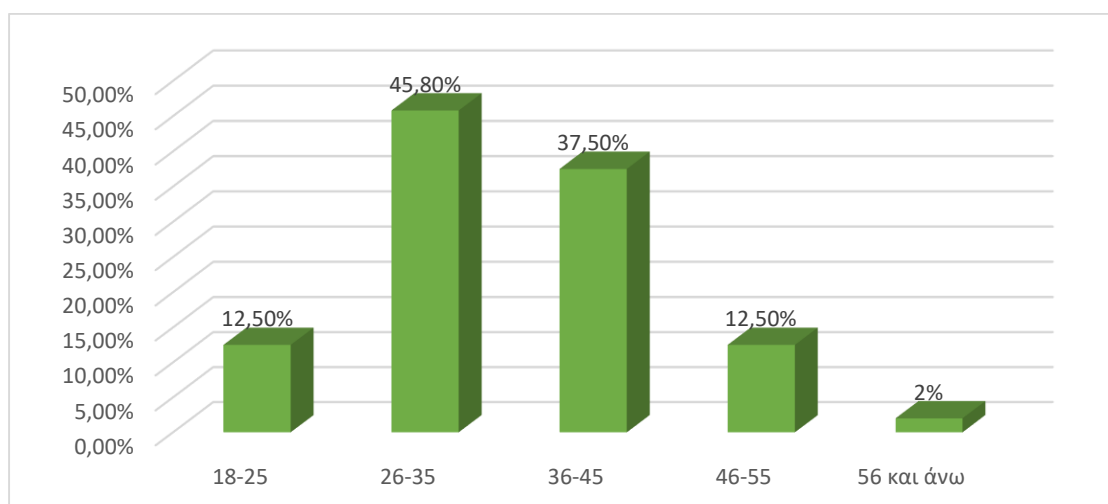
Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως στα πλαίσια της εργασίας επιλέχθηκε η έρευνα με ερωτηματολόγιο¹⁰¹ χωρισμένο σε τρία τμήματα ανάλογα με την εξεταζόμενη ενότητα. Ακολουθεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων με γραφήματα και η ανάλυση για κάθε αποτέλεσμα.

12.2 Τμήμα Α: Προφίλ Ερωτώμενης

12.2.1 Ατομικά Στοιχεία Γυναίκας

Αρκετές γυναίκες δέχθηκαν ν' απαντήσουν στο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο¹⁰², αν και το προσδοκώμενο αποτέλεσμα ήταν κάπως απογοητευτικό. Η ανωνυμία που εξασφαλιζόταν φαίνεται πως δεν έπεισε περισσότερες χρήστριες του διαδικτύου (με ρητή αναγραφή απάντησης μόνων εκείνων που διαμένουν στους Νομούς Μεσσηνίας και Λακωνίας)¹⁰³ με τα ερωτηματολόγια να φτάνουν τα σαράντα εννέα (49) σε διάρκεια κοινοποίησης τους τρεις (3) μήνες. Αναρτήθηκαν σε ομάδες και σελίδες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης καθώς επίσης στάλθηκαν και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Έγινε προσπάθεια κατά τις αναρτήσεις να καλυφθούν όλες οι ηλικιακές ομάδες, οι κοινωνικές τάξεις, το οικονομικό και μορφωτικό τους επίπεδο στο μέτρο του δυνατού.

12.2.2 Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

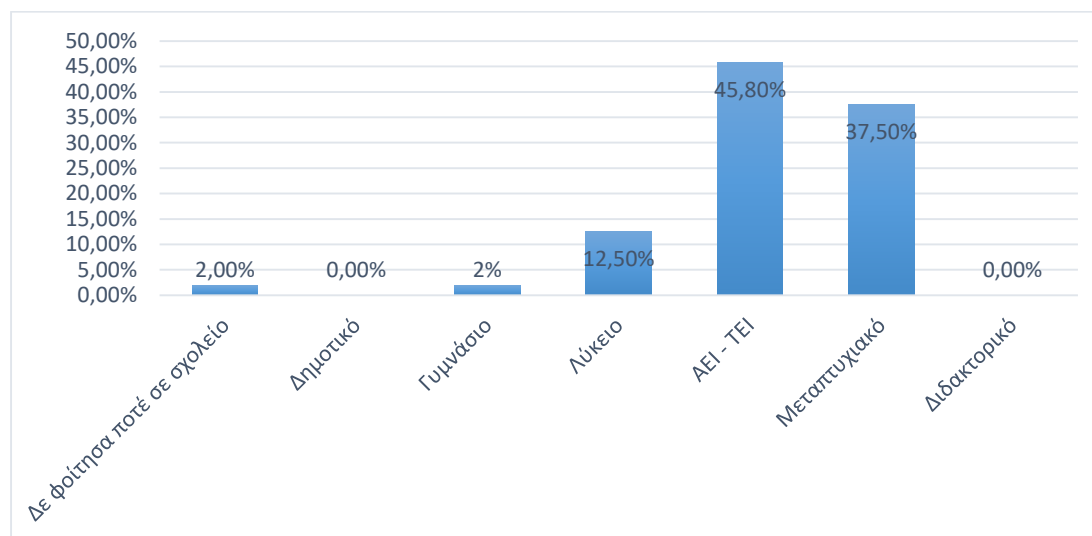
¹⁰¹ Βλέπε ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ'

¹⁰² https://docs.google.com/forms/d/1CVxnS-T4ZjMrpC89ZWc4hacz-ofWbulzTE7n07oRbHg/viewform?edit_requested=true

¹⁰³ Σε αυτούς τους δύο Νομούς απευθύνεται το Κέντρο Συμβουλευτικής Στήριξης

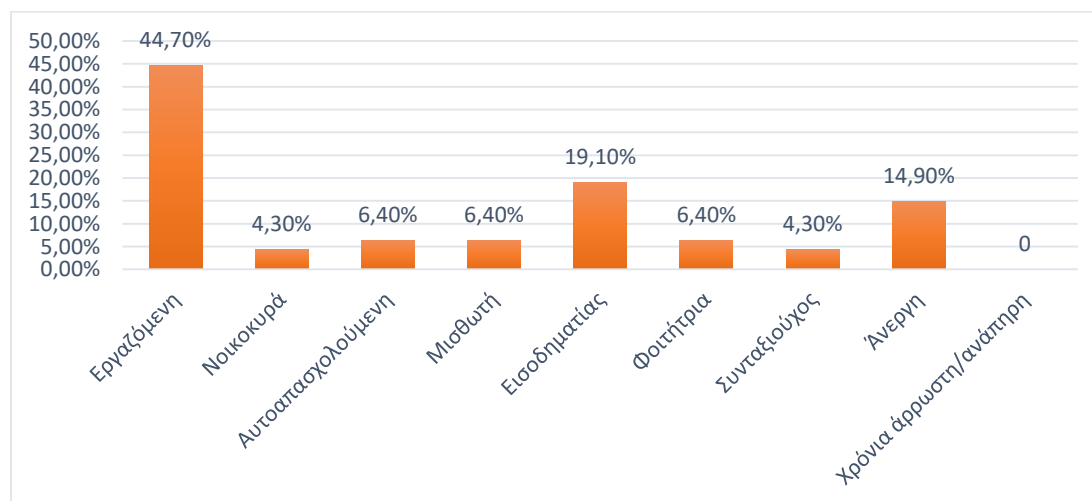
Το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών που φάνηκαν πρόθυμες να απαντήσουν εντάσσονται στο ηλικιακό πεδίο 26-35 ετών με ποσοστό 45,8%. Ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 36-45. Είναι εντυπωσιακό που η συμμετοχή των νεότερων ηλικιών είναι τόσο μικρή, αν σκεφτεί κανείς ότι είναι περισσότερο εξοικειωμένες με τα κοινωνικά δίκτυα. Ενδιαφέρουσες θα ήταν κυρίως οι απαντήσεις των μεγαλύτερων κυριών μιας που εκεί κυρίως εντοπίζονται φαινόμενα βίας.

12.2.3 Επίπεδο Μόρφωσης

Όπως ήταν φυσικό οι περισσότερες γυναίκες που απάντησαν το ερωτηματολόγιο έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση και στην πλειοψηφία τους είναι απόφοιτες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών. Συνεπώς, το εξεταζόμενο δείγμα έχει ένα υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Στο σύνολο των ερωτηματολογίων βρέθηκε και μια κυρία με διδακτορικό.

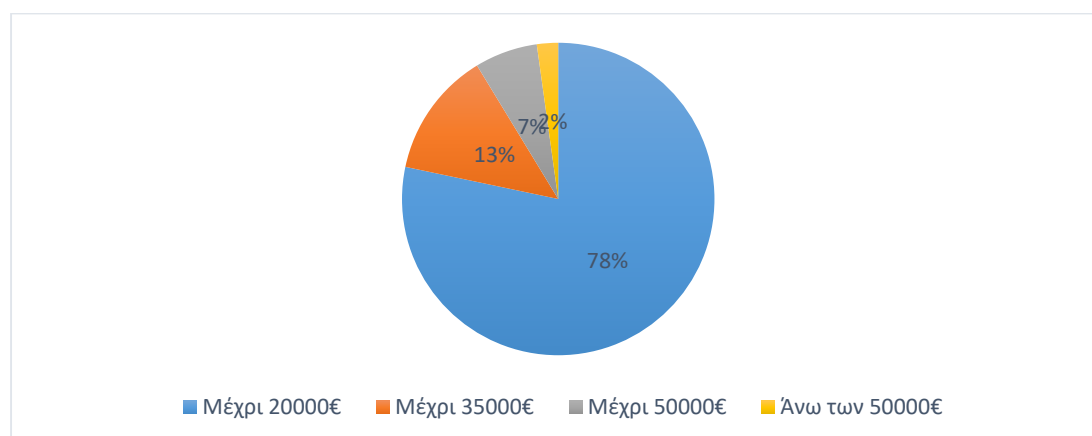
12.2.4 Εργασία

Στο πεδίο «Εργασία» του ερωτηματολογίου οι απαντήσεις ποικίλουν. Συντριπτικό είναι το ποσοστό των εργαζόμενων γυναικών ενώ συνεχίζουν με χαμηλότερα ποσοστά αυτές που δηλώνουν εισοδηματίες και άνεργες. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης είναι ενθαρρυντικό, έστω κι από ένα μικρό δείγμα, οι γυναίκες να συνεχίζουν να εργάζονται όταν το φύλο από μόνο του αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα πρόσληψης. Επίσης η απασχόληση τους δίνει τα εφόδια της οικονομικής τους ανεξαρτησίας, της προσφοράς και της δημιουργίας.

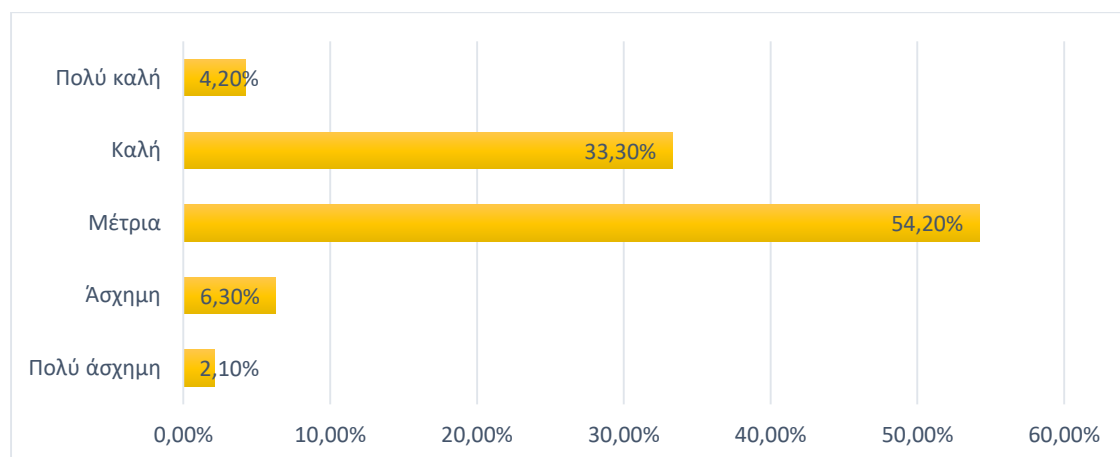
Στον αντίποδα βρίσκονται εκείνες που είτε απολύθηκαν είτε δυσκολεύονται με τις παρούσες συγκυρίες (κοινωνικο - οικονομικές) να βγουν στην αγορά εργασίας. Αυτές είναι συνήθως γυναίκες μεγάλης ηλικίας και άρα χαμηλής παραγωγικότητας ή γυναίκες με οικογενειακές υποχρεώσεις που οι εργοδότες λόγω επιδομάτων και αδειών θεωρούν ασύμφορες για τις επιχειρήσεις τους.

12.2.5 Ετήσιο Ατομικό - Οικογενειακό Εισόδημα

Βάσει του εισοδήματός τους, το μεγαλύτερο μέρος των γυναικών βρίσκεται στην χαμηλή οικονομική τάξη και με ποσοστό 13%, σαφώς πολύ μικρότερο, η μεσαία τάξη. Όπως θα δούμε σε επόμενο γράφημα οι περισσότερες γυναίκες που απάντησαν είναι άγαμες άρα δικαιολογείται απόλυτα και το ατομικό εισόδημα των 20000 ευρώ, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και έγγαμες ίσως και με παιδιά που δήλωσαν αυτό τον αριθμό. Σε περιόδους ύφεσης τίποτα δε θεωρείται αδύνατο.

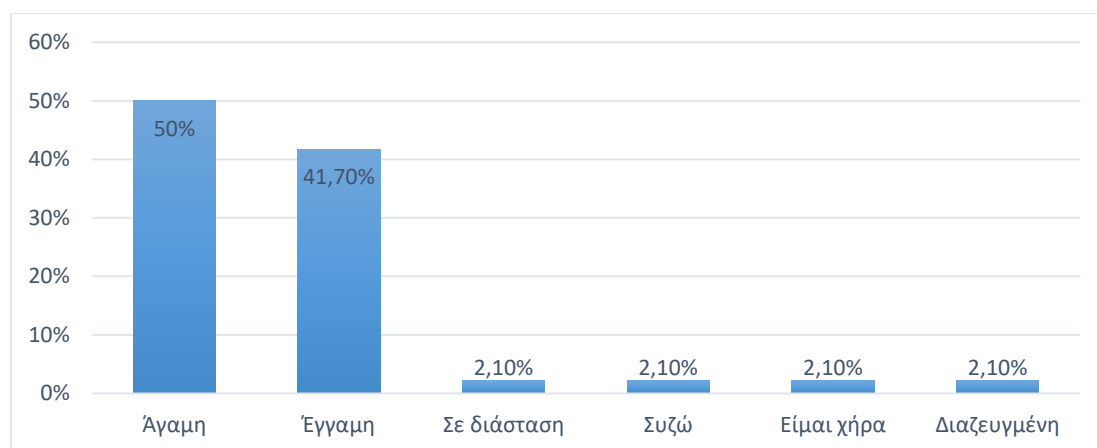
12.2.6 Ποια είναι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σας;

Το παρόν διάγραμμα είναι η συνέχεια του παραπάνω και οι ίδιες οι ερωτώμενες αξιολογούν την οικονομική κατάσταση που βρίσκονται οι ίδιες ή οι οικογένειές τους με τη μικρομεσαία τάξη όπως είναι φυσικό να επικρατεί και με ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 6,3% να προβληματίζεται για τον αν η οικονομική δυσχέρεια που αναφέρουν ότι έχουν περιέλθει αυτές οι γυναίκες έχει συνέπειες στην οικογενειακή τους ζωή ή και πάνω τους. Στη θεωρητική προσέγγιση που έγινε οι ειδικοί ανέφεραν ότι τα οικονομικά προβλήματα και η αδυναμία ανταπόκρισης τους ζευγαριού στις υποχρεώσεις του είναι παράγοντας που φέρνει εντάσεις και θυμό που εξωτερικεύεται με ξεσπάσματα βίας στα πιο αδύναμα μέλη. Αποτελεί λοιπόν έναν από τους βασικούς λόγους κακοποίησης των γυναικών η άσχημη οικονομική κατάσταση είτε λόγω ανεργίας, είτε λόγω αυξημένων φόρων είτε απόλυσης.

Η κακοποίηση δεν κάνει διακρίσεις σε ηλικία, μόρφωση, οικονομική κατάσταση και μορφωτικό επίπεδο.

12.2.7 Οικογενειακή Κατάσταση

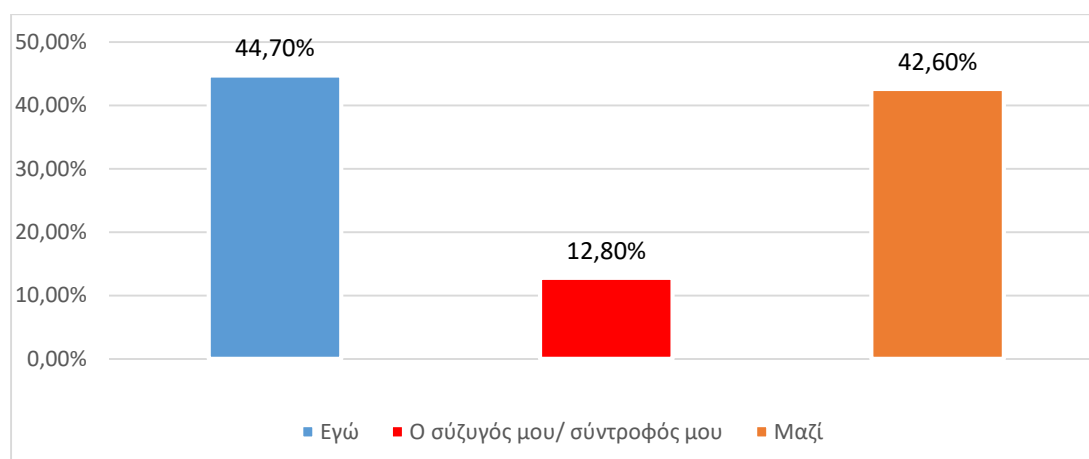

Σε αυτό το διάγραμμα είναι ξεκάθαρη η επικρατούσα διαφορά άγαμων και έγγαμων γυναικών έναντι των υπολοίπων κατηγοριών. Αν γίνει μια σύγκριση με το διάγραμμα των ηλικιακών κλάσεων παρατηρείται ότι οι άγαμες βρίσκονται μεταξύ 26-45 ετών περίπου ίδιες ηλικίες με αυτές των έγγαμων. Ενώ όπως είναι φυσικό το προσδόκιμο ζωής έχει αυξηθεί, οι γυναίκες δεν βιάζονται να παντρευτούν κυρίως για να εξασφαλισθούν επαγγελματικά και οικονομικά, τόσο αυτές αλλά και τα παιδιά τους αργότερα. Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφέρθηκε από ψυχολόγο ότι η αίσθηση της ασφάλειας για μια γυναίκα παίζει σημαντικό ρόλο. Δεδομένου ότι σε πολιτισμένες κοινωνίες οι γυναίκες συναναστρέφονται και συνήθως απογοητεύονται από τους άνδρες προτιμούν να παρέχουν μόνες τους στον εαυτό τους ασφάλεια οποιουδήποτε είδους, κάτι που στο παρελθόν ήταν υποχρέωση του συζύγου.

Πάνω σε αυτό διατυπώθηκαν αντικρουόμενες απόψεις. Παλαιότερα οι γυναίκες ήταν υποχρεωμένες υπό όλες τις συνθήκες να παραμείνουν υπομονετικά στις εστίες τους εφόσον ο σύζυγός τους τους παρείχε όσα είχαν ανάγκη ενώ λόγω των χρημάτων μπορούσαν να τις εκβιάζουν οικονομικά και συναισθηματικά, να τις ταπεινώνουν και αυτές μη έχοντας κανένα πόρο να ανέχονται άσχημες συμπεριφορές και να γίνονται θύματα βίας. Πλέον οι γυναίκες μπορούν να εργαστούν εκτός σπιτιού, έχουν τα δικά τους χρήματα και δεν απαιτούν, δεν είναι αναγκασμένες να κακοποιούνται επειδή φοβούνται την κοινωνική κατακραυγή ή επειδή δεν θα βρουν να εργαστούν.

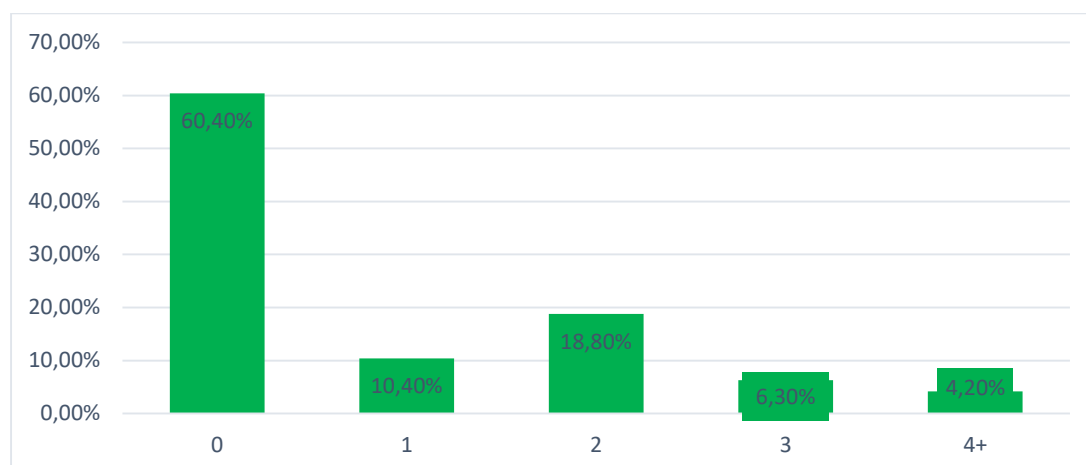
Σε αυτό βασίζονται κάποιοι στενόμυαλοι «υπέρμαχοι της οικογένειας» που θεώρησαν ότι η χειραφέτηση της γυναίκας ήταν η αιτία που αυξήθηκαν τα διαζύγια και όχι ότι οι ανάρμοστες συμπεριφορές και πράξεις των συζύγων που τις οδήγησαν στη φυγή. Να ένας ακόμη λόγος που νέες κοπέλες αποφεύγουν το γάμο και κάθε είδους δέσμευση, ο φόβος ότι θα ξανά βιώσουν κάτι που τους συνέβη στο παρελθόν ή που οι ίδιες έγιναν μάρτυρες στο οικογενειακό και φιλικό τους περιβάλλον. Και αυτό θα πρέπει να δημιουργήσει προβληματισμό.

12.2.8 Ποιος διαχειρίζεται τα οικονομικά της οικογένειας;

Θετική έκπληξη προκάλεσε η διαχείριση των οικονομικών της οικογένειας είτε από τη γυναίκα είτε από κοινού με τον σύζυγο. Είναι γεγονός ότι από νεαρή ηλικία η κάθε γυναίκα είναι επιφορτισμένη με την οικιακή οικονομία γεγονός που αναγνωρίζεται από τους άνδρες. Ακόμη πιο θετική είναι η από κοινού συμμετοχή στην οικονομική διαχείριση ώστε και οι δυο να έχουν επίγνωση των υποχρεώσεων και των δυνατοτήτων τους αλλά και η λήψη ανάλογων αποφάσεων.

12.2.9 Πόσα παιδιά έχεις / έχετε;

Στο διάγραμμα αυτό εντύπωση προκαλεί ότι οι ερωτώμενες δεν δήλωσαν παιδιά και αυτό εξηγείται διότι το 50% είναι άγαμες, όπως παρουσιάστηκε σε άλλη ερώτηση. Οι έγγαμες από την άλλη πλευρά, είτε αργούν να τεκνοποιήσουν μέχρι να ορθοποδήσουν οικονομικά ως ζευγάρι, είτε περιορίζονται στο ένα, το πολύ δυο παιδιά λόγω των επαγγελματικών και οικονομικών υποχρεώσεων. Ακόμη πιο σπάνια είναι η τριτεκνία ή η πολυτεκνία.

12.3 Τμήμα Β: Ενέργειες και πράξεις βίας

Σε αυτή την ενότητα οι ερωτήσεις γίνονται πιο στοχευμένες και οι ερωτώμενες καλούνται να απαντήσουν μέσα από βιώματα και προσωπικές εμπειρίες για ένα θέμα ταμπού. Η ενότητα αυτή κρίνεται σημαντική αλλά και ιδιαίτερα ευαίσθητη για την εξαγωγή οποιουδήποτε συμπεράσματος.

12.3.1 Ποιες από τις παρακάτω συμπεριφορές θα θεωρούσες ως πράξεις βίας από το σύζυγο ή το σύντροφό σου;

Στη συγκεκριμένη ερώτηση δόθηκε το δικαίωμα της πολλαπλής επιλογής. Μεγάλα ποσοστά άνω του 90% συναντάμε σε απαντήσεις όπως το κάψιμο με τσιγάρο, εκφοβισμός της σωματικής ακεραιότητας της γυναίκας, χτυπήματα σε πρόσωπο και σώμα αλλά και γροθιές - κλωτσιές. Η αποφυγή της επικοινωνίας έχει μόλις το μικρότερο ποσοστό και θεωρείται προ-οιωνός συμπεριφορών βίας ενώ στην ουσία της αποτελεί συναισθηματικό εκβιασμό ή εκδίκηση – τιμωρία του θύματος από το θύτη. Η

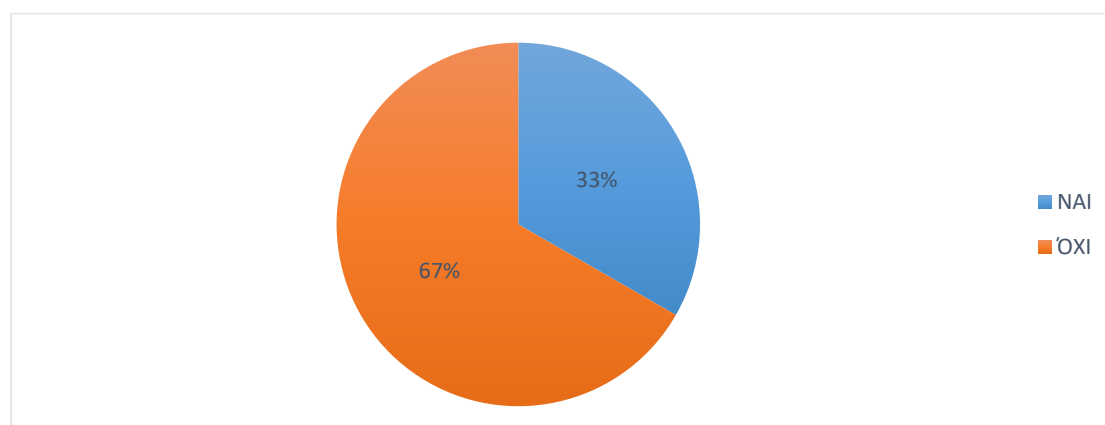
ύπαρξη διαλόγου και μάλιστα γόνιμου, θα μπορούσε να αποτρέψει περιστατικά κακοποίησης.

Για παράδειγμα, ο σύζυγος μπορεί να έχει εσφαλμένη αντίληψη ενός συμβάντος και να οδηγηθεί σε βίαιο ξέσπασμα εξαιτίας της ζήλειας του. Αν δώσει τη δυνατότητα στη γυναίκα του να του εξηγήσει και να εκθέσει την πραγματική κατάσταση, δεν θα υπάρξει η οποιαδήποτε αντιπαράθεση ή βιαιότητα.

Χαμηλό είναι και το ποσοστό των γυναικών που δε θεωρεί πράξη βίας την κακοποίηση του κατοικιδίου και κάνει λάθος. Η οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης είναι καταδικαστέα. Αν ο θύτης επιλέξει να διοχετεύσει το θυμό του στο ζώο αυτόματα στέλνει ξεκάθαρο μήνυμα στην ιδιοκτήτριά του πρώτον για να την εκφοβίσει, δεύτερον για να την εκδικηθεί και τρίτον για να την προειδοποιήσει για τη συνέχεια. Είναι μια πράξη που συνηθίζεται, η επίδειξη δύναμης και εξουσίας να απευθύνεται αρχικά στους ανυπεράσπιστους – αδύναμους, αυτούς που δε θα του ασκήσουν καμία αντίσταση και θα γίνουν εύκολος στόχος. Ανυπεράσπιστοι και αδύναμοι είναι συνήθως τα παιδιά και τα ζώα, εκεί που οι γυναίκες εκδηλώνουν την τρυφερότητα και την αδυναμία τους, τρωτό σημείο από τους θύτες.

Όπως αναφέρθηκε και στο θεωρητικό πλαίσιο μια επίθεση δε γίνεται ξαφνικά. Υπάρχουν σχεδόν πάντα προειδοποιητικά σημάδια, που τα θύματα είτε αγνοούν είτε επιλέγουν να εθελοτυφλούν.

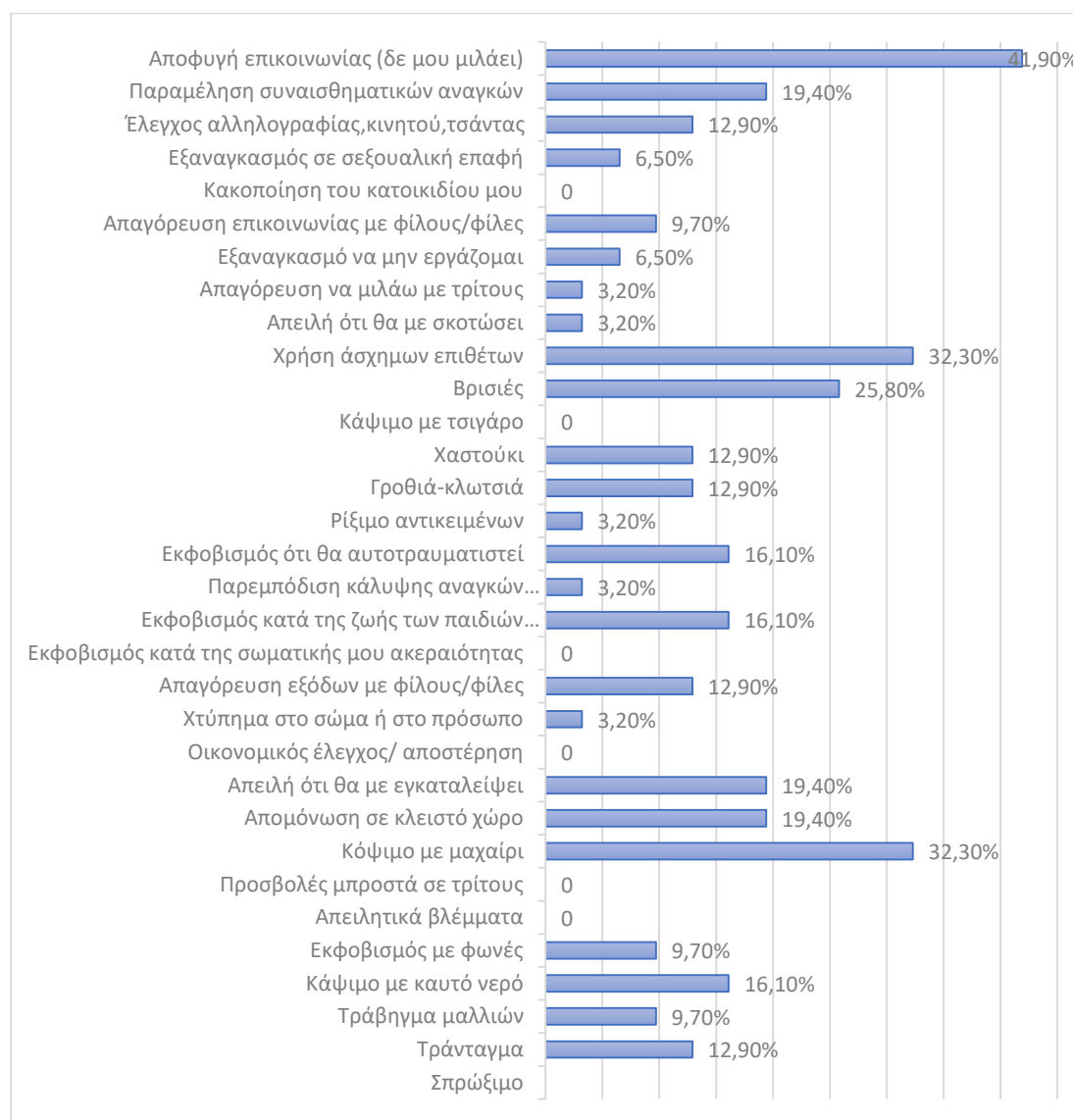
12.3.2 Έχετε υποστεί ποτέ βία από σύζυγο/πρώην σύζυγο/σύντροφο/πρώην σύντροφο;

Το 33% που απάντησαν θετικά ως ποσοστό δεν είναι καθόλου αδιάφορο ποσοστό. Ως μορφές βίας θεωρούνται η ψυχολογική, η σεξουαλική και η σωματική, αυτές που είναι και ευρέως γνωστές δηλαδή. Άλλες μορφές είναι η λεκτική κακοποίηση, η

οικονομική αποστέρηση και η κοινωνική απομόνωση, οι οποίες είναι εξίσου σημαντικές αλλά δεν τις γνωρίζουν οι γυναίκες. Οι απειλητικές ματιές, η ταπείνωση μπροστά σε τρίτους, η απαγόρευση εξόδων με συγγενείς και φίλους, η απαγόρευση στην εργασία ή σε εκκλησιασμό, ο έλεγχος κινητού τηλεφώνου, χρημάτων καθώς και να παίρνει αποφάσεις - υπογράφει αντ' αυτής και να τη στρέφει εναντίον των κοντινών της προσώπων είναι υποβόσκουσες μορφές κι έτσι δεν δίνεται ιδιαίτερο βάρος.

12.3.3 Ποιες από τις παρακάτω πράξεις έχουν εκδηλωθεί από το σύντροφο/σύζυγο εις βάρους σου;

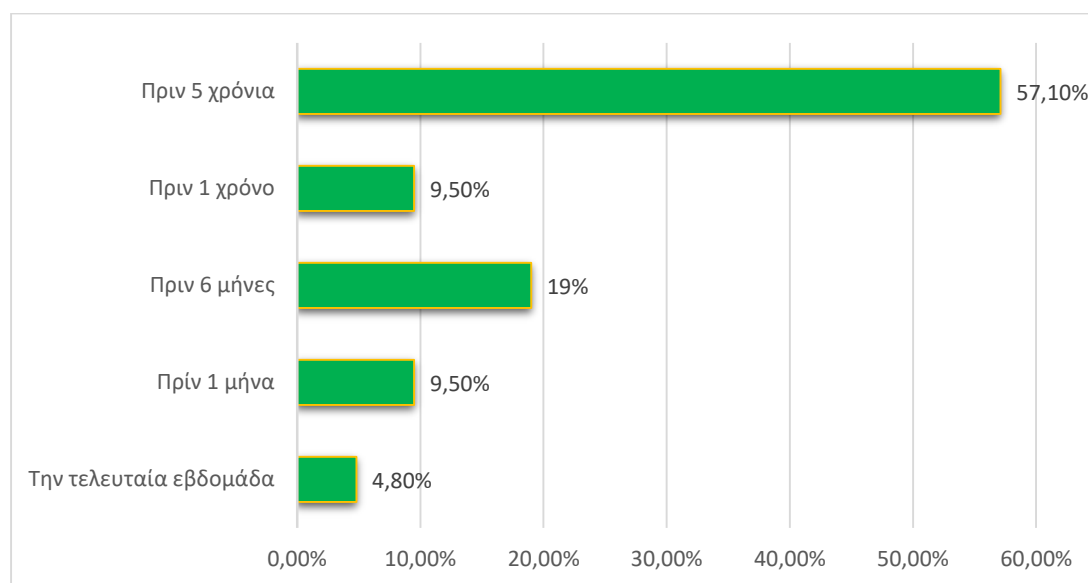

Μεγάλη εντύπωση στις απαντήσεις προκαλούν όσες έχουν σχέση με ψυχολογική και σωματική κακοποίηση και λιγότερο με προσβολές, εκβιασμούς και απειλές. Άρα οι γυναίκες ως βία - κακοποίηση αντιλαμβάνονται τις πράξεις που έχουν συνέπειες πάνω τους και όχι τόσο απαγορεύσεις, οικονομικούς αποκλεισμούς, απειλητικά βλέμματα

και σπασίματα αντικειμένων. Από τη φύση της η γυναίκα είναι συναισθηματικά ευάλωτη οπότε επηρεάζεται πολύ όταν ο σύντροφός της αρνείται την επικοινωνία μαζί της. Οι χαρακτηρισμοί και το κόψιμο με μαχαίρι ή κάποιο αιχμηρό αντικείμενο φαίνεται ότι έπληξαν τον ψυχισμό και το σώμα τους στην πλειοψηφία. Οι απειλές ότι ο θύτης θα αυτοτραυματιστεί και εξαιτίας της αγάπης, της ύπαρξης παιδιών και των ενοχών ενδεχομένως το θύμα αναγκάζεται να υποστεί κάθε προσβολή και κάθε πράξη κακοποίησης με υπομονή απαξιώνοντάς την και ευελπιστώντας ότι θα αλλάξουν τα πράγματα και ο σύντροφος θα δείξει μεταμέλεια.

Η ενδοοικογενειακή βία είναι η βασική αιτία θανάτου κι αναπηρίας γυναικών 16-44 ετών. Ευθύνεται για τους περισσότερους θανάτους τα προβλήματα υγείας απ' ότι ο καρκίνος, τα τροχαία και ο πόλεμος μαζί σύμφωνα με έρευνα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

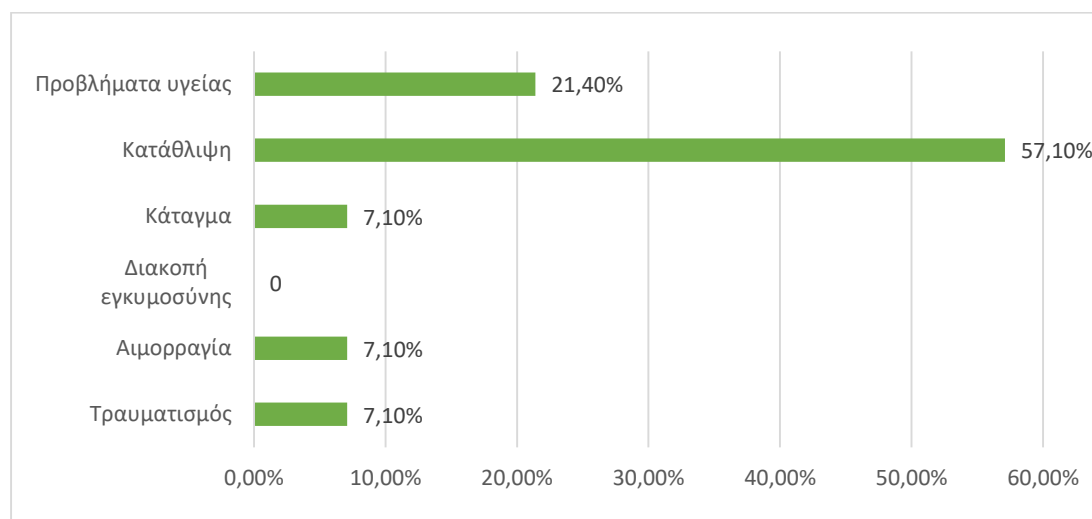
12.3.4 Πότε ήταν η τελευταία φορά που ασκήθηκε βία εναντίον σου;

Συντριπτικό ήταν το ποσοστό των γυναικών που ανέφεραν ότι ασκήθηκε βία επάνω τους σε διάστημα άνω των πέντε ετών. Πολλές φορές οι επιστήμονες παρατηρούν ότι οι γυναίκες προσπαθούν να ξεχάσουν όσο πιο σύντομα γίνεται ένα περιστατικό βίας, όσο δύσκολο κι αν είναι να το αποδεχθούν, και το εντάσσουν στο μακρινό παρελθόν. Άλλες πάλι προκειμένου να καλύψουν μια δυσάρεστη κατάσταση, αναγκάζονται και αποκρύπτουν την αλήθεια. Αυτό μπορεί να συμβαίνει και στην παρούσα έρευνα παρότι τηρείται η ανωνυμία. Με αυτό τον τρόπο ίσως σκέφτονται ότι δίνουν ένα ελαφρυντικό στον εαυτό τους αποδίδοντας την ανοχή τους στην ανωριμότητα της νιότης.

Από την άλλη πλευρά υπάρχει και το δεύτερο μεγαλύτερο ποσοστό που αναγράφει έξι μήνες, σχετικά πρόσφατα δηλαδή. Αν οι γυναίκες αυτές συνεχίζουν να βρίσκονται σε προβληματικές σχέσεις τότε θα πρέπει να ενημερωθούν και να βρουν λύση άμεσα, αν απομακρύνθηκαν σημαίνει ότι διέφυγαν τον κίνδυνο παροδικά. Μπορεί να συμβεί σε οποιαδήποτε σχέση και με οποιονδήποτε άνθρωπο, οπότε και σε αυτή τη περίπτωση η γυναίκα οφείλει να ξέρει να διαχειριστεί και την κατάσταση, να υπερασπιστεί τον εαυτό της και να ξέρει που θα απευθυνθεί για βοήθεια. Η σωστή πληροφόρηση είναι σωτήρια σε τέτοιες περιπτώσεις που κινδυνεύει η σωματική ακεραιότητα και ψυχική ισορροπία γυναικών και των παιδιών τους. Ας μην παραλειφθεί ότι οι θύτες απειλούν για τη ζωή αγαπημένων προσώπων του θύματος, απομονώνοντάς το ακόμη περισσότερο και ελαχιστοποιώντας τις επιλογές της σωτηρίας του.

12.3.5 Έχεις πάθει κάτι από τα παρακάτω μετά από βίαιες συμπεριφορές εναντίον σου;

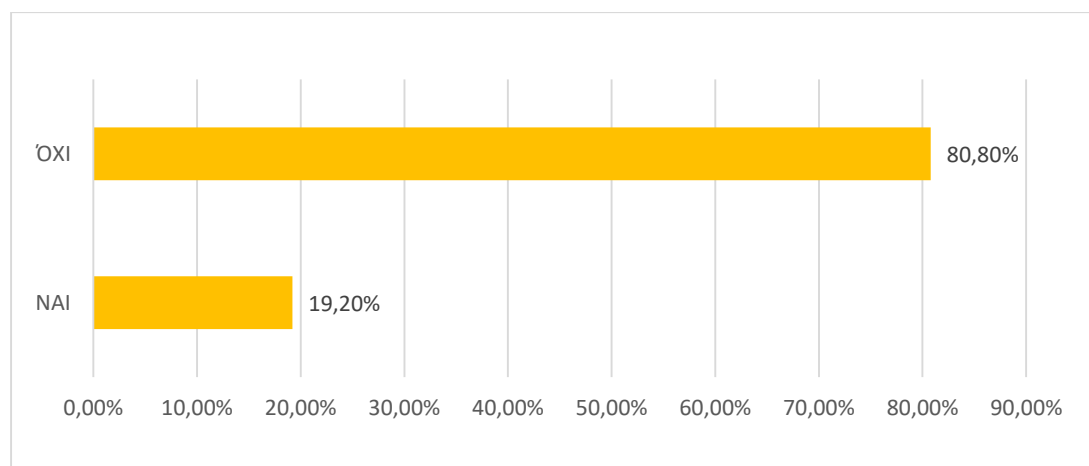

Με πολύ μεγάλη διαφορά η κατάθλιψη μαστίζει τις περισσότερες γυναίκες που δυστυχώς υπήρξαν θύμα ενδοοικογενειακής κακοποίησης. Ο φόβος, η ντροπή, η ανασφάλεια, ο θυμός, η καχυποψία και η ενοχή είναι τα πρώτα συναισθήματα που βιώνουν οι γυναίκες. Η κακοποίηση δημιουργεί επιπτώσεις στην ψυχική υγεία της γυναίκας και οδηγεί στην κατάθλιψη ενώ οι σωματικές κακώσεις μπορεί να είναι από μώλωπες και σπασίματα μέχρι αποβολές σε κατάσταση εγκυμοσύνης και στην χειρότερη περίπτωση τον θάνατο του θύματος. Στις συναισθηματικές μεταπτώσεις εμπεριέχονται η αϋπνία, οι κραυγές, τα κλάματα, η ταχυκαρδία κλπ.¹⁰⁴

¹⁰⁴ Herman J. L. , «Βία. Επακόλουθα ψυχικά τραύματα. Θεραπεία», Εκδόσεις Θετιλή, σελ. 137

Να σημειωθεί ότι οι γυναίκες που έχουν υποστεί χρόνια ψυχολογική κακοποίηση οδηγούνται σε βαρύτερη σωματική ασθένεια ή νοσούν ψυχοσωματικά. Νιώθουν αδύναμες και κατηγορούν τον εαυτό τους (effection victims).

12.3.6 Έτυχες ιατρικής περίθαλψης ως αποτέλεσμα των πιο πάνω;

Η σωματική κακοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει οποιονδήποτε τραυματισμό ή κάκωση που δεν οφείλεται σε ατύχημα. Συνήθως συμβαίνει σε σημεία όπως το κεφάλι και τα άκρα που μένουν ακάλυπτα. Περιλαμβάνει πράξεις όπως ο ξυλοδαρμός με γροθιές, κλωτσιές, χαστούκια, τράβηγμα μαλλιών, κάταγμα από πρόσκρουση στον τοίχο, σπρώξιμο από σκάλα αλλά και πράξεις που μπορούν να καταλήξουν σε θάνατο λόγω της βιαιότητας του θύτη.

Υπάρχει και κατηγοριοποίηση των κακώσεων που προκαλούνται στα θύματα. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει χτυπήματα όπως χαστούκια και τράβηγμα των μαλλιών¹⁰⁵. Στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονται μεγαλύτερες κακοποιήσεις όπως οι γροθιές στο κεφάλι και στο σώμα, το φράξιμο της αναπνοής, στραμπουλήγματα και σπάσιμο άκρων.¹⁰⁶ Δυστυχώς, σημειώνονται αρκετά περιστατικά βίας με τον ερχομό ενός παιδιού ή μιας εγκυμοσύνης.

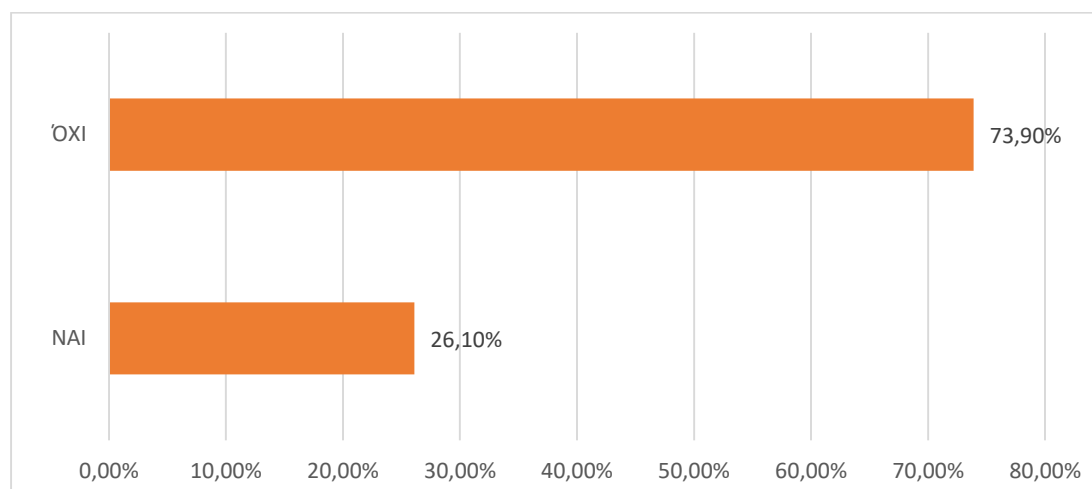
Οι περισσότερες γυναίκες δεν κοινοποιούν τα επεισόδια κακοποίησης που έχουν βιώσει. Έχουν την ικανότητα να αντέχουν τους πόνους χωρίς ιατρική βοήθεια. Γιατροί που έχουν εξετάσει τέτοιες περιπτώσεις σχολιάζουν την ικανότητα των γυναικών να

¹⁰⁵ Walker L. (1989) «Η κακοποιημένη γυναίκα», Μετάφραση Τάσος Ανθουλιάς Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 99

¹⁰⁶ Συμβουλευτική Επιτροπή για τη πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια, Διαθέσιμο σε <http://www.familyviolence.gov.cy/cgibin/hweb?-V=index& FSECTION=20000&-dindex.html> (Πρόσβαση 27/10/2016)

ελαχιστοποιούν τους πόνους τους. Χρειάζεται συνήθως να υποστεί κάποια σωματική κακοποίηση για να παραδεχτεί πως κακοποιείται, χωρίς αυτό να είναι απόλυτο.

12.3.7 Εάν έχεις υποστεί βία, αυτό έχει επηρεάσει την εργασία σου;

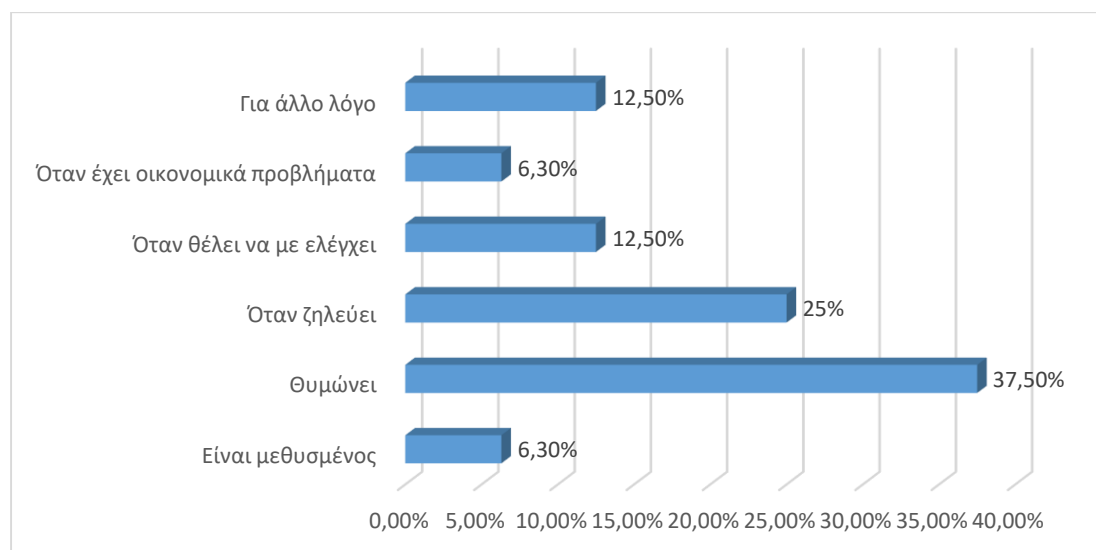

Γυναίκες που έχουν υποστεί σωματική, λεκτική και ψυχολογική βία είναι πιο ευάλωτες και δεδομένου ότι έχουν διαταραγμένο ψυχισμό γίνονται πιο καχύποπτες και απόμακρες από όλους. Στο εργασιακό περιβάλλον που οι σχέσεις είναι περισσότερο τυπικές και όλοι διατηρούν ένα σοβαρό προφίλ καμία δε διακινδυνεύει να γίνει αντικείμενο σχολιασμού, οίκτου και ειρωνείας.

Αν η σωματικές κακώσεις είναι εμφανείς προφασίζονται ασθένεια και απέχουν ένα διάστημα μέχρι να επουλωθούν τα σημάδια ή χρησιμοποιούν δικαιολογίες για να αποκρύψουν την αλήθεια. Στην ψυχολογική βία, η συναισθηματική κατάσταση είναι εύθραυστη. Βάλλεται η αυτοεκτίμηση και η γυναίκα νιώθει ανίκανη και μειονεκτικά έναντι και των συναδέλφων της. Η οποιαδήποτε πίεση στο εργασιακό της περιβάλλον την αποσυντονίζει ή την ωθεί σε ξεσπάσματα με λυγμούς και κλάματα. Αν πάλι τίθεται θέμα σεξουαλικής βίας είναι φοβισμένη και απόμακρη από όλους τους άνδρες του γραφείου και όχι μόνο, θεωρώντας δεδομένο ότι θέλουν να της κάνουν κακό.

Ανήσυχες – μελαγχολικές εκφράσεις, απότομες κινήσεις, συνεχώς σκεπτική ή αφηρημένη με έλλειψη συνέπειας, ντύσιμο που δεν συνάδει με το χαρακτήρα και την εποχή είναι οι βασικοί μάρτυρες που φανερώνουν βία.

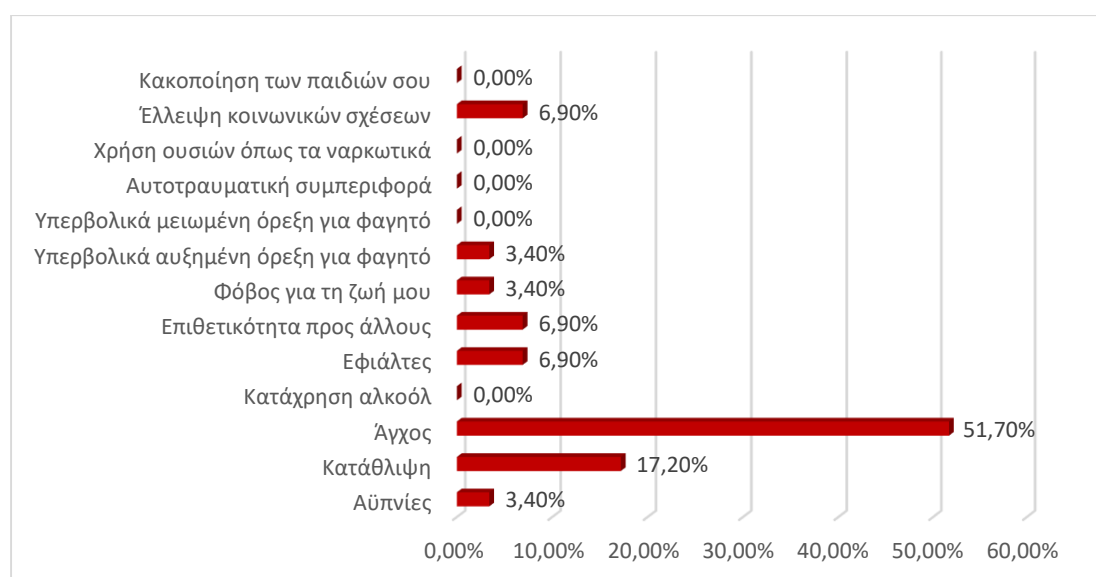
12.3.8 Ο σύντροφος/ σύζυγος μου, ασκεί βία εναντίον μου όταν:

Ο άνθρωπος παρά την πρόοδό του εξακολουθεί πάντα να διατηρεί σπέρματα του πρωτόγονου ενστίκτου της επικράτησης του ισχυρότερου. Οι άντρες γεννιούνται με την ταμπέλα του ισχυρού, του δυνατού, του δεν κλαίω, δεν φοβάμαι, δεν εκδηλώνομαι. Ζουν με τον φόβο μην υποτιμηθούν. Πρέπει να είναι απότομοι, δυναμικοί, να βγαίνουν μπροστά, να διεκδικούν ότι θέλουν και να το παίρνουν, να είναι ηγέτες, να είναι αρρενωποί, να είναι άντρες των σπηλαίων γιατί αυτό μετράει. Μια ζωή πρέπει να δείχνουν τη δύναμη τους, να νικάν ακόμα και με τη βία.

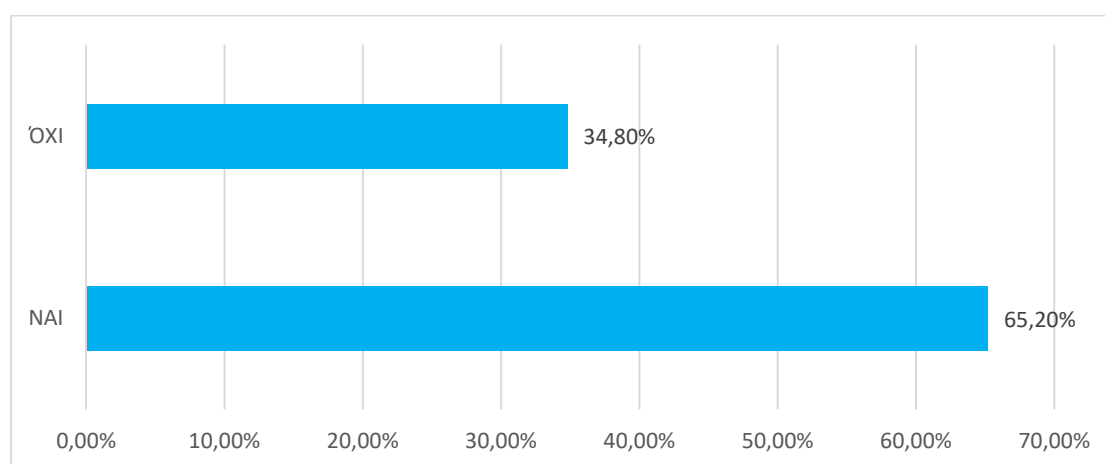
Οι γυναίκες είθισται να δικαιολογούν τις ακραίες εκφράσεις των συζύγων τους και να ενοχοποιούν τον εαυτό τους παίρνοντας την ευθύνη που σίγουρα δεν τους αναλογεί.

12.3.9 Σου συμβαίνουν κάποια από τα παρακάτω;

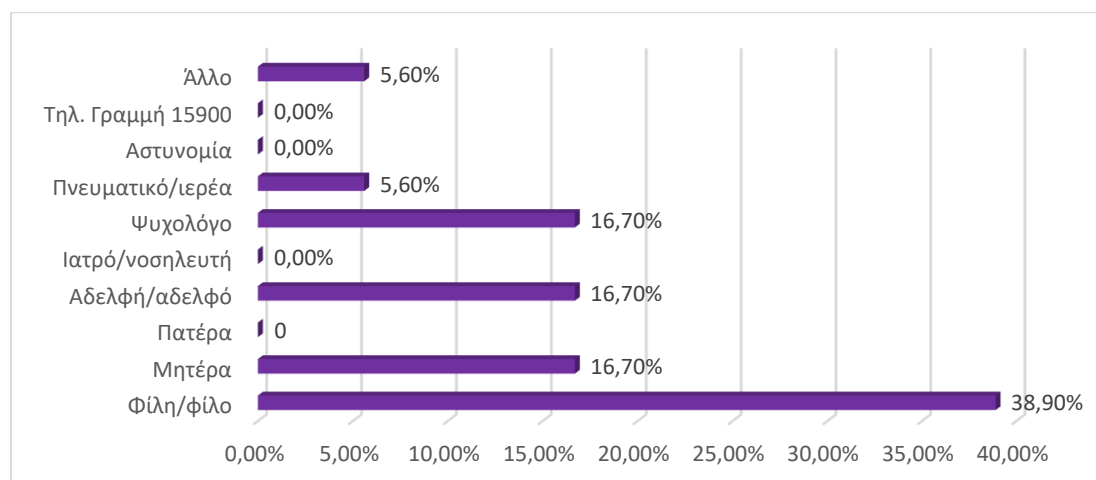
Η γυναίκα και το παιδί ήταν και εξακολουθούν να είναι τα πρώτα θύματα της πρωτόγονης βίας των ανδρών, καθώς η φυσική τους αδυναμία τους καθιστά εύκολους στόχους. Η κάθε είδους κακοποίηση (σωματική, σεξουαλική, ψυχική κ.λπ.) αποτελεί μελανό στίγμα της ιστορίας του ανθρώπινου γένους. Πολλές γυναίκες που ζουν σε περιβάλλον ενδοοικογενειακής βίας ενδέχεται να εμφανίσουν συμπτώματα μετα-τραυματικού άγχους, κυρίως εφιάλτες και άγχος κατά τη διάρκεια σχετικών συζητήσεων και όχι μόνο. Το μετα-τραυματικό άγχος εμφανίζεται κυρίως σε κείνες που έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση έχει όμως παρατηρηθεί και σε περιπτώσεις σωματικής κακοποίησης.

12.3.10 Εάν έχει ασκηθεί βία εναντίον σου, το ανέφερες σε κάποιον;

Όπως είναι φυσικό ένας άνθρωπος που έχει ασκηθεί πάνω του βία κάποια στιγμή λόγω συναισθηματικής πίεσης θα αναγκαστεί και θα εκμυστηρευτεί το βίωμά της. Στην αρχή βασανίζεται για το πως θα αντιδράσουν όσοι το ακούσουν και έπειτα μη μπορώντας να αντέξει το βάρος και να διαχειριστεί την κατάσταση αναζητά συμμάχους. Η ντροπή είναι το πρώτο πράγμα που βάζει φρένο σε οποιαδήποτε κίνησή της. Η μητέρα με τα αδέρφια και το φιλικό περιβάλλον συνήθως είναι οι πρώτοι άνθρωποι που θα εμπιστευτούν, κάποιες πάλι μη θέλοντας να ταραξουν το στενό οικογενειακό τους περιβάλλον απευθύνονται σε ψυχολόγους, πνευματικούς και σε εξειδικευμένες κοινωνικές δομές για να κρατηθεί ασφαλές το μυστικό τους.

12.3.11 Αν ναι, σε ποιόν το έχεις αναφέρει;

Σε συνέχεια του προηγούμενου διαγράμματος η φιλική στήριξη ανήκει στην πρώτη επιλογή των ερωτώμενων. Για να εξασφαλίσουν την εχεμύθεια και την ασφάλεια του μυστικού τους κάνουν πάντα πολύ προσεκτικές κινήσεις.

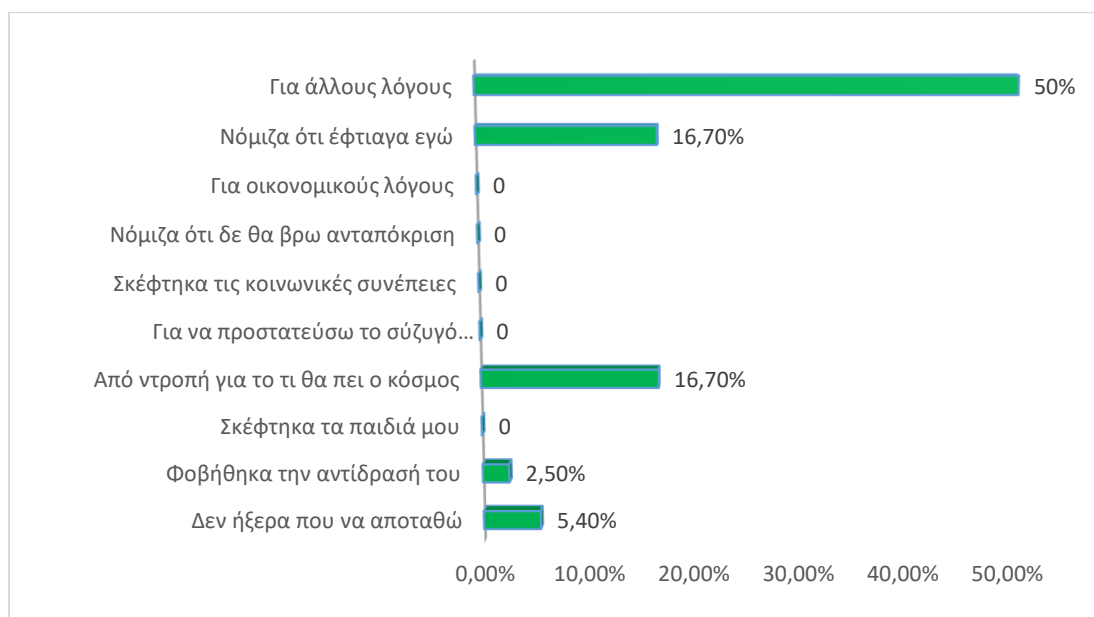
Ο φίλος είναι η προσωποποιημένη εμπιστοσύνη που σε κάθε δυσκολία είναι εκεί χωρίς να κρίνει αλλά ακούγοντας προσεκτικά και δίνοντας λύσεις.

Η μητέρα με το συγγενικό περιβάλλον αντικατοπτρίζει την ασφάλεια και την τρυφερότητα. Το τοίχος που χρειάζεται κάποια για να νοιώσει ότι δεν κινδυνεύει αλλά ταυτόχρονα μπορεί να είναι και οι μεγαλύτεροι κριτές της, ειδικά αν δε συμφωνούσαν με την επιλογή της. Μπορεί ακόμη να μη θέλει να τους αναστατώσει ή να θέσει τη δική τους ασφάλεια σε κίνδυνο από το σύζυγό της.

Ο ψυχολόγος, ο ιερέας, η αστυνομία και ο ιατρός είναι οι ειδικοί μπορούν να βοηθήσουν αλλά δεν υπάρχει η οικειότητα, εξασφαλίζεται όμως η σωστή προσέγγιση του θέματος και δίνονται άμεσες και στοχευμένες λύσεις.

Η τηλεφωνική γραμμή 15900 δε βρίσκεται μέσα στις απαντήσεις των γυναικών και πιθανότατα ως άλλη απάντηση μπορεί να θεωρηθούν οι ξενώνες φιλοξενίας, η νομική βοήθεια και τα κέντρα στήριξης κακοποιημένων γυναικών που συμβάλλουν στην ενημέρωση για τα δικαιώματά τους.

12.3.12 Αν όχι, γιατί δεν το ανέφερες;

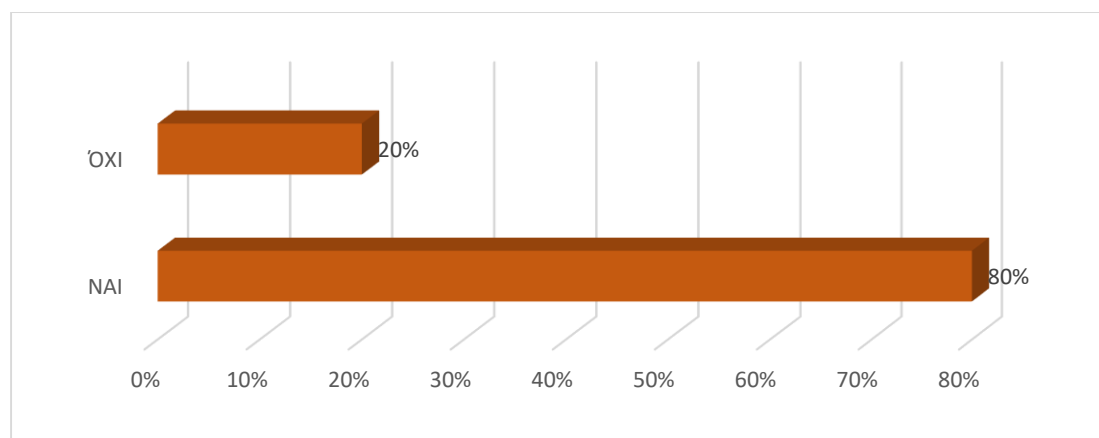

Οι γυναίκες και τα κορίτσια παντού στον κόσμο εξακολουθούν να εκτίθενται σε βίαιες συμπεριφορές, ως αποτέλεσμα των έμφυλων στερεότυπων που είναι βαθιά ριζωμένα στην κοινωνία μας και θέλουν τη γυναίκα σε ρόλο υποταγής. Πολλές γυναίκες, το 50% στην έρευνα, δεν καταγγέλλουν την κακοποίησή τους γιατί νιώθουν ντροπή για την επιλογή τους, φόβο προς όλους τους άνδρες και εξευτελισμό.

Οι περισσότερες κακοποιημένες γυναίκες πιστεύουν ότι σαν σύζυγοι και κάποιες από αυτές σαν μητέρες, θα πρέπει να αποκαταστήσουν τη σχέση με τον σύζυγό τους και να διατηρήσουν τη συνοχή και τη ζωή της οικογένειάς τους με κάθε κόστος. Με τη σκέψη αυτή δικαιολογούν την κακοποίηση που βιώνουν πιστεύοντας ότι σύντομα θα αλλάξει η συμπεριφορά των συζύγων.

Επίσης, απέδιδαν τη βίαιη συμπεριφορά των συζύγων τους στην πιθανότητα ότι ίσως να μην ήταν οι ίδιες σωστές στους ρόλους τους ως σύζυγοι, κατά συνέπεια αισθάνονταν ενοχές και έτσι έπαιρναν όλη την ευθύνη για την κατάσταση επάνω τους. Σαν αποτέλεσμα, στην προσπάθειά τους να "διορθωθούν" για να σταματήσει η κακοποίησή τους, προσπαθούν να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους και τη ζωή τους στις επιθυμίες και τις απαιτήσεις του συζύγου.

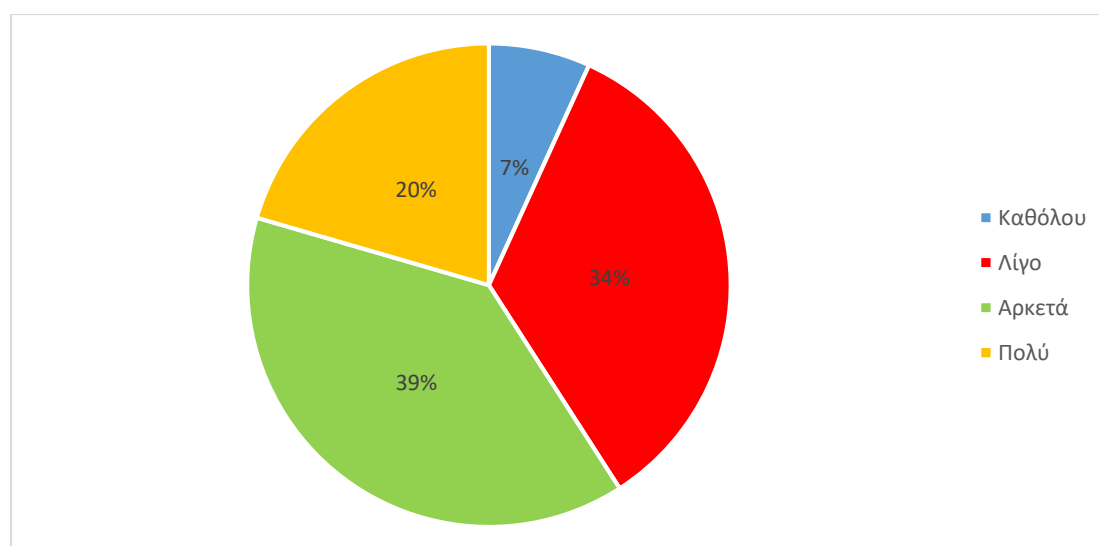
12.3.13 Όταν ασκείται πάνω σου βία (σωματική ή άλλη) υπάρχει κάποιος που να σου συμπαραστέκεται;

Συγγενείς και φίλοι γυναικών που υφίστανται βία από τον σύζυγο ή τον σύντροφό τους τις ενθαρρύνουν να φύγουν, προσπαθούν να τους παρέχουν στήριξη και πληροφόρηση παραπονιούνται ότι αντιμετωπίζουν την αναβλητικότητα των γυναικών, τη δικαιολόγηση του δράστη, την υποτίμηση της κατάστασης. Καταλήγουν συχνά να απορούν και να θυμώνουν με τις γυναίκες αυτές. Οι γυναίκες από την άλλη ντρέπονται να αναζητήσουν βοήθεια και συμπαράσταση σε άτομα από τα οποία απομακρύνθηκαν.

12.4 Τμήμα Γ: Ενημέρωση κατά της γυναικείας κακοποίησης

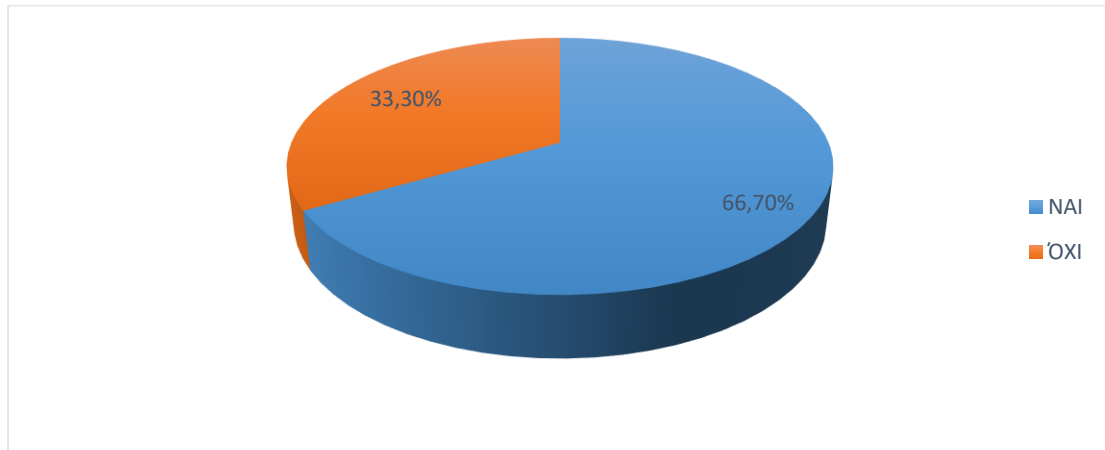
12.4.1 Πόσο πληροφορημένη είσαι για το θέμα της βίας στην οικογένεια;

Όλα τα παραπάνω ποσοστά δείχνουν ότι οι γυναίκες έχουν ελλιπή πληροφόρηση σχετικά με τη βία εναντίον τους. Γι' αυτό το λόγο πραγματοποιούνται εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του

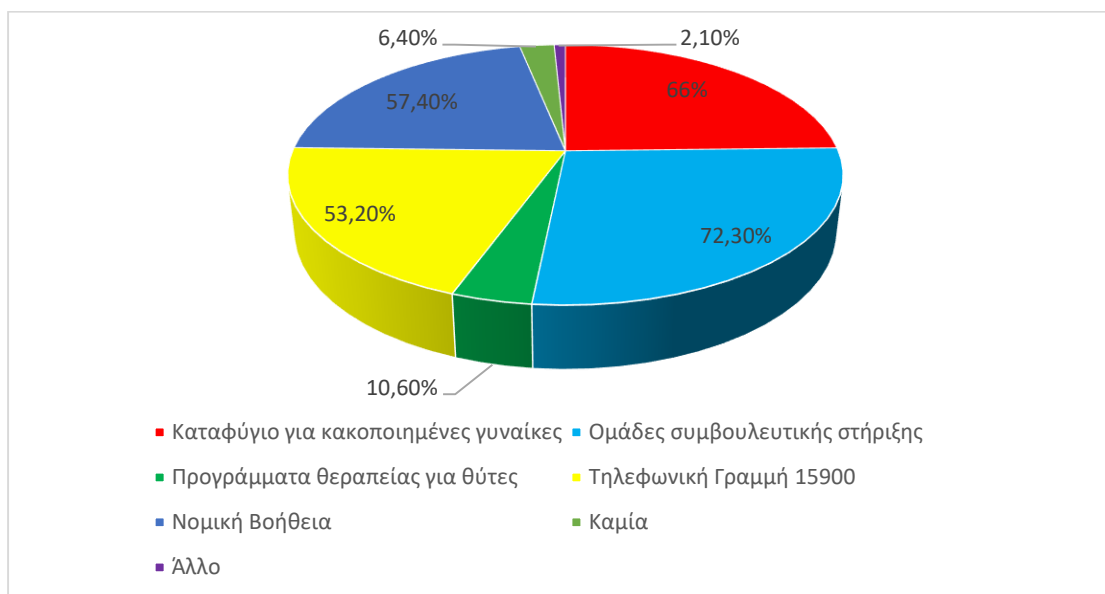
φαινομένου, οι οποίες θα συμβάλλουν στην προώθηση της ισότητας των δύο φύλων και στην καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της κοινωνικής ανισότητας.

12.4.2 Γνωρίζεις ότι στο Δήμο Καλαμάτας λειτουργεί Συμβουλευτικό Κέντρο για κακοποιημένες γυναίκες;

Σχεδόν τέσσερα χρόνια λειτουργεί το Συμβουλευτικό Κέντρο Στήριξης στην Καλαμάτα και αρκετές γυναίκες αγνοούν ακόμη και την ύπαρξή του. Γίνονται κάποιες καμπάνιες ενημέρωσης κυρίως την 25^η Νοεμβρίου και κάποιες συνεργασίες με συλλόγους και φορείς ώστε να ενισχυθεί ο διάλογος με την τοπική κοινωνία. Οι ενημερωτικές εκδηλώσεις και τα τηλεοπτικά σποτ θα έπρεπε να προβάλλονται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου για να γίνει συνείδηση με τη συνδρομή της παιδείας από την οικογένεια και το σχολείο για να αλλάξει η παρούσα νοοτροπία.

12.4.3 Ποιες από τις ακόλουθες υπηρεσίες για κακοποιημένες γυναίκες γνωρίζεις ότι υπάρχουν;

Στο παραπάνω γράφημα παρατηρείται ότι η πλειοψηφία των γυναικών γνωρίζουν την ύπαρξη των ομάδων συμβουλευτικής στήριξης και τα καταφύγια κακοποιημένων γυναικών. Σε γενικές γραμμές τα ποσοστά όλων των δομών είναι πολύ υψηλά, πράγμα που σημαίνει ότι οι καμπάνιες έχουν γνωστοποιήσει τόσο τη δημιουργία αλλά και τη χρησιμότητα αυτών των υπηρεσιών στο ευαίσθητο φαινόμενο της βίας στην τοπική κοινωνία.

Κεφάλαιο 13^ο

13.1 Μύθοι και πραγματικότητα για την κακοποίηση των γυναικών

Δυστυχώς, είναι σύνηθες η κοινωνία να συγχέει αλήθειες και μύθους για την κακοποίηση, υιοθετώντας μια εσφαλμένη εντύπωση για τις μορφές ή για τους δράστες ακόμη και για τα ίδια τα γεγονότα. Το παρόν κεφάλαιο δημιουργήθηκε για να αποκαταστήσει την πραγματικότητα και όσα συμβαίνουν τεκμηριώνοντάς τα επιστημονικά.

Επικρατεί ευρέως η άποψη ότι η κακοποίηση αφορά μόνο έναν μικρό αριθμό γυναικών συνεπώς δε λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις, στην πραγματικότητα όμως τα στοιχεία δεν είναι δυνατό να συλλεχθούν εφόσον αποσιωπώνται τόσο από τα ίδια τα θύματα όσο και από το κοντινό τους περιβάλλον.¹⁰⁷

Λέγεται ότι οι αστυνομικές αρχές προστατεύουν τις κακοποιημένες γυναίκες. Στην πράξη όμως η αστυνομική παρουσία περιορίζεται σε συστάσεις αν δεν υπάρξει καταγγελία και μετά η κακοποίηση από το θύτη συνεχίζεται κανονικά¹⁰⁸.

Μύθο αποτελεί ότι η κακοποίηση είναι ιδιωτική υπόθεση. Η κακοποίηση δεν μπορεί να είναι ιδιωτική υπόθεση και αφορά ολόκληρη την κοινωνία ιδιαίτερα όταν μια γυναίκα στερείται τα δικαιώματά της κι έτσι επαναλαμβάνεται ο κύκλος της βίας¹⁰⁹.

Εκφράζεται επιπλέον η άποψη πως τα παιδιά χρειάζονται το αντρικό πρότυπο έστω κι αν αυτό είναι λανθασμένο. Ο μύθος αυτός καταρρέει όταν τα παιδιά επιζητούν τον ένα γονέα, ή όταν αποκτούν ψυχολογικά προβλήματα στη θέα βίαιων σκηνών ή τα ίδια γίνονται θύματα κακοποίησης¹¹⁰.

Φημολογείται επίσης ότι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις καταστέλλουν τη βία. Σε αυτή την περίπτωση συμβαίνουν δυο πράγματα, ή οι γυναίκες αποστρέφονται τη θρησκεία τους επειδή δεν προστατεύθηκαν/βοηθήθηκαν από αυτή ή στρέφονται προς αυτή ελπίζοντας να τελειώσει το μαρτύριό τους¹¹¹.

Επιπροσθέτως σχέσεις με μακρόχρονη κακοποίηση μπορούν να βελτιωθούν. Δυστυχώς οι σχέσεις που βασίζονται στην «ανωτερότητα» των ανδρών δεν μπορούν

¹⁰⁷ Walker L. (1989), «*Η κακοποιημένη γυναίκα*», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, σελ. 41

¹⁰⁸ Walker L. (1989), *όπ. παρ.* υποσημ.(1), σελ.48

¹⁰⁹ Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα, ΚΕΘΙ, 2003

¹¹⁰ Walker L. (1989), *όπ. παραπ.* υποσημ.(1), σελ. 50

¹¹¹ Walker L. (1989), *όπ. παραπ.* υποσημ.(1), σελ. 45

να βελτιωθούν, είναι καταδικασμένες και χρήζουν ψυχολογικής βοήθειας ή διακοπής¹¹².

Ακόμη λέγεται ότι και τα δύο φύλα κακοποιούνται το ίδιο από τους συντρόφους τους. Σύμφωνα με τα δεδομένα των επιδημιολογικών ερευνών, οι άντρες είναι αυτοί που εμπλέκονται συχνότερα σε βίαιες επιθέσεις.¹¹³

Εκφράζεται ακόμη η άποψη ότι η χρήση ουσιών και αλκοόλ οφείλονται για τη βίαιη συμπεριφορά του δράστη. Εδώ ο μύθος ισχύει μερικώς. Οι κακοποιημένες ενοχοποιούν τις ουσίες για την κακοποίηση που δέχονται αλλά μπορεί οι ίδιες ουσίες να επιδεινώνουν έναν ήδη βίαιο χαρακτήρα¹¹⁴.

Αναφέρεται ότι τα περισσότερα θύματα ανήκουν σε μειονότητες και οικονομικά ασθενείς ομάδες. Είθισται στις κοινωνικές υπηρεσίες να απευθύνονται γυναίκες με χαμηλό εισόδημα εν αντιθέσει με τις πιο εύπορες που δεν επιθυμούν να κοινοποιήσουν για λόγους καταγωγής το πρόβλημά τους¹¹⁵.

Εικάζεται ότι κακοποίηση θα ακολουθεί τη γυναίκα σε όλη της τη ζωή. Αυτό αποτελεί λανθασμένο ισχυρισμό γυναικών που αρνούνται να φύγουν από μια προβληματική σχέση. Θεωρούν ότι αν συνάψουν άλλη σχέση στο μέλλον θα είναι κι αυτή καταδικασμένη και προτιμούν να μείνουν μόνες, αν τελικά αποφασίζουν να χωρίσουν το σύζυγό τους.

Οι κακοποιημένες γυναίκες δεν είναι αντικειμενικές και υπερβάλλουν. Πιθανότατα, αλλά πολύ εύκολα τα αποτελέσματα της βίας (σημάδια, μώλωπες, κακώσεις κ.λπ.) μπορούν να αναδείξουν την αλήθεια και την έκτασή της¹¹⁶.

Ένας ακόμη άτοπος ισχυρισμός αναφέρει ότι αλλάζοντας συμπεριφορά οι γυναίκες σταματούν τη βία εναντίον τους. Η απάντηση είναι ότι τόσο οι άντρες όσο και οι γυναίκες έχουν αποκλειστικά την ευθύνη των πράξεων και των συμπεριφορών τους. Οι άντρες δικαιολογούνται λέγοντας ότι οι γυναίκες προκάλεσαν τις εκρήξεις βίας και αυτές ευθύνονται που τη δέχονται¹¹⁷.

¹¹² Walker L. (1989), όπ. παραπ. υποσημ. (1), σελ. 50

¹¹³ Παπαμιχαήλ Στ. (2004), «*Η γυναίκα ως θύμα ενδοοικογενειακής βίας: Τα χαρακτηριστικά δράστη και θύματος και η μεταξύ τους σχέση*»

¹¹⁴ Walker L. (1989), όπ. παραπ. υποσημ. (1), σελ. 47

¹¹⁵ Walker L. (1989), όπ. παραπ. υποσημ. (1), σελ. 44

¹¹⁶ Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα, όπ.παρ. υποσημ. (3)

¹¹⁷ Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα, όπ.παρ. υποσημ. (3)

Ανυπόστατη φήμη αποτελεί ότι οι θύτες είναι διαταραγμένα άτομα και αδυνατούν να συγκρατήσουν τα νεύρα τους. Πράγματι οι άνθρωποι αυτοί πάσχουν από κάποιες διαταραχές συμπεριφοράς, ωστόσο δεν είναι ψυχοπαθολογικές¹¹⁸. Όλα είναι θέμα θέλησης και σπάνιες είναι οι περιπτώσεις που ο θύτης χάνει τον έλεγχο των πράξεών του¹¹⁹.

Οι δράστες δεν αγαπούν τις γυναίκες τους. Άλλος ένας μύθος που δεν έχει υπόσταση. Εξαιρουμένων των βίαιων ξεσπασμάτων οι δράστες είναι περιποιητικοί, ευγενικοί και καλοσυνάτοι γεγονότα που δηλώνουν αγάπη, ενδιαφέρον και κρατούν τα θύματα δέσμια στις σχέσεις κακοποίησης¹²⁰.

Αστήριχτη είναι και η αντίληψη ότι η παιδική κακοποίηση συμβάλει στις βίαιες συμπεριφορές στο μέλλον. Σαφώς τα άτομα που έχουν κακοποιηθεί σε παιδική ηλικία τις περισσότερες φορές παρουσιάζουν βίαιη συμπεριφορά αργότερα, όμως είναι αβάσιμη η αιτιοκρατική σχέση παιδικής και ενήλικης ζωής και δεν ισχύει πάντα¹²¹.

Ο δράστης ασκεί βία και στα παιδιά του. Αυτός ο μύθος δεν καταρρίπτεται εντελώς εφόσον αρκετοί από τους δράστες χτυπάνε και κακοποιούν σεξουαλικά και τα παιδιά τους¹²².

Όσες γυναίκες δεν εγκαταλείπουν το βίαιο σύζυγό τους είναι μαζοχίστριες. Κι αυτή η άποψη είναι αναπόδεικτη. Δεν είναι εύκολο για μια γυναίκα να εγκαταλείψει το σπίτι της κυρίως όταν έχει παιδιά, εξαρτάται οικονομικά από εκείνον ή φοβάται για αντίποινα και στιγματισμό της ίδιας και της οικογένειάς της.

¹¹⁸ Παπαμιχαήλ Σ. (2004), όπ.παραπ. υποσημ. (7), σελ. 40

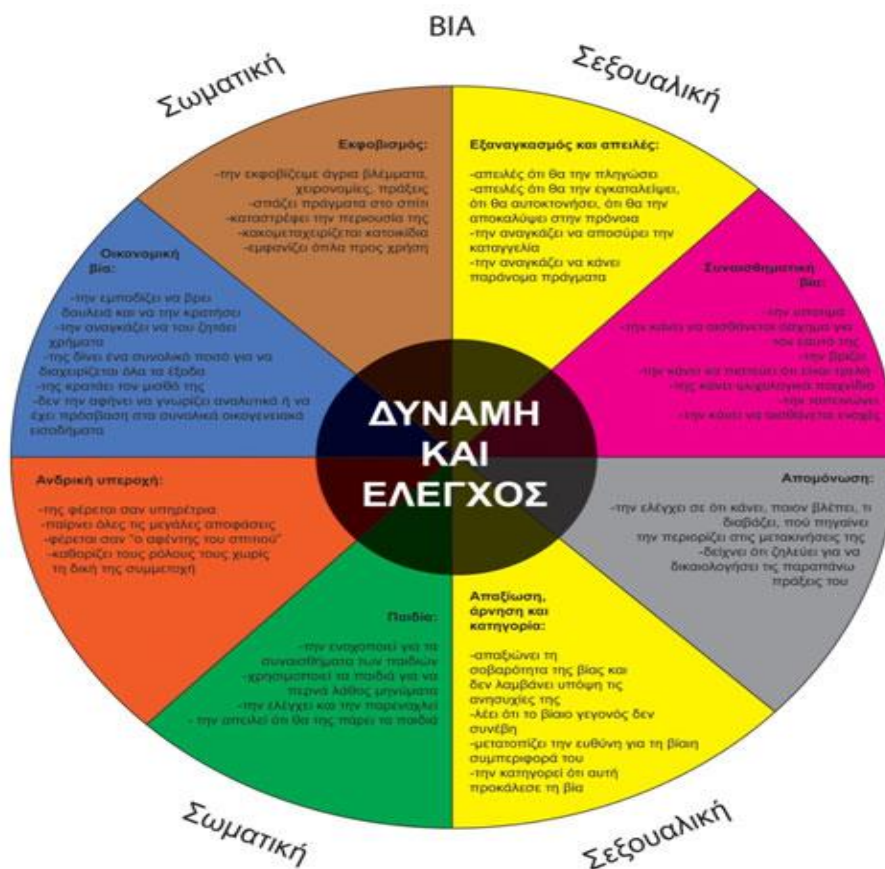
¹¹⁹ Παπαμιχαήλ Σ. (2004) όπ. παραπ. υποσημ. (7,) σελ. 41

¹²⁰ Walker L. (1989), όπ. παραπ. υποσημ. (1), σελ. 49

¹²¹ Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα, όπ. παρ. υποσημ. (3)

¹²² Walker L. (1989), όπ. παραπ. υποσημ. (1), σελ. 49

13.2 Ο κύκλος της βίας

ΠΗΓΗ: Ιστοσελίδα Συνδέσμου για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια

Το πολυπαραγοντικό φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας πηγάζει από διαφορετικά αίτια και επηρεάζει την προσωπική και επαγγελματική ζωή του θύματος και των γύρω του. Η βία περνάει από στάδια και επαναλαμβάνεται. Η γυναίκα εκλογικεύει τη βίαιη συμπεριφορά του συζύγου της και προσαρμόζεται σε αυτή. Αποδέχεται την κατάσταση, σιωπά και απομακρύνεται από την κοινωνική της ζωή παρατείνοντας έτσι το μαρτύριο.

Όταν πλέον συνειδητοποιεί τη δύσκολη θέση καταστρώνει σχέδια διαφυγής προκειμένου να προστατευτεί ή ίδια και τα παιδιά της που κινδυνεύουν από την κλιμάκωση της βίας. Ωστόσο, ο κοινωνικός στιγματισμός, η χαμηλή αυτοεκτίμηση και ο οικονομικός αποκλεισμός εμποδίζουν τη φυγή από τη σχέση. Η εν λόγω συμπεριφορά χαρακτηρίζεται ως «σύνδρομο της κακοποιημένης γυναίκας» και περιγράφει τις συνέπειες που της συντροφικής βίας στη ζωή του θύματος καθιστώντας το αδύναμο να την αντιμετωπίσει κι έτσι να διαιωνίζει τον φαύλο κύκλο της βίας με όλο και πιο έντονα στοιχεία κάθε φορά.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να αποτυπώσει την κατάσταση που επικρατεί στην τοπική κοινωνία της Μεσσηνίας έχοντας ως βάση το Κέντρο Συμβουλευτικής Στήριξης Γυναικών που ίδρυσαν από κοινού ο Δήμος Καλαμάτας σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων. Σε αυτή τη δύσκολη περίοδο οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης καλούνται να δημιουργήσουν κοινωνικές δομές για να ενημερώσουν τις γυναίκες, να προλάβουν ή και να βοηθήσουν όσες έπεσαν θύματα βίας από τους συζύγους/ συντρόφους τους και όχι μόνο.

- Στη μελέτη που πραγματοποιήθηκε, παρατηρήθηκε συσχετισμός του θεωρητικού πλαισίου με το πρακτικό κομμάτι των ερωτηματολογίων που απευθύνονταν αποκλειστικά στο γυναικείο πληθυσμό. Πιο συγκεκριμένα οι ειδικοί σε συγγράμματα, βιβλία και δημοσιευμένες έρευνες ανέφεραν ότι μια στις τρεις γυναίκες άνω των δεκαπέντε ετών έχει υποστεί βία έστω μία φορά στη ζωή της. Οι γυναίκες που απάντησαν σε ανάλογη ερώτηση περί βιαιότητας των ανδρών απέναντί τους δήλωσαν ποσοστό 67%. Ένα ποσοστό που σίγουρα θα ήταν μεγαλύτερο αν λάβουμε υπόψη ότι αρκετές από αυτές θεωρούν μόνο τη σωματική κακοποίηση ως βία.
- Σε ερωτήσεις σχετικά με την οικονομική τους κατάσταση και την απασχόλησή τους, οι απαντήσεις κινήθηκαν σε ανάλογα με την ευρύτερη κοινωνία επίπεδα. Δηλαδή εργαζόμενες, άνεργες, νοικοκυρές με κάποια μικρά ή μεσαία εισοδήματα. Το γενικό φαινόμενο της ανεργίας των γυναικών δεν εξαιρεί ούτε τις επαρχιακές πόλεις. Μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις είναι δυσκολότερη η εύρεση εργασίας απ' ότι σε μεγαλουπόλεις όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη που το εύρος της αγοράς δίνει κάποια επιπλέον προνόμια. Στη συνέντευξη η υπεύθυνη του Κέντρου μας δήλωσε την προθυμία συνεργασίας με μαγαζιά και επιχειρήσεις, ωστόσο κάτι τέτοιο μέχρι σήμερα δεν έχει συμβεί. Αυτό είτε οφείλεται στις δραστηριότητες που Κέντρου που χαρακτηρίζονται μάλλον περιορισμένες και συνεπώς δεν γίνεται γνωστή η προσφορά του, είτε στην δυσχερή οικονομική συγκυρία με την τοπική επιχειρηματικότητα να μην ανταποκρίνεται ούτε στις δικές της ανάγκες και να προβαίνει σε μειώσεις μισθών, περικοπές προσωπικού και δυστυχώς πτωχεύσεις.
- Οι διαφημιστικές καμπάνιες ενημέρωσης περιορίζονται αποκλειστικά στο διάστημα της παγκόσμιας ημέρας και μόνο με εικόνες που απεικονίζουν

κακοποιημένες γυναίκες. Η κακοποίηση μπορεί εκτός από σωματική να είναι ψυχολογική, σεξουαλική, λεκτική, κοινωνική απομόνωση και οικονομική αποστέρηση. Είναι γνωστή η δύναμη της εικόνας και χρησιμοποιείται από επικοινωνιολόγους και ψυχολόγους για να επηρεάσει υποσυνείδητα, όμως στέκεται στη μια πλευρά του προβλήματος μονοδιάστατα.

- Την ίδια στιγμή που κυρίως η τηλεόραση έχει δύναμη και προβάλλει από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, τα Κέντρα Συμβουλευτικής και τα φεμινιστικά σωματεία διαφημίσεις αφύπνισης, το ίδιο μέσο επικοινωνίας προβάλλει σήριαλ και διαφημίσεις προϊόντων με τη γυναίκα σε υποδεέστερη επαγγελματικά θέση έναντι των ανδρών που είναι αναγκασμένη να υπηρετεί όλα τα μέλη της οικογένειας ή να χρησιμοποιείται ως αντικείμενο χωρίς θέληση και νοημοσύνη ή ακόμη και ως ένα κομμάτι κρέας προκειμένου να προσελκύσει άνδρες αγοραστές.
- Και οι θρησκείες έχουν μερίδιο ευθύνης όταν πραγματοποιούνται περιστατικά βίας, αποκλεισμός από κοινωνικές δραστηριότητες, κλειτοριδεκτομές, κάψιμο στην πυρά κλπ. Εξετάζοντας τις γνωστότερες θρησκείες μεμονωμένα διαπιστώνεται ότι ο χριστιανισμός θεωρεί τη γυναίκα ισότιμη με τον άνδρα εφόσον δημιουργήθηκε από το πλευρό του και όχι από το κεφάλι ή τα πόδια για να είναι ανώτερη ή κατώτερη του αντίστοιχα ωστόσο την βαραίνει το προπατορικό αμάρτημα και περιορίζει την είσοδό της σε κάποιους χώρους των ναών. Της απαγορεύει να γίνει κληρικός και να ασπάζεται τα εικονίσματα, να συμμετέχει στο μυστήριο της Θείας Κοινωνίας όταν βρίσκεται στις ημέρες της έμμηνου ρύσεως. Κάποιοι αντικρούουν αυτή την άποψη και ισχυρίζονται ότι η γυναίκα δημιουργήθηκε μετά τον Αδάμ, ο Χριστός είχε μόνο άνδρες μαθητές και η Αγία Τριάδα δεν έχει θηλυκό στοιχείο (Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα). Η Εκκλησία απαντώντας κάνει λόγο για κατάργηση των κοινωνικών προκαταλήψεων και ανύψωση της θέσης της γυναίκας με τη διδασκαλία του Ιησού Χριστού. Πράγματι η θέση της γυναίκας στο χριστιανισμό πλεονεκτεί όταν στο Ισλάμ αποτελεί αντρική ιδιοκτησία, απαγορεύονται να κυκλοφορούν μόνες τους, είναι καλυμμένες με τσαντόρ, λιθοβολούνται αν απατήσουν τον άνδρα τους ή βιασθούν. Στον Ινδουισμό αν πεθάνει ο σύζυγός τους είτε ζουν για πάντα μόνες είτε καίγονται οικειοθελώς μαζί του. Είναι σοκαριστικό

γυναίκες για χάρη κάποια θρησκευτικής πεποίθησης να υποβάλλονται σε βάρβαρες πράξεις.

- Τα τελευταία χρόνια η θέση της γυναίκας έχει αλλάξει πάνω στην κοινωνική σκακιέρα. Εργάζεται, έχει τα δικά της χρήματα και διεκδικεί όλα όσα θέλει. Για παράδειγμα στο γάμο, οι γυναίκες τα τελευταία χρόνια παντρεύονται σε όλο και μεγαλύτερη ηλικία. Προτεραιότητα γι' αυτές δεν αποτελεί πάντα η οικογένεια αλλά η επαγγελματική καταξίωση και η οικονομική ανεξαρτησία. Ο άντρας, φαίνεται πως έχει χάσει πια το ρόλο του «κυνηγού» και στέκεται αδύναμος να βλέπει ότι η γυναίκα μπορεί να τα καταφέρει. Σε πλήρη αντίθεση με την εικόνα που κυριαρχούσε στο παρελθόν όπου ο άντρας ήταν ο κυρίαρχος του παιχνιδιού. Στη σημερινή πραγματικότητα οι ισορροπίες είναι πολύ λεπτές, και συχνά οι σύζυγοι βρίσκονται σε ανταγωνισμό μεταξύ τους.
- Αλλαγή που έχει παρατηρηθεί τα τελευταία χρόνια, αποτελεί το γεγονός ότι η γυναίκα αποφασίζει πολύ πιο εύκολα να λύσει έναν ερωτικό δεσμό ή να πάρει διαζύγιο σε σχέση με το παρελθόν. Είναι πλέον οικονομικά ανεξάρτητη και δε διστάζει να ρισκάρει παρά το κόστος. Όταν ο σύζυγος της έχει απαγορεύσει να εργάζεται, την έχει απομονώσει και της έχει περάσει το μήνυμα ότι δεν θα καταφέρει να επιβιώσει σε έναν κόσμο ζούγκλα, τότε δυστυχώς σπάνια παίρνει αυτό το ρίσκο και παραμένει και υπομένει. Ιδιαίτερα όταν υπάρχουν παιδιά στο γάμο και δεν έχει έξωθεν στήριξη.
- Η βία δεν κάνει διακρίσεις και οι γυναίκες που δήλωσαν ότι κακοποιήθηκαν δεν είχαν περιορισμένη μόρφωση αλλά σπουδές σε ανώτερα και ανώτατα ιδρύματα, εργάζονται (όσες έχουν τη δυνατότητα) και ήδη από τον 19^ο αιώνα έχουν αποκτήσει κοινωνική αξία και βαθμιαία έγιναν ισότιμες με τους άνδρες. Καταργήθηκε ο απαξιωτικός θεσμός της προίκας, από το 1986 διεκδίκησαν και κέρδισαν το δικαίωμα της διατήρησης του πατρικού τους επιθέτου (άρθρο 12 παρ. 3 του Ν. 1649/1986) και το σημαντικότερο τους δόθηκε το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι το 1952 (Ν. 2159, ΦΕΚ 177).
- Οι γυναίκες φοβούμενες τη κοινωνική κατακραυγή δυσκολεύονται να αποκαλύψουν τον εφιάλτη που ζουν στο σπίτι τους. Ο κοινωνικός περίγυρος παίζει πολύ σημαντικό ρόλο ειδικά αν πρόκειται για κάποια κωμόπολη ή χωριό που η εγκατάλειψη της συζυγικής εστίας είναι απολύτως κατακριτέα και δεν συγχωρείται. Είναι υποχρεωμένη να παραμείνει στο σπίτι της, να φροντίζει τον

σύζυγο και τα παιδιά της χωρίς να νοιάζεται για τις δικές της ανάγκες. Να υποκρίνεται την ευτυχισμένη σε όλους και πως με τον άνδρα της δημιούργησαν μια ευπόληπτη οικογένεια. Η αλήθεια κρύβεται στους αριθμούς. Η ενδοοικογενειακή βία είναι η πρώτη αιτία θανάτου παγκοσμίως ακόμη και από τον καρκίνο, τον πόλεμο και τις μεταδοτικές ασθένειες. Από τις βίαιες συμπεριφορές εκτός από τραυματισμούς πάσχουν από κατάθλιψη και άλλα προβλήματα υγείας.

- Συνήθως απαξιώνουν τη σοβαρότητα των τραυματισμών τους και δεν μεταβαίνουν σε νοσηλευτικά ιδρύματα με αποτέλεσμα να προξενούν περισσότερα προβλήματα υγείας για τις ίδιες. Αυτό οφείλεται στην υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων τους και την ανθεκτικότητάς τους στον πόνο ή στο γεγονός ότι δε θέλουν να στοχοποιήσουν ούτε σε κάποιον άγνωστο όπως για παράδειγμα στο γιατρό το σύντροφό τους. Ακόμη και πληγωμένες προστατεύουν το θύτη. Επιλέγουν να καλύπτουν μώλωπες και γρατσουνιές και καταδικάζουν τον εαυτό τους σε επαναλαμβανόμενο μαρτύριο. Οι συνέπειες έχουν αντίκτυπο τόσο στη σχέση τους με τα παιδιά τους και την ανατροφή τους επειδή τα νεύρα τους και η ψυχική τους υγεία είναι διαταραγμένη αλλά και στο εργασιακό τους περιβάλλον με έλλειψη συγκέντρωσης, αμέλεια και νευρική ή απόμακρη συμπεριφορά. Οι διαπροσωπικές της σχέσεις χαρακτηρίζονται από αστάθεια και οι γύρω της προβληματίζονται και προσπαθούν να τη προσεγγίσουν. Όσο την προσεγγίζουν όμως αυτή νιώθει ότι έχουν καταλάβει την κατάσταση που βιώνει και ή τείνει στην εσωστρέφεια ή γίνεται επιθετική και αντιδρά για να μην επιβεβαιώσει τις υποψίες τους και αυτός ακριβώς ο χειρισμός προβληματίζει περισσότερο.
- Οι φίλοι και το αποκλειστικά στενό οικογενειακό περιβάλλον είναι οι πρώτοι άνθρωποι που μαθαίνουν τι συμβαίνει πίσω από τις κλειστές πόρτες ενός φαινομενικά τυπικού σπιτιού. Εξαιρέσεις αποτελούν οι γιατροί, οι ψυχολόγοι, οι πνευματικοί και οι ειδικοί συμβουλευτικής στήριξης που σε όλες τις έρευνες κατέχουν πιο χαμηλά ποσοστά. Είναι λάθος να συγχέεται ο ρόλος των φίλων με αυτόν των επιστημόνων. Σαφώς προσφέρουν ασφάλεια και σιγουριά αλλά οι εξειδικευμένοι χειρισμοί που στέφονται με επιτυχία ανήκουν στους δεύτερους. Είναι παραπλανητική η αντίληψη πως αν κάποια γυναίκα απευθυνθεί σε κάποιο από τα ιδρυθέντα κέντρα των Δήμων οι ειδικοί θα την

παροτρύνουν να εγκαταλείψει την οικογένειά της. Οι άνθρωποι αυτοί είναι επιφορτισμένοι με την ευθύνη να ακούν χωρίς να κρίνουν και να σέβονται οποιαδήποτε επιλογή κάνει το θύμα. Η δουλειά τους είναι να δώσουν κατευθυντήριες γραμμές, να τη συμβουλέψουν, να την ενημερώσουν για τα δικαιώματά της και τις επιλογές που έχει αλλά και τις απόριες ή τα οφέλη σε κάθε απόφασή της εφιστώντας την προσοχή της όπου χρειάζεται. Το τηλεφώνημα στο πενταψήφιο νούμερο 15900 θέλει λιγότερο θάρρος από την επίσκεψη σε κάποιο κέντρο και γι' αυτό προτιμάται, εξαιτίας της ανύπαρκτης οπτικής επαφής.

- Είναι ουτοπικό να επικρατεί η λογική ότι μια επίθεση είναι τυχαίο περιστατικό ή δικαιολογημένη και αποκλείεται να ξανά συμβεί. Προσπαθούν να αποκαταστήσουν τις ισορροπίες ώστε να διατηρηθεί η συνοχή στην οικογένεια με όποιο κόστος. Οι ειδικοί επιστήμονες αναφέρουν τα τρία στάδια που διέρχεται η σχέση. Αρχίζουν με απειλές, εκφοβισμούς, χαρακτηρισμούς και την κακοποίηση, συνεχίζεται με το στάδιο της άφεσης αμαρτιών και την περίοδο μέλιτος, όλα επιστρέφουν στους κανονικούς τους ρυθμούς, ο δράστης μετανοιωμένος ζητά συγχώρεση και το θύμα αν και σοκαρισμένο αποζητά απελπισμένα τη λήθη. Το τρίτο στάδιο είναι ουσιαστικά η επανάληψη του πρώτου αλλά σε χειρότερο βαθμό, ο θύτης γνωρίζει ήδη ότι το θύμα είναι αδύναμο και δε θα αντισταθεί, χτυπάει δυνατότερα, βρίζει εντονότερα έχει στο πίσω μέρος του μυαλού του ότι δε θα προδοθεί ούτε τώρα από τη σύζυγό του, αδιαφορεί για αυτήν και τα συναισθήματά της και εξακολουθεί να την ταπεινώνει ανελέητα. Ο εφιάλτης μόνης ξεκίνησε με την υπογραφή της, εφόσον σιωπή σημαίνει συγκατάθεση.
- Στην έρευνα αποδείχτηκε ότι οι γυναίκες στην Μεσσηνία κατά πλειοψηφία δηλώνουν λίγο ή μέτρια πληροφορημένες για το θέμα της βίας μέσα στην οικογένεια. Τα Κέντρα Συμβουλευτικής Στήριξης δεν απευθύνονται μόνο σε γυναίκες που υπέστησαν βία στο σπίτι τους αλλά και ευρύτερα. Οι Δήμοι συμβάλουν στην προστασία των ευπαθών ομάδων που υφίστανται ανέχεια και κοινωνικό αποκλεισμό. Λόγω του μικρού τους μεγέθους έναντι της επικράτειας είναι σε θέση να γνωρίζουν εκ των έσω τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες που επικρατούν. Έτσι η υλοποίηση προγραμμάτων από την Κεντρική Διοίκηση για την κοινωνική πολιτική καθίσταται αδύνατη και την

ευθύνη αναλαμβάνουν οι ΟΤΑ. Άστεγες, μετανάστριες, μονογονεϊκές οικογένειες, ΑΜΕΑ, κακοποιημένες γυναίκες και χρήστριες ουσιών, αλκοόλ κλπ. είναι μόνο μερικές κατηγορίες και ο Δήμος αξιολογώντας το πρόβλημα και λαμβάνοντας υπόψη τα μέσα που διαθέτει αλλά και τα οφέλη ξεκινά να καλύπτει το κενό της οικογένειας, της εκπαίδευσης, της κοινωνίας. Καλείται να αλλάξει τη συνήθεια, την ιστορία και να εντάξει ομαλά αυτές τις γυναίκες αλλάζοντας πρώτα τη νοοτροπία των δημοτών με ενημερωτικές δράσεις και εφαρμογή πολιτικών που του δίνουν αυτενέργεια. Η εφαρμογή τους γίνεται αποδοτικότερη με τη σύμπραξη κι άλλων φορέων, σωματείων, επιχειρήσεων στην κοινωνική πολιτική. Έτσι επιτυγχάνονται κατάρτιση και εκπαίδευση, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, οικονομική ανάπτυξη, στεγαστική και ψυχολογική ασφάλεια, υγεία και βέβαια τοπική ανάπτυξη.

- Διαπιστώθηκε και από την έρευνα αλλά και από συζήτηση με άλλες γυναίκες, ότι αγνοούν κάποιες βασικές κοινωνικές δομές που μπορούν να τους φανούν χρήσιμες αν υποστούν κακοποίηση οι ίδιες ή κάποια γνωστή τους. Παραδείγματος χάρη, δε γνωρίζουν τα προγράμματα θεραπείας για θύτες, ούτε την ύπαρξη καταφυγίων κακοποιημένων γυναικών και αυτό προκαλεί ερωτηματικά. Ακόμη και η 24ωρη λειτουργία της γραμμής υποστήριξης 15900 σε κάποιες ήταν εντελώς άγνωστη. Τα ποσοστά απαντήσεων κυμαίνονταν μεταξύ 50 και 70% με δημοφιλέστερη δομή τη λειτουργία των ομάδων συμβουλευτικής στήριξης.
- Οι Δήμοι με τα μέσα που διαθέτουν (μειωμένοι οικονομικοί πόροι, έλλειψη έμπειρου προσωπικού κλπ.) προσπαθούν να εξομαλύνουν την επικρατούσα κατάσταση. Στηρίζουν στο μέτρο που τους αντιστοιχεί αυτές τις γυναίκες που βάζονται από παντού και σε αρκετές περιπτώσεις τις εντάσσει στα συστήματα που διανείμει, στη λίστα των κοινωνικών παντοπωλείων, σε τράπεζες χρόνου και γενικά σε ότι διαθέτει και μπορεί να καλυτερεύσει τις ζωές τους βοηθώντας τις. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση προωθεί σχέσεις και δράσεις όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο ενεργός πολίτης, η τοπική πολιτική, η απασχόληση, οι φιλανθρωπικές δραστηριότητες και η κοινωνική συνεργασία. Συμβάλει στην ένωση συλλόγων με συνεταιρισμούς, σωματεία, εθελοντικούς και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Συνεπώς προωθεί τη δημοκρατική και

αυτόβουλη συμμετοχή των πολιτών στις εθελοντικές οργανώσεις ώστε να επιλυθούν τα τοπικά προβλήματα και να υπάρξει τοπική ανάπτυξη.

Αξίζει να αναφερθεί, ότι οι ειδικοί των δομών υγείας και πρόνοιας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να δράσουν και να πάψουν οι γυναίκες να ενοχοποιούνται ως θύματα βίας. Να δοθεί βήμα στους αυτόπτες και αυτήκοοους μάρτυρες περιστατικών βίας και να αξιοποιηθούν όλα τα μέσα που διατίθενται ώστε η βία να πάψει να στιγματίζει τη γυναίκα και να αποτελεί προσωπικό πρόβλημα αλλά κοινωνικό φαινόμενο καταδικαστέο προς πάταξη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι σχέσεις Γενικής Γραμματείας Ισότητας των φύλων και Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι πιο στενές από ποτέ δεδομένου ότι και οι δύο πλευρές πιστεύουν ότι με τη συνεργασία τους θα καταφέρουν να μετατοπίσουν ουσιαστικά την ισχύουσα κουλτούρα για τα θέματα ισότητας και θα περιοριστούν οι έμφυλες ανισότητες.

Τη χρονιά που πέρασε δημοσιεύτηκαν από κοινού δράσεις όπως το Νομοσχέδιο για την ισότητα των φύλων που κατατέθηκε στη νέα κυβέρνηση και δρομολογείται προς διαβούλευση. Η συνέχιση της χρηματοδότησης όλων των δομών για τη βία όπως οι ξενώνες και τα συμβουλευτικά κέντρα των Δήμων. Η υπογραφή της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στις τοπικές κοινωνίες» με συμμετοχή 202 Δήμων της χώρας και ολοκλήρωση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων της περιόδου 2016 – 2020 της ΓΓΙΦ. Τέλος, ορίστηκαν εκπρόσωποι στις Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας (ΠΕΠΙΣ) και στις 13 Περιφέρειες της χώρας από την ΓΓΙΦ με στενή συνεργασία μεταξύ τους.

Στα σχέδια για τη νέα προγραμματική περίοδο βρίσκεται η συγκρότηση άμισθης Επιτροπής Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων, με τη συμμετοχή στελεχών της ΓΓΙΦ, αιρετών γυναικών της Τ.Α. και εμπειρογνομόνων για να εξετάσει και να προτείνει παρεμβάσεις ενόψει της διοικητικής μεταρρύθμισης του Καλλικράτη και να παρακολουθεί την υλοποίηση των έργων ισότητας στο χώρο της αυτοδιοίκησης. Σημαντική είναι και η συνέχιση της λειτουργίας των γραφείων Ισότητας της ΚΕΔΕ και της ΕΝΠΕ.

Οι πολιτικές για την ισότητα των φύλων που στοχεύουν στην κοινωνικό – οικονομική ανάπτυξη και την βέλτιστη χρήση των ανθρωπίνων πόρων, μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής.

Το γυναικείο ζήτημα έχει σημειώσει μεγάλη επιτυχία. Οι γυναίκες απέκτησαν δικαίωμα στη μόρφωση και την απασχόληση, διασφάλισαν εκλογικά δικαιώματα και συμμετοχή στην κοινωνική και πολιτική ζωή κ.λπ. Ακόμη και σήμερα παρατηρούνται αρνητικά στερεότυπα που κρούουν τον κώδωνα για την ουσιαστική εξίσωση των δύο φύλων.

Η πολιτεία επιβάλλεται να προασπίζει τα δικαιώματα των γυναικών ώστε να γίνονται απολύτως σεβαστά και να μην επιτρέπει διακρίσεις, καθιστώντας σαφές το μήνυμα

περί μη ανοχή κάθε είδους ανισότητας. Ο εκσυγχρονισμός οικογενειακού και εργατικού δικαίου είναι απαραίτητος όπως επίσης και η εφαρμογή της νομοθεσίας χωρίς να υφίστανται εξαιρέσεις και κενά.

Από την άλλη πλευρά και οι πολίτες έχουν μερίδιο ευθύνης. Οι ενήλικες που θεωρούνται πρότυπα των νέων οφείλουν να σέβονται απόλυτα τις γυναίκες και να μην υπάρχει διάσταση λόγων και πράξεων άλλωστε οποιαδήποτε σεξιστική συμπεριφορά και υποτιμητικά σχόλια δημιουργούν την εντύπωση ότι ο σεβασμός ισχύει αποκλειστικά σε θεωρητικό επίπεδο μόνο. Η οικογενειακή αγωγή παίζει σημαντικό ρόλο, καλλιεργεί το πνεύμα των παιδιών και οι γονείς πρέπει να αντιμετωπίζουν αγόρια και κορίτσια με πνεύμα ισοτιμίας χωρίς διακρίσεις. Όπως και οι σύζυγοι θα πρέπει να κατανέμουν ευθύνες και εργασίες του σπιτιού και να μην καταφεύγουν σε παραδοσιακά πρότυπα που αναπαράγουν την ανισότητα των δύο φύλων.

Σε επαγγελματικό επίπεδο οι γυναίκες κατέχουν υψηλά ποσοστά ανεργίας και κατώτερες διευθυντικές σχέσεις λόγω του φύλου τους. Αναχρονιστικές αντιλήψεις δυσχεραίνουν την επαγγελματική εξέλιξη των γυναικών όπως η μητρότητα για κάποιους εργοδότες με άδειες και επιδόματα λόγω κύησης. Επίσης άσχημη αντιμετώπιση με κριτήριο την εξωτερική εμφάνιση.

Κάτι παρόμοιο συμβαίνει και στην πολιτική με μικρή συμμετοχή της στο κοινοβούλιο και ελάχιστη εκπροσώπηση στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Ομοίως και στις επιστήμες και στην τέχνη, αν και αποδεικνύουν συνεχώς τις ικανότητές τους προοδεύοντας και κατέχοντας τιμητικές διακρίσεις.

Τα ΜΜΕ υποβαθμίζουν την αξία της παρουσιάζοντας την ματαιόδοξη με υπέρμετρη φιλαρέσκεια και άκρως καταναλωτική ή ένα πλάσμα χωρίς νόηση που γεννήθηκε για να υπηρετεί ως κόρη τους γονείς και τα αδέρφια της και ως παντρεμένη το σύζυγο και τα παιδιά της. Πάντοτε βρισκόμενη υπό.

Ο ρόλος του σχολείου είναι επίσης καθοριστικός. Η κριτική ικανότητα και η ανάπτυξη εννοιών όπως η αλληλεγγύη, ο σεβασμός, η συνεργασία και η δικαιοσύνη απαλλάσσουν από προκαταλήψεις και συμβάλλουν στην αρμονική συνύπαρξη των παιδιών.

Αντικείμενο της έρευνας ήταν η γυναίκα, πως είναι δυνατόν λοιπόν αυτές να μην αντιδρούν σε ένα ζήτημα που τις αφορά και μάλιστα άμεσα; Δεν επιτρέπεται να

αποδέχονται συμπεριφορές ή πρακτικές που καταπατούν τα κατοχυρωμένα δικαιώματά τους ή επιχειρούν να μειώσουν την αξία του γυναικείου φύλου. Συνάμα, οφείλουν να αμύνονται των ικανοτήτων των άλλων γυναικών και να μη γίνονται και οι ίδιες διάλογοι των στερεοτύπων εκείνων που μάχονται αλλά και να συμμετέχουν σε συλλογικές δραστηριότητες.

Η σύγχρονη κοινωνία επιφορτίζει τη γυναίκα με επιπλέον αρμοδιότητες πλην των ρόλων της συζύγου, μητέρας, νοικοκυράς όπως αυτή της εργαζόμενης με αποτέλεσμα την εξάντλησή της (πνευματικά, σωματικά, ψυχολογικά). Στην εποχή μας δίνεται η εντύπωση ότι η ισότητα των δύο φύλων είναι πλέον πραγματικότητα. Η γυναίκα γίνεται πολιτικός, πετυχημένη επιχειρηματίας, αδέκαστος δικαστής, καινοτόμος δια-νοητής, άτεγκτος τεχνοκράτης και διαπρέπει σε πεδία δράσης που παραδοσιακά κατείχαν οι άνδρες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Αμίτσης Γ. Ν. (2001) «Αρχές Οργάνωσης και Λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση
- Βουίδισκάκης Κ. Β. (1992), «Η τηλεοπτική βία και επιθετικότητα και οι επιδράσεις τους στα παιδιά και στους νέους», Αθήνα, Εκδόσεις Μιχαήλ Π. Γρηγόρης
- Δαράκη Πέπη (1995), «Το όραμα της ισοτιμίας της γυναίκας», Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη
- Δημητρόπουλος Γ. Ευστ. (1992), «Συμβουλευτική και συμβουλευτική ψυχολογία. Η θεωρία της, η πράξη της, οι εφαρμογές της», Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρη
- Δουλκέρη Τέσσα (1990), «Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και ισότητα των δύο φύλων», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση
- Κοντιάδης Ξ. και συν. (2006) «Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Αθήνα: Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Κρασανάκης Γ.Ε. (1992), «Επιθετικότητα στην οικογένεια, στο σχολείο και στην κοινωνία», Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- Καραγκούνης Β. (2009), «Κοινοτική εργασία και τοπική ανάπτυξη», Αθήνα, Εκδόσεις Τόπος
- Λεντάκης Ανδρέας (1986), «Είναι η γυναίκα κατώτερη από τον άντρα;», Αθήνα, Εκδόσεις Δωρικός
- Λοϊζου Μαλακιώση Μαρία (1999), «Συμβουλευτική ψυχολογία», Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- Λύτρας Α.Ν. και Σουλιώτης Κ. (2004) «Αποκλεισμοί στην παγκοσμιοποίηση, Ζητήματα κοινωνικής πολιτικής», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση
- Νικολαΐδου Μάγδα (1981), «Δουλεία και χειραφέτηση. Ηγυναίκα στην Ελλάδα», Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτη
- Παπαμιχαήλ Στέλλα (2005), «Κοινωνικές αναπαραστάσεις της κακοποίησης των γυναικών από τους συζύγους/ τους συντρόφους τους», Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Ρόμπολης Σ. και Δημούλας Κ. (1998), «Οι εταιρικές σχέσεις στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού», στο Κασιμάτη Κ. (επιμ.) «Κοινωνικός αποκλεισμός: η ελληνική εμπειρία», Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg
- Σακελλαρόπουλος Θ. (1999), «Αναζητώντας το νέο κοινωνικό κράτος» στο Σακελλαρόπουλος Θ. (επιμ.) «Η μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους», Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική
- Σακελλαρόπουλος Θ. (2006), «Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής», τόμος β', Αθήνα, Εκδόσεις Διόνικος
- Τσιάκαλος Γ. (1998), «Κοινωνικός αποκλεισμός: ορισμοί, πλαίσιο και σημασία», στο Κασιμάτη Κ. (επιμ.) «Κοινωνικός αποκλεισμός: η ελληνική εμπειρία», Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg
- Χαλκιά Αλεξάνδρα, (2011), «Έμφυλες βιαιότητες: εξουσία, λόγος, υποκειμενικότητες», Αθήνα, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Cheryl Benard & Edit Schlaffer (1980) «Η καθημερινή βία στο γάμο», Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Παρατηρητής
- Forward Susan & Frazier Donna (2002), «Μήπως σας εκβιάζουν συναισθηματικά;», Αθήνα, Εκδόσεις Φυτράκη
- Herman Judith Lewis (1996), «Βία, επακόλουθα ψυχικά τραύματα, θεραπεία», Αθήνα, Εκδόσεις Θετιλή
- Hirigouen Marie - France (2006), «Η κακοποιημένη γυναίκα - η βία μέσα στο ζευγάρι», Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη
- Mosse Clayde (1981), «Η γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαδήμας
- Walker Lenore (1989), «Η κακοποιημένη γυναίκα», Αθήνα Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
- Χόφμαν Σαμπίνε (1998), «Το βιβλίο της γυναίκας», Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη

ΑΡΘΡΑ

- Tsakloglou P. και Papadopoulos F. (2002), «Aggregate level and determining factors of social exclusion in twelve European countries» ΤΟΠΙΟΣ «Journal of European Social Policy», 12(3), σελ. 211 – 225

ΜΕΛΕΤΕΣ - ΈΡΕΥΝΕΣ

- Αδαμάκη Ντορέττα, (2001), «Εγχειρίδιο για κακοποιημένες γυναίκες» ΚΕΘΙ
- Αδαμάκη Ντορέττα, (2003), «Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών» Πρώτη Πανελλαδική Επιδημιολογική Έρευνα, Αθήνα
- Αδαμάκη Ντορέττα, (2006), «Έρευνα για τη βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα» ΚΕΘΙ
- Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, (1995) «Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση, Παρούσα κατάσταση και προοπτικές» Αθήνα
- Παπαμιχαήλ Π. Στέλλα, «Σημειώσεις εγκληματολογίας: ενδοοικογενειακή βία»

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- «Αστυνομική Επιθεώρηση» Μάιος, Αθήνα 2000
- «Κοινωνική εργασία», τεύχος 69, Αθήνα 2003
- Μουζακίτης Χρήστος «Κοινωνική εργασία», τεύχος 16, Αθήνα 1989
- Χατζηφωτίου Σεβαστή «Κοινωνική Εργασία», τεύχος 72, Αθήνα 2003

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Ν. 3463 / 06, ΦΕΚ 114 / Α' / 8 - 6 – 2006
- Ν. 2646 / 98, ΦΕΚ 236 / Α' / 1998

- Ν. 3258 / 10, ΦΕΚ 87 / Α' / 201
- Ν. 2539 / 97, ΦΕΚ 23 / Α' / 1997
- «Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για την Κοινωνική Προστασία και την Κοινωνική Ένταξη 2006 – 2008», Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Αθήνα 2006

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- <http://www.statistics.gr/>
Επίσημη Ιστοσελίδα της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας (ημ/νια επισκ. 15-10-2016)
- <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=574633>
Εφημερίδα το Βήμα (ημ/νια επισκ. 18-10-2016)
- <http://www.klimaka.org.gr/js/index.php/h-klimaka/what-we-do/koinonikos-apokleismos>
Επίσημη Ιστοσελίδα Φορέα Ανάπτυξης Ανθρώπινου & Κοινωνικού Κεφαλαίου για την Αντιμετώπιση του Κοινωνικού Αποκλεισμού «Κλίμακα» (ημ/νια επισκ. 25-11-2016)
- <http://www.isotita.gr/>
Επίσημη Ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (ημ/νια επισκ. 02-11-2016)
- www.kethi.gr
Επίσημη Ιστοσελίδα Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ημ/νια επισκ. 02-11-2016)
- http://ec.europa.eu/employment_social/spssi/vulnerable_groups_en.htm
Επίσημη Ιστοσελίδα της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ημ/νια επισκ. 12-12-2016)
- <http://www.familyviolence.gov.cy/cgi-bin/hweb?V=index&FSECTION=20000&-dindex.html>
Επίσημη Ιστοσελίδα Συμβουλευτικής Επιτροπής για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια (ημ/νια επισκ. 03-12-2016)
- <http://www.help-net.gr/themes/>
Ιστοσελίδα Θεοχαρίδειου Κέντρου Κοινωνικής Συμπάραστασης Νέων (ημ/νια επισκ. 17-10-2016)
- <https://www.unicef.gr/oldpress/2000/01-2000.htm>
Επίσημη Ιστοσελίδα Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής (ημ/νια επισκ. 09-11-2016)
- <http://www.ncadv.org/>
Επίσημη Ιστοσελίδα Παγκόσμιου Οργανισμού κατά της Βίας των Γυναικών (ημ/νια επισκ. 27-11-2016)
- <http://www.ncadv.org/>
Ιστοσελίδα Οργανισμού για την προστασία των γυναικών και των παιδιών (ημ/νια επισκ. 25-11-2016)
- http://womensos.gr/ekdosis/thesmika_eggrafa/
Ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (ημ. επισκ. 19-10-2016)

- <http://www.tanea.gr/news/greece/article/5314919/proteraiothta-ths-topikhs-aytodioikhshs-h-prostasia-kai-h-sthriksh-ths-gynaikas-apenanti-se-fainomena-kakopoihshs/>
Ιστοσελίδα εφημερίδας «Τα Νέα» (ημ/νια επισκ. 23-10-2016)
- <http://www.protothema.gr/greece/article/531026/komotini-xenonas-gia-kakopoiimenes-gunaiques-apotelei-aspida-prostasias-gia-thumata-endooikogeneiakis-vias/>
Ιστοσελίδα εφημερίδας «Το Πρώτο Θέμα» (ημερ/νια επισκ. 23-10-2016)
- <http://www.kalamata.gr/katoikoi/koinonikes-domes/kentro-symvouleytikis-gynaikwn.html>
Ιστοσελίδα Δήμου Καλαμάτας (ημερ/νια επισκ. 10-11-2016)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

Ερωτήσεις Συνέντευξης Επιστημόνων Κέντρου Συμβουλευτικής Στήριξης

1. Πόσο διαδεδομένη είναι η βία κατά των γυναικών και ποια είναι η πιο κοινή μορφή βίας που βιώνουν;
2. Πως προέκυψε η δημιουργία ενός Κέντρου Συμβουλευτικής Στήριξης στην σε μια μικρή σχετικά πόλη όπως η Καλαμάτα;
3. Τι υπηρεσίες παρέχονται και ποιες είναι οι ειδικότητες των επιστημόνων που το στελεχώνουν;
4. Πόσα άτομα έχει εξυπηρετήσει το Κέντρο;
5. Υπάρχει συνεργασία με άλλα Κέντρα ή ξενώνες;
6. Ποια είναι συνήθως τα αίτια εκδήλωσης της βίας;
7. Τα περισσότερα περιστατικά που αντιμετωπίζετε ανήκουν στην ενδοοικογενειακή βία ή σε κάποιο άλλο είδος;
8. Σε ποιες ηλικίες συναντάτε τα περισσότερα περιστατικά, τι μορφωτικού και οικονομικού επιπέδου είναι; Η κρίση έχει συμβάλει στην αύξησή τους;
9. Γιατί οι γυναίκες δεν απευθύνονται άμεσα σε κάποιον ειδικό;
10. Ποια μορφή βίας θεωρείτε την πιο ύπουλη και γιατί;
11. Ποιος είναι ο ρόλος του οικογενειακού και φιλικού περιβάλλοντος του θύματος;
12. Πως μια γυναίκα μαθαίνει ν' αντιμετωπίζει τον φόβο και να υπερασπίζεται τον εαυτό της;
13. Ποιο είναι το ψυχολογικό προφίλ του θύτη;
14. Πως βλέπουν αυτές οι γυναίκες τον εαυτό τους;
15. Στην περιοχή μας σε τι ποσοστά κυμαίνονται τα περιστατικά κακοποίησης;
16. Που στοχεύουν οι καμπάνιες ευαισθητοποίησης;
17. Έχετε παρατηρήσει μεταμέλεια του θύτη, ειλικρινή;
18. Πως μια ανεξάρτητη γυναίκα καταλήγει να γίνεται υποχείριο του συζύγου της και ν' ανέχεται βιαιότητες;
19. Γιατί μια γυναίκα δεν αποφασίζει να εγκαταλείψει το σπίτι της προκειμένου να σώσει τον εαυτό της;
20. Το σύνδρομο του «αμέτοχου θεατή», που συνήθως είναι τα παιδιά που επί μακρόν εκτίθενται χωρίς να υφίστανται διάφορες μορφές βίας από τους γονείς, τι συνέπειες έχει για τον ψυχισμό του ως ανήλικο και τι ως ενήλικος; Υπάρχει περίπτωση να υιοθετήσει υποσυνείδητα τέτοιες συμπεριφορές στην οικογένειά του, να καταδικάσει τέτοιες πράξεις ή ακόμη και να αρνηθεί να δημιουργήσει οικογένεια από φόβο ώστε να μην επαναλάβει τα λάθη των γονιών του;
21. Από τις συμβουλευόμενες που έρχονται πόσες γνωρίζουν υπηρεσίες όπως η τηλεφωνική υποστήριξη 15900, το καταφύγιο, τα προγράμματα θεραπείας για θύτες κλπ.;
22. Ποιες μορφές ενδοοικογενειακής βίας εντοπίζονται στην περιοχή μας;
23. Μπορείτε να δώσετε κάποιες ενδεικτικές συμβουλές για τις γυναίκες και την προστασίας τους;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

Συνέντευξη Ορθοπαιδικού Ιατρού Νοσοκομείου Καλαμάτας

1. Έχετε συναντήσει γυναίκες, οι οποίες προσήλθαν στο νοσοκομείο με εμφανή τα σημάδια της κακοποίησης;
2. Σε τι ψυχολογική κατάσταση βρίσκονται;
3. Συνήθως συνοδεύονται από κάποιο άτομο εμπιστοσύνης (συγγενή ή φίλη), το θύτη ενδεχομένως ή είναι μόνες τους;
4. Όταν τις εξετάζετε χρησιμοποιούν δικαιολογίες (π.χ. έπεσα από τη σκάλα, γλίστρησα ενώ σφουγγάριζα κ.λπ.) προκειμένου να καλύψουν το θύτη, επειδή τον φοβούνται ή για λόγους ντροπής;
5. Υπήρξε φορά που περιθάλαψατε περιστατικό σε άσχημη σωματική και ψυχολογική κατάσταση; Ποιες ήταν οι επόμενες ενέργειές σας;
6. Όταν αντιληφθεί ο γιατρός ότι πρόκειται για ενδοοικογενειακή βία μπορεί να κάνει κάποιες κινήσεις μέσω της κοινωνικής υπηρεσίας του νοσοκομείου όπως να την παραπέμψει σε κάποια κοινωνική δομή ή ειδικό επιστήμονα, ώστε να προστατεύσει το θύμα;
7. Από τη μέχρι τώρα εμπειρία σας, η βία εναντίον μιας γυναίκας είναι επαναλαμβανόμενη;
8. Λένε πως η βία δεν κάνει διακρίσεις, θα ήθελα να μου πείτε οι γυναίκες αυτές σε τι οικονομική κατάσταση και σε ποιο μορφωτικό επίπεδο εντάσσονται; Δηλαδή είναι νοικοκυρές χωρίς οικονομικούς πόρους, απόφοιτες υποχρεωτικής εκπαίδευσης ή γυναίκες εργαζόμενες με μόρφωση και κάποια οικονομική επιφάνεια που βρέθηκαν σε δυσχερή θέση; Ποιο είναι το σύνηθες;
9. Σε ποια ηλικιακή ομάδα συναντάται αυξημένα περιστατικά συνήθως;
10. Ισχύει η αντίληψη ότι οι άνδρες χτυπούν τις γυναίκες σε εμφανή σημεία που μένουν ακάλυπτα όπως το πρόσωπο και τα άκρα για να τις απομονώσουν κοινωνικά;
11. Στη δεύτερη κατηγοριοποίηση των κακώσεων που προκαλούνται στα θύματα, υπάρχει το φράξιμο της αναπνοής, γροθιές στο κεφάλι και σπάσιμο ή κάταγμα οστών κ.λπ., τα οποία αυξάνονται σε περιόδους εγκυμοσύνης ή έπειτα από τον ερχομό ενός παιδιού. Η άσκηση βίας σε έγκυο δημιουργεί προβλήματα όπως η αποβολή, ο τραυματισμός και ο θάνατος του εμβρύου, νοητικές στερήσεις, πρόωρος τοκετός ακόμη και χαμηλό βάρος στη γέννηση. Υπάρχουν μέτρα που μπορούν να λάβουν οι γιατροί για να προφυλάξουν μητέρα και βρέφος; Και σε συνεργασία με ποιους φορείς;
12. Τα ξεσπάσματα των συζύγων πυροδοτούνται είτε από πραγματικά είτε από φανταστικά σφάλματα των γυναικών, όπως για παράδειγμα ένα ασιδέρωτο πουκάμισο, ή εκδηλώνονται όταν ο ίδιος αντιμετωπίζει κάποια οικογενειακή ή επαγγελματική δυσκολία ή βρίσκεται σε έντονο άγχος. Το αλκοόλ και η χρήση ουσιών επιδεινώνουν τα έντονα επεισόδια. Ποια είναι η γνώμη σας;
13. Σύμφωνα με έρευνες οι περισσότερες γυναίκες δεν κοινοποιούν τα επεισόδια κακοποίησης που έχουν βιώσει. Έχουν την ικανότητα να αντέχουν τους πόνους χωρίς ιατρική βοήθεια. Γιατροί που έχουν εξετάσει τέτοιες περιπτώσεις σχολιάζουν την ικανότητα των γυναικών να ελαχιστοποιούν τους πόνους τους. Χρειάζεται συνήθως να υποστούν κάποια σωματική κακοποίηση για να

παραδεχτούν πως κακοποιούνται, χωρίς αυτό να είναι απόλυτο. Θεωρείται πως έχει βάση αυτός ο ισχυρισμός;

14. Η ανοχή της βίας από την κοινωνία και η ντροπή των θυμάτων εμποδίζουν τις γυναίκες ν' αναζητήσουν βοήθεια. Ακόμη κι αυτές που σπάνε τη σιωπή βρίσκονται αντιμέτωπες με δαιδαλώδεις δομές, μεροληπτικό σύνολο αντιλήψεων που κάθε τι άλλο παρά κατανόηση και σεβασμό δείχνουν στο πρόβλημα. Είθισται οι γυναίκες πλην του κοντινού τους περιβάλλοντος να εκμυστηρεύονται το βασανισμό τους σε ψυχολόγους, ιερείς-πνευματικούς και ιατρούς. Σας έχει συμβεί κάποια να σας εμπιστευθεί;
15. Τι πρέπει να κάνει ένας γιατρός, κατά τη γνώμη σας, για να βοηθήσει μια κακοποιημένη; Να ασκήσει απλώς το λειτούργημά του και να είναι ψυχρός και απόμακρος ή να καλλιεργήσει κλίμα συμπάραστασης, εμπιστοσύνης και ασφάλειας προτρέποντάς την να υπερασπιστεί τον εαυτό της και πιθανώς τα παιδιά της;
16. Προαιρετικά δώστε κάποιες συμβουλές στις γυναίκες και στους άνδρες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄

Ερωτηματολόγιο Γυναικών Νομών Μεσσηνίας και Λακωνίας

Η άσκηση πολιτικών κοινωνικής προστασίας από τη τοπική αυτοδιοίκηση: Η περίπτωση συμβουλευτικής στήριξης θυμάτων οικογενειακής βίας. Η κακοποίηση των γυναικών από τους συζύγους ή τους συντρόφους τους

Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

- 18-25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 56- και άνω

Επίπεδο Μόρφωσης

- Δε φοίτησα ποτέ σε σχολείο
- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- ΑΕΙ-ΤΕΙ
- Μεταπτυχιακό
- Διδακτορικό

Εργασία

- Εργαζόμενη
- Νοικοκυρά
- Αυτοαπασχολούμενη
- Μισθωτή
- Εισοδηματίας
- Φοιτήτρια
- Συνταξιούχος
- Άνεργη

- Χρόνια άρρωστη / ανάπηρη

Οικογενειακή Κατάσταση

- Άγαμη
- Έγγαμη
- Σε διάσταση
- Συζώ
- Είμαι χήρα
- Διαζευγμένη

Ετήσιο Ατομικό - Οικογενειακό Εισόδημα

- Μέχρι 20000
- Μέχρι 35000
- Μέχρι 50000
- Άνω των 50000

Ποια είναι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς σου;

- Πολύ άσχημη
- Άσχημη
- Μέτρια
- Καλή
- Πολύ καλή

Ποιος διαχειρίζεται τα οικονομικά της οικογένειας;

- Εγώ
- Ο σύντροφός μου / ο σύζυγός μου
- Μαζί

Πόσα παιδιά έχεις;

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4+

Ποιες από τις παρακάτω συμπεριφορές θα θεωρούσες ως πράξεις βίας από το σύζυγο ή το σύντροφό σου;

- Σπρώξιμο
- Τράνταγμα
- Τράβηγμα των μαλλιών
- Κάψιμο με καυτό νερό
- Εκφοβισμός με φωνές
- Απειλητικά βλέμματα
- Προσβολές μπροστά σε τρίτους
- Κόψιμο με μαχαίρι
- Απομόνωση σε κλειστό χώρο
- Απειλή ότι θα με εγκαταλείψει
- Οικονομικός έλεγχος / οικονομική αποστέρηση
- Χτύπημα στο σώμα ή στο πρόσωπο
- Απαγόρευση εξόδων με φίλους ή φίλες
- Εκφοβισμός κατά της σωματικής μου ακεραιότητας
- Εκφοβισμός κατά της ζωής των παιδιών μου ή της οικογένειάς μου
- Παρεμπόδιση κάλυψης αναγκών (ύπνος, τροφή, φάρμακα, ιατρική περίθαλψη κ.α.)
- Εκφοβισμός ότι θα αυτοτραυματιστεί
- Ρίξιμο αντικειμένων
- Γροθιά / κλοτσιά
- Χαστούκι
- Κάψιμο με τσιγάρο
- Βρισιές
- Χρήση άσχημων επιθέτων

- Απειλή ότι θα με σκοτώσει
- Απαγόρευση να μιλάω σε τρίτους
- Εξαναγκασμό να μην εργάζομαι
- Απαγόρευση επικοινωνίας με τους φίλους και τις φίλες μου
- Κακοποίηση του κατοικιδίου μου
- Εξαναγκασμός σε σεξουαλική επαφή
- Έλεγχος αλληλογραφίας, κινητού τηλεφώνου, τσάντας
- Παραμέληση συναισθηματικών αναγκών
- Αποφυγή επικοινωνίας (δε μου μιλάει)

Έχετε υποστεί ποτέ βία από σύζυγο/πρώην σύζυγο/σύντροφο/πρώην σύντροφο;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Ποιες από τις παρακάτω πράξεις έχουν εκδηλωθεί από το σύντροφο/σύζυγο εις βάρος σου;

- Σπρώξιμο
- Τράνταγμα
- Τράβηγμα των μαλλιών
- Απειλή κατά της ζωής μου
- Κάψιμο με καυτό νερό
- Κόψιμο με μαχαίρι
- Εκφοβισμός με φωνές
- Απειλητικά βλέμματα
- Προσβολές μπροστά σε τρίτους
- Απομόνωση σε κλειστό χώρο
- Απειλή ότι θα με εγκαταλείψει
- Οικονομικός έλεγχος/ οικονομική αποστέρηση
- Χτύπημα στο σώμα ή στο πρόσωπο
- Απαγόρευση εξόδων με φίλους και φίλες
- Παρεμπόδιση κάλυψης αναγκών (ύπνος, τροφή, φάρμακα, ιατρική περίθαλψη κ.α.)

- Εκφοβισμός ότι θα αυτοτραυματιστεί
- Ρίξιμο αντικειμένων
- Γροθιές/κλοτσιές
- Χαστούκι
- Κάψιμο με τσιγάρο
- Βρισιές
- Χρήση άσχημων επιθέτων
- Απαγόρευση να μιλάω σε τρίτους
- Εξαναγκασμός να μην εργάζομαι
- Απειλή ότι θα με χτυπήσει
- Απαγόρευση επικοινωνίας με τους φίλους και τις φίλες μου
- Κακοποίηση του κατοικιδίου μου
- Εξαναγκασμός σε σεξουαλική επαφή
- Έλεγχος αλληλογραφίας, τσάντας, κινητού τηλεφώνου
- Παραμέληση συναισθηματικών αναγκών
- Αποφυγή επικοινωνίας (δε μου μιλάει)
- Εκφοβισμός για τη ζωή των παιδιών

Πότε ήταν η τελευταία φορά που ασκήθηκε βία εναντίον σου;

- Την τελευταία εβδομάδα
- Πριν ένα μήνα
- Πριν 6 μήνες
- Πριν 1 χρόνο
- Πριν 5 χρόνια

Έχεις πάθει κάτι από τα παρακάτω μετά από βίαιες συμπεριφορές εναντίον σου;

- Τραυματισμό
- Αιμορραγία
- Διακοπή εγκυμοσύνης
- Κάταγμα

- Κατάθλιψη
- Προβλήματα υγείας

Έτυχε ιατρικής περίθαλψης ως αποτέλεσμα των πιο πάνω;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Εάν έχεις υποστεί βία, αυτό έχει επηρεάσει αυτό την εργασία σου;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Ο σύντροφος/ σύζυγος μου, ασκεί βία εναντίον μου όταν:

- Είναι μεθυσμένος
- Όταν θυμώνει
- Όταν ζηλεύει
- Όταν θέλει να με ελέγχει
- Όταν έχει οικονομικά προβλήματα
- Για άλλο λόγο

Σου συμβαίνουν κάποια από τα παρακάτω;

- Αϋπνίες
- Κατάθλιψη
- Άγχος
- Κατάχρηση αλκοόλ
- Εφιάλτες
- Επιθετικότητα προς άλλους
- Φόβος για τη ζωή σου
- Υπερβολικά αυξημένη όρεξη για φαγητό
- Υπερβολικά μειωμένη όρεξη για φαγητό
- Αυτοτραυματική συμπεριφορά

- Χρήση ουσιών όπως ναρκωτικά
- Έλλειψη κοινωνικών σχέσεων
- Κακοποίηση των παιδιών σου

Εάν έχει ασκηθεί βία εναντίον σου, το ανέφερες σε κάποιον;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Αν ναι, σε ποιόν το έχεις αναφέρει;

- Φίλη/φίλο
- Μητέρα
- Πατέρα
- Αδερφή/ αδερφό
- Γιατρό/νοσηλεύτη
- Ψυχολόγο
- Πνευματικό/ιερέα
- Αστυνομία
- Γραφείο ευημερίας
- 15900
- Άλλο

Αν όχι, γιατί δεν το ανέφερες;

- Δεν ήξερα που να αποταθώ
- Φοβήθηκα για την αντίδρασή του
- Σκέφτηκα τα παιδιά μου
- Από ντροπή για το τι θα πει ο κόσμος
- Για να προστατεύσω το σύντροφο/το σύζυγό μου
- Σκέφτηκα τις κοινωνικές συνέπειες
- Νομίζω ότι δε θα βρω ανταπόκριση
- Για οικονομικούς λόγους

- Νόμιζα ότι έφταιγα εγώ
- Άλλο

Όταν ασκείται πάνω σου βία (σωματική ή άλλη) υπάρχει κάποιος που να σου συμπαραστέκεται;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Πόσο πληροφορημένη είσαι για το θέμα της βίας στην οικογένεια;

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ

Γνωρίζεις ότι στο Δήμο Καλαμάτας λειτουργεί Συμβουλευτικό Κέντρο για κακοποιημένες γυναίκες;

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

Ποιες από τις ακόλουθες υπηρεσίες για κακοποιημένες γυναίκες γνωρίζεις ότι υπάρχουν;

- Καταφύγιο για κακοποιημένες γυναίκες
- Ομάδες συμβουλευτικής και στήριξης
- Προγράμματα θεραπείας για θύτες
- Γραμμή 15900
- Νομική βοήθεια
- Καμία
- Άλλο

Ευχαριστούμε για το χρόνο σας και τη συνεργασία!